

Miljøgodkendelse efter Lov om miljøgodkendelse m.v. af
husdyrbrug § 12

Udvidelse af sobesætning og smågriseproduktion
Kragemosevej 2/Langesøvej 3A, 4953 Vesterborg

Lolland Kommune, Jernbanegade 7, 4930 Maribo

Sags nr. 298649

Godkendelsesdato: 3. februar 2016

Indholdsfortegnelse

1	Resumé og samlet vurdering	5
1.1	Ansøgningen om miljøgodkendelse	5
1.2	Samlet vurdering og Ikke Teknisk Resume	5
1.3	Offentlighed	9
2	Generelle forhold	13
2.1	Beskrivelse af husdyrbruget	13
2.2	Biaktivitet	16
2.3	Meddelelsespligt – anlæg, arealer og ejerforhold	16
2.4	Gyldighed og andre godkendelser	16
2.5	Retsbeskyttelse	17
2.6	Revurdering af miljøgodkendelse	17
3	Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold	18
3.1	Bygge- og beskyttelseslinjer, afstandskrav, fredninger mv.	18
3.2	Placering i landskabet	19
3.3	Beplantning	21
3.4	Påvirkning fra andre husdyrbrug	22
4	Husdyrhold, staldanlæg og drift	24
4.1	Husdyrhold og staldindretning	24
4.2	Ventilation	26
4.3	Vand- og energiforbrug	27
4.4	Spildevand og regnvand	28
4.5	Fodring	30
4.6	Affald og døde dyr	31
4.7	Olieoplæg	32
4.8	Pesticider, medicin og kemikalier	33
4.9	Driftsforstyrrelser eller uheld	33
5	Gødningsproduktion	35
5.1	Gødningstyper	35
5.2	Opbevaring og håndtering af husdyrgødning	35
5.3	Gødningsmængder og næringsstoffer	37
6	Forurening og gener fra husdyrbrug	39
6.1	Ammoniak og natur	39

6.2	Lugt	49
6.3	Fluer og skadedyr	52
6.4	Transport	53
6.5	Støj fra anlæg og maskiner	56
6.6	Støv fra anlæg og maskiner	57
6.7	Lys	58
7	Påvirkning fra arealerne.....	59
7.1	Baggrund og udspretningsarealerne	59
7.2	Påvirkning af søer og vandløb	62
7.3	Kvælstof og fosfor til fjord og hav	63
7.4	Påvirkning af naturområder og arter med særligt strenge beskyttelseskrav	67
7.5	Kvælstof til grundvand	79
8	Bedste tilgængelige teknik (BAT)	80
8.1	BAT staldanlæg	80
8.2	BAT foder	81
8.3	BAT vandforbrug	82
8.4	BAT energiforbrug	82
8.5	BAT opbevaring af husdyrgødning	83
8.6	BAT udbringning af husdyrgødning	83
8.7	BAT management	83
9	Egenkontrol og dokumentation	85
10	Alternative løsninger og 0-alternativ	87
11	Husdyrbrugets ophør	88
12	Bilagsliste	89

Datablad

Titel: Miljøgodkendelse efter Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug § 12. Udvidelse af sobesætning og smågriseproduktion, Kragemosevej 2/Langesøvej 3A, 4953 Vesterborg

Lovgrundlag: Husdyrgodkendelseslovens (Lovbek. nr. 1486 af 4. december 2009) § 12, stk. 1, pkt. 1

Dato for godkendelse: 3. februar 2016

Ansøgningsnummer: 70116 (fase 2) og 80582 (fase 1)

CVR nummer: 34249318

CHR nummer: 110877

Ejendomsnummer: 3600002840

Bedriftens ejer: Morten Tambour

Ansøger: Morten Tambour, Kragemosevej 2, 4953 Vesterborg – morten@kaahavegaard.dk

Ansøgers konsulent: Jakob Altenborg / Miljø & Natur – jakob@miljoeognatur.dk

Godkendelses- og tilsynsmyndighed: Lolland Kommune, Teknik- og Miljømyndighed, Jernbanegade 7, 4930 Maribo

Lolland Kommunes eksterne rådgiver angående naturvurdering: Aglaja v. Eigil Plöger

Sagsbehandler: Natur- og miljøsagsbehandler Catarina Jensen

Kvalitetssikring: Fagkoordinator Dorthe Prip Lahrmann

I RESUMÉ OG SAMLET VURDERING

I dette kapitel gives en kort beskrivelse af den ansøgte produktion, miljøgodkendelsens indhold, og hvordan offentligheden har haft indflydelse på projektet og kommunens vurderinger.

I.1 ANSØGNINGEN OM MILJØGODKENDELSE

Morten Tambour har efter husdyrgodkendelseslovens¹ § 12, stk. 1 søgt om miljøgodkendelse til udvidelse af eksisterende sobesætning og udvidelse af smågriseproduktionen samt diverse bygningsmæssige ændringer på ejendommen Langesøvej 3A, 4953 Vesterborg.

Ansøgning om miljøgodkendelse omfatter alle landbrugsmæssige aktiviteter på ejendommen og tilhørende arealer. Ansøgningen er opdelt i 2 faser:

- **Fase 1** omfatter udvidelse af ejendommens svinebesætning **fra** 166 DE² svarede til en besætning på 500 årssøer og en årlig produktion af 11.750 stk. smågrise fra 7,1 til 30 kg **til** 239 DE² svarede til en besætning på 560 årssøer og en årlig produktion af 22.500 smågrise fra 7,1 til 31 kg og 300 polte på op til 107 kg i eksisterende bygninger.
- **Fase 2** omfatter udvidelse af ejendommens svinebesætning **fra** 239 DE³ svarede til en besætning på 560 årssøer og en årlig produktion af 22.500 smågrise fra 7,1 til 31 kg og 300 polte på op til 107 kg **til** 291 DE² svarede til en besætning på 1.100 årssøer og en årlig produktion af 38.500 smågrise fra 7,1 til 8,2 kg og 1.000 polte på op til 107 kg, samt udvidelse af eksisterende sostald, etablering af endnu en farestald samt etablering af en ny gyllebeholder og 3 nye kornsiloer.

Ansøgningen er indsendt til Lolland Kommune gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem www.husdyrgodkendelse.dk første gang den 28. oktober 2014. Opdeling af projektet i 2 faser er sket ved fiktiv ansøgning dateret den 24. august 2015.

I.2 SAMLET VURDERING OG IKKE TEKNISK RESUME

Samlet vurdering

Godkendelsen indeholder under de forskellige kapitler⁴ 3 – 7 en miljøteknisk beskrivelse, Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering af det ansøgte, og dets miljømæssige påvirkninger af miljø, natur og naboer. Desuden er der efterfølgende kapitler om renere teknologi, egenkontrol, alternativer til det ansøgte og om ophør af drift på ejendommen.

Ved gennemførelse af det ansøgte, er det Lolland Kommunes samlede vurdering -

- At ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forbygge og begrænse forurening ved anvendelse af den bedst tilgængelige teknik, samt
- At husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, der er uforenelig med hensynet til omgivelserne.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 868 af 3. juli 2015 om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug.

² DE = dyreenheder beregnet på godkendelsestidspunktet

³ DE = dyreenheder beregnet på godkendelsestidspunktet

⁴ Denne godkendelse er hovedsageligt skrevet i skabelonen "den god godkendelse" udarbejdet af KL og Miljøstyrelsen

For at sikre ovenstående er der til hvert afsnit stillet de nødvendige vilkår. For forhold, der er reguleret af lovgivningen, er der kun stillet vilkår, såfremt Lolland Kommune vurderer, at der er behov for skærpeelse i forhold til lovgivningen.

Godkendelsen er udformet, så det er muligt kun at udnytte fase 1 udvidelsen, hvilket vil betyde, at fase 2 udvidelsen bortfalder.

Samtlige vilkår fremgår af bilag 1.

Produktion og arealer

Miljøgodkendelsen omfatter alle nuværende og nye anlæg samt landbrugsmæssige aktiviteter på ejendommene Kragemosevej 2 og Langesøvej 3A samt markarealer, der på godkendelsestidspunktet er tilknyttet produktionens CVR nr. Langesøvej 3 A er en del af ejendommen Kragemosevej 2 og ligger ca. 650 m nord for Kragemosevej (se kort 2.1.2). Der er nu og i ansøgt drift kun staldanlæg på Langesøvej 3 A

Kragemosevej 2 og Langesøvej 3A samt de tilknyttede landbrugsaktiviteter og arealer drives og ejes af Morten Tambour under CVR nr. 34249318. Husdyrproduktionen er registreret under CHR nr. 110877.

Der er ved denne godkendelse givet godkendelse til udvidelse af ejendommens eksisterende sobesætning og produktion af smågrise, samt til en ny produktion af polte jf. nedenstående tabel.

Dyretype	FØR Besætning/årlig produktion (DE)	FØR Stipladser	FASE 1 Besætning/årlig produktion (DE)	FASE 1 Stipladser	FASE 2 Besætning/årlig produktion (DE)	FASE 2 Stipladser
Søer	500 (113)	500	560 (127)	560	1.100 (249)	1.230
Smågrise 7,1-8,5 kg					38.500 (11)	1.480
Smågrise 7,1-30 kg	11.750 (52)	2.000				
Smågrise 7,1-31 kg			22.500 (104)	3.200		
Smågrise 7,1-32 kg					1.000 (5)	175
Polte 31-107 kg			300 (8)	75		
Polte 32-107 kg					1.000 (26)	240
DE total	166		239		291	

Tabel 1.2.1: oversigt over tidlige - og godkendt produktion fordelt på de 2 faser

*DE beregnet ud fra omregningsfaktorer på godkendelsestidspunktet (se afsnit 4.1 for beregningen)

Der gives samtidig i fase 2 miljøgodkendelse til udvidelse af en eksisterende løbe- og drægtighedsstald, til etablering af en ny farestald samt til etablering af en ny gyllebeholder og 3 kornsiloer.

Ejendommens egne og forpagtede landbrugsarealer, som er omfattet af denne godkendelse, ligger i 3 enheder. Den ene enhed er arealer rundt om selve ejendommen, en enhed vest, nord og øst for Horslunde og den sidste enhed ligger vest for Torrig Skov. Det samlede areal er på 419 ha – se kort 2.1.1.

Produktionen på ejendommen er ikke tidligere miljøgodkendt.

Beliggenhed

Ejendommen ligger i landzone på nord-vest Lolland nord for Halsted, som er nærmeste byzone, og nord for Rudbjerg Huse, som er nærmeste samlet bebyggelse. Området er domineret af dyrkede arealer, spredte beplantninger, skov, spredte bebyggelser og mindre byer. Se kort 3.1.1.

Ammoniak og natur

Ammoniakemissionen fra anlægget ved udvidelse af produktionen stiger fra 1.940 Kg N/år til 3.398 kg N/år – en meremission på 1.455 kg N/år.

Det generelle ammoniak reduktionskrav på 30 % i forhold til et fastlagt referencestaldsystem er beregnet i www.husdyrgodkendelse.dk og er overholdt med 38 kg N/år.

BAT for ammoniak emission er jf. Miljøstyrelsens teknologiblad for det samlede anlæg beregnet til 3.510 kg N/år, hvilket betyder, at tiltag for nedsættelse af ammoniakemissionen opfylder BAT krav.

Afstanden mellem anlægget og ammoniakfølsom natur – både kategori 1, 2 og 3 natur – er så stor, at alle grænseværdier for total- og merdeposition er overholdt.

Det nærmeste Natura 2000 område, som er Halsted Kloster Dyrehave, ligger 2½ km fra anlægget. Her er det også beregnet, at grænseværdierne for ammoniak er overholdt.

Det er derfor Lolland Kommunes vurdering, at ammoniak fra den nuværende og den ansøgte svineproduktion på Langesøvej 3 A ikke påvirker ammoniakfølsom natur hverken i eller udenfor internationale naturbeskyttelsesområder.

De vandhuller, som ligger nærmest anlægget, og som kan være levested for beskyttede padder, påvirkes med mindre end 1 kg N/ha/år fra det samlede anlæg. Derfor stiller Lolland Kommune ikke vilkår om yderligere tiltag til begrænsning af ammoniakemissionen fra anlægget ud over dem, som er en del af ansøgningsgrundlaget.

Påvirkning fra udspretningsarealerne

I forbindelse med denne ansøgning, har Lolland Kommune vurderet, hvordan anvendelse af svinegylle på udspretningsarealerne vil påvirke de ferske vand, fjorde og hav, naturområder samt dyre- og plantearter med særlige beskyttelseskrav.

Ud fra den ansøgte mængde gylle, som vil blive udspremt på arealerne og det af ansøger valgte sædskifte, er det Lolland Kommunes vurdering, at anvendelsen af gyllen på arealerne ikke vil have væsentlige negative virkninger på de ferske vand, fjorde og hav, naturområder samt på de særligt beskyttede dyre- og plantearter.

Lugt

Lugtgenæfstand til byzone, samlet bebyggelse og enkelt beliggende bolig i landzone er ved ansøgt drift overholdt, hvilket er vist ved beregning af lugt og genæfstand i det digitale ansøgningsssystem.

Transporter

Udvidelse af svineproduktionen på ejendommen vil betyde et øget antal transporter med svin til og især fra ejendommen. Der bliver også en del flere transporter med gylle fra ejendommen i de perioder, hvor gylle skal køres på landbrugsjord. Ansøger anslår, at antallet af transporter inden udvidelsen er ca. 436 transporter årligt, og at det efter udvidelsen vil blive ca. 652 transporter om året.

Andre miljøpåvirkninger

Produktionen overholder alle gældende normer for håndtering af husdyrgødning, håndtering af spildevand og affald samt mht. støj, støv og lyspåvirkning m.v. af omgivelserne. Det betyder, at projektets virkninger på miljøet, hvad angår disse faktorer, ikke vurderes at være væsentlige.

BAT

Det er Lolland Kommunes vurdering, at BAT krav er overholdt i forhold til staldanlæg, foder, energiforbrug, vandforbrug, opbevaring af husdyrgødning, anvendelse af husdyrgødning og i forhold til management.

Alternative løsninger og 0-alternativ

Ansøger oplyser, at det er væsentligt at bibeholde ejendommen som en helhed. Derfor er der ikke andre muligheder, da ansøger ikke har husdyrproduktion på andre ejendomme. Desuden er en væsentlig del af den ansøgte produktion i forvejen på ejendommen.

Ansøger oplyser desuden, at bliver det ikke muligt at gennemføre den ønskede udvidelse, vil der ikke ske den nødvendige udvikling og effektivisering af produktionen på ejendommen.

Produktionsapparatet vil fortsætte til det er nedslidt.

Lolland Kommune accepterer ansøgers konklusion på overvejelserne.

Dato

Udnyttelsen af 1. fase af denne godkendelse skal være begyndt indenfor 1 år fra denne godkendelse er meddelt. Det betyder udvidelse af dyreholdet i de eksisterende stalde skal være begyndt indenfor et år efter denne godkendelse er givet.

Udnyttelsen af 2. fase af denne godkendelse skal være begyndt indenfor 3 år fra denne godkendelse er meddelt. Det betyder, at byggeri af den nye tilbygning, den nye stald og den nye gyllebeholder samt siloerne skal være påbegyndt og skride frem senest 3 år fra datoen for denne godkendelse.

Det er ved denne godkendelse muligt kun at udnytte fase 1, hvorved fase 2 bortfalder.

1.3 OFFENTLIGHED

Offentliggørelse af ansøgningen

Da der er tale om en ansøgning efter husdyrgodkendelseslovens § 12, skal ansøgningsmaterialet i henhold til lovens § 55 offentliggøres, således at offentligheden har mulighed for at se og udtale sig om materialet.

Modtagelse af ansøgningen har været offentliggjort på Lolland Kommunes hjemmeside fra den 27. januar 2015 med frist til den 24. februar 2015 for indsendelse af bemærkninger til ansøgningen og for at anmode om at se udkast til godkendelse, når det var færdigt.

Der indkom ingen bemærkninger til ansøgningen, men der kom 3 anmodninger om at få tilsendt et udkast af godkendelsen, når det foreligger.

Høring af udkast til miljøgodkendelse

Udkast til denne miljøgodkendelse blev den 30. november 2015 sendt i høring hos ansøger og dennes konsulent i 6 uger.

Udkastet blev samme dag sendt til de 3, som ved annoncering af ansøgningen har anmodet om at se udkastet.

Orientering om udkast til denne godkendelse, samt oplysning om, hvordan det samlede udkast kunne rekvireres, blev efter godkendelseslovens § 55, stk. 4 også samme dag sendt til ejer og lejer af ejendomme indenfor konsekvensområdet⁵ - se kort 1.3.1. Konsekvensområdet for den ansøgte drift i fase 2 er beregnet til at omfatte ejendomme, der ligger mindre end 643 m fra eksisterende - og nye stalde og gyllebeholdere - dvs. mindre end 643 m fra Langesøvej 3A. Der er ikke anlæg til husdyrbrug på Kragemosevej 2. Det er Lolland Kommunes vurdering, at der ikke er ejer/lejer af ejendomme udenfor konsekvensområdet, der vil blive påvirket med en væsentlig gene som f.eks. øget lugt, trafikbelastning eller støj.

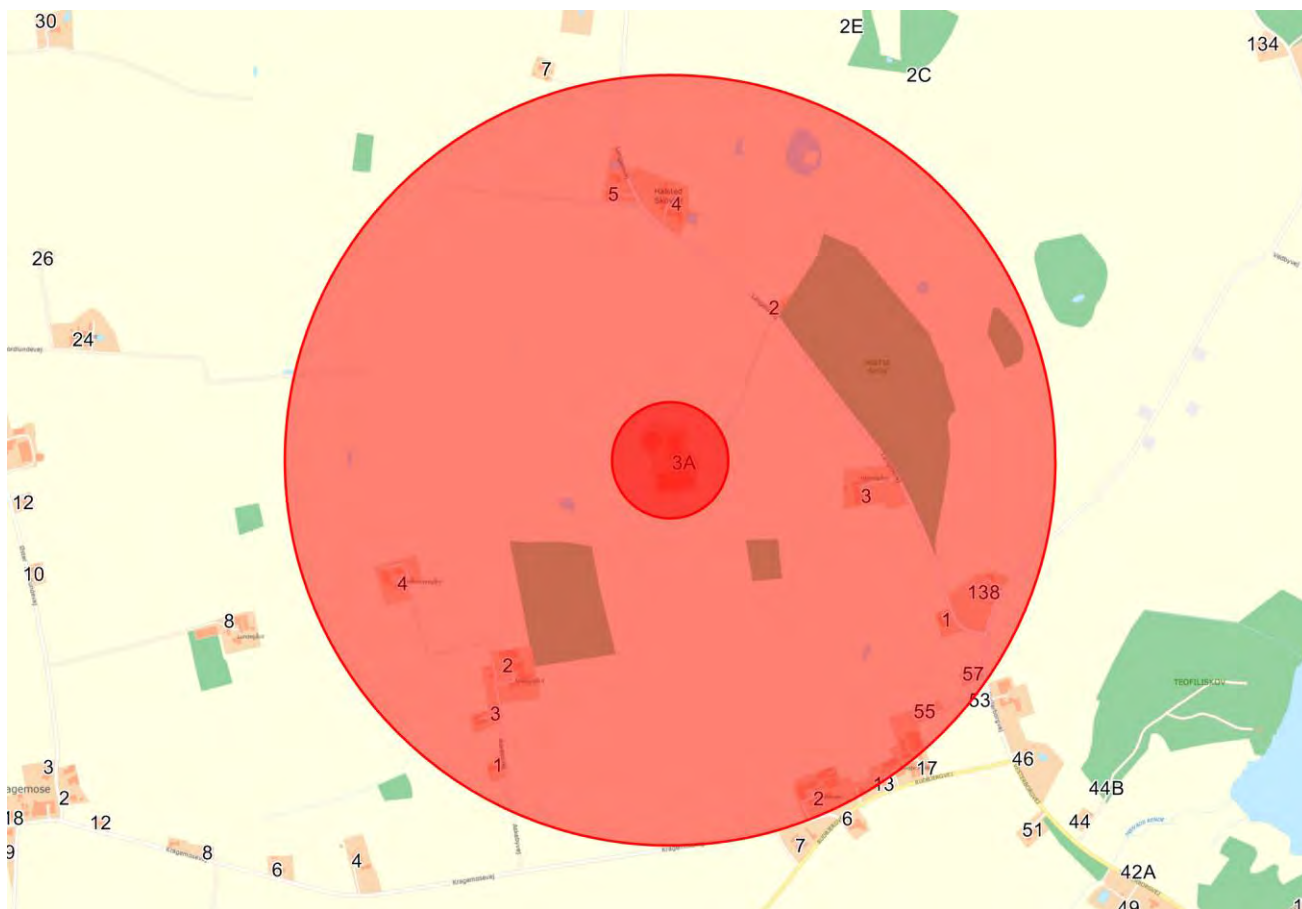
Følgende ejendomme ligger indenfor konsekvensområdet for lugt fra Langesøvej 3A efter den ansøgte udvidelse:

Askebyvej 1, 2, 3, 4, og 5
Rudbjergvej 9, 11, 13 og 15
Langesøvej 1, 2, 3, 4 og 5
Pederstrupvej 136-138
Vesterborgvej 55 og 57
Kragemosevej 2 A

Kragemosevej 2, ligger også indenfor konsekvensområdet, men bebos af ansøger selv.

---

⁵ "Konsekvensområde" er det område indenfor hvilket Natur- og Miljøklagenævnet (NMKN-130-00344 den 12. marts 2009 og NMKN 132-00564) skønner, at man periodevis *kan* udsættes for væsentlige gener fra produktionen på en given ejendom med husdyrproduktion. Området beregnes i det elektroniske ansøgningssystem sammen med beregning af lugt for enkelt bolig i landzone, samlet bebyggelse og byzone, da den væsentligste gene typisk vil være lugt.

Kort 1.3.1 Høringsberettigede ejendomme – konsekvensområde angående lugt er beregnet som den yderste cirkel.

Der var frist til afgivelse af bemærkninger til udkastet til miljøgodkendelse for ansøger og ejer samt evt. lejer af ovenstående ejendomme på 6 uger til og med den 11. januar 2016.

Der indkom følgende bemærkninger i høringsperioden:

Beboerne på Langesøvej 5 (ligger nord for Langesøvej 3 A) havde bemærkning til det øgede antal gylletransporter på Langesøvej forbi deres ejendom. De syntes i forvejen, at transporterne kører alt for stærkt på den smalle vej. Derfor foreslår de, at der etableres permanent fartbegrænsning på strækningen.

Til det kan Lolland Kommune kun bemærke, at der er politiet, som er myndighed på den opgave. Beboerne på Langesøvej 5 opfordres til selv at kontakte politiet. Lolland Kommune har ikke mulighed for at træffe beslutning om nedsættelse af hastigheden på strækningen.

Beboeren på Langesøvej 2 (ligger overfor, hvor ind- og afkørslen til Langesøvej 3 A munder ud på Langesøvej) havde bemærkning til det store antal transporter med meget store lastbiler og traktorer med gyllevogne m.v. Beboeren føler sig i forvejen generet, da transporterne har retning lige mod hendes hus, inden de drejer ud på Langesøvej. Transporterne giver anledning

til gener i form af støj, støv, rystelser samt kraftig lys i de mørke timer. Beboeren ser gerne, at ind- og afkørsel til Langesøvej fra Langesøvej 3 A sker ca. 100 m længere mod syd.

Ansøger har til det bemærket, at det udover udgifterne til at flytte en del af indkørslen vil give gener i form af at **markareal, som "afsnøres", da indkørslen nu ligger i skel til anden mands mark**. Ansøger foreslår skiltning ved afkørsel fra Langesøvej 3 A med opfordring til at blænde ned.

Bemærkningen fra Langesøvej 3 A fik Lolland Kommune til at stille vilkår om, at udmundingen af ind- og afkørslen til Langesøvej fra ejendommen Langesøvej 3 A skal flyttes 25 m længere ned mod syd ad Langesøvej.

Nærmere om vurdering af til- og afkørselsforhold til ejendommen Langesøvej 3 A i afsnit 6.4.

Klage over afgørelse om miljøgodkendelse

Denne afgørelse kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet ifølge Husdyrgodkendelseslovens § 76, stk. 1. Klageberettigede er en række organisationer fastlagt i loven, samt alle med en væsentlig individuel interesse i afgørelsen.

Klagen skal indsendes via Klageportalen, som findes på www.nmkn.dk. Fristen er 4 uger efter offentliggørelsen af afgørelsen. Klagen skal være modtaget senest 3. marts 2016, da afgørelsen offentliggøres den 4. februar 2016.

Når klagen er indgivet via Klageportalen, vurderer Lolland Kommune, om klagen giver anledning til at ændre afgørelsen. Hvis Lolland Kommune fastholder afgørelsen, sender vi relevante oplysninger i sagen videre til Natur- og Miljøklagenævnet.

Det er en forudsætning for at få behandlet klagen, at der indbetales et gebyr på 500 kr. til Natur- og Miljøklagenævnet via Klageportalen. Hvis klageren får helt eller delvist medhold, refunderer Natur- og Miljøklagenævnet gebyret.

Hvis du mener, du er berettiget til at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du kontakte Lolland Kommune. Om du fritages, er Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse.

Lolland Kommune giver besked til den, der har fået afgørelsen, om at den er blevet påklaget.

Ifølge Husdyrgodkendelsesloven § 81, stk. 1 har en klage over denne afgørelse ikke opsættende virkning, medmindre klagenævnet bestemmer andet.

Godkendelsen er fremsendt til følgende:

- Morten Tambour, Kåhavevej 8, 4920 Søllested (ansøger) – morten@kaahavegaard.dk
- Jakob Altenborg (ansøgers konsulent) – jakob@miloeognatur.dk
- Naturcenter Storstrøm – sto@nst.dk
- Embedslægerne/Sundhedsstyrelsen – sjl@sst.dk
- Danmarks Naturfredningsforening (DN) – dnlolland-sager@dn.dk
- Det Økologiske Råd – husdyr@ecocouncil.dk

§ 12 miljøgodkendelse, Langesøvej 3A, 4953 Vesterborg, godkendt den 3. februar 2016

- Dansk Ornitologisk Forening (DOF) – natur@dof.dk, lolland@dof.dk
- Danmarks Sportsfisker Forbund – post@sportsfiskerforbundet.dk
- Danmarks Fiskeriforening – mail@dkfisk.dk
- Ferskvandsfiskeriforeningen – nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
- Friluftsrådet – fr@friluftsradet.dk
- Friluftsrådet Storstrømmen – jakobsen.terkel@gmail.com
- Dansk Botanisk Forening – perh@snm.ku.dk

Orientering om godkendelsen er sendt til ejer/lejer af ejendomme indenfor konsekvensområdet – **se under "høring om udkast til miljøgodkendelse"**.

Ønskes afgørelsen afgjort ved domstolene, skal retssagen j.f. Husdyrgodkendelsesloven § 90 være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt.

Lolland Kommune den 3. februar 2016

Catarina Jensen
Natur- og miljøsagsbehandler

2 GENERELLE FORHOLD

I dette kapitel beskrives en række juridiske forhold ved godkendelsen, såsom husdyrholdet størrelse, gyldighed og retsbeskyttelse.

2.1 BESKRIVELSE AF HUSDYRBRUGET

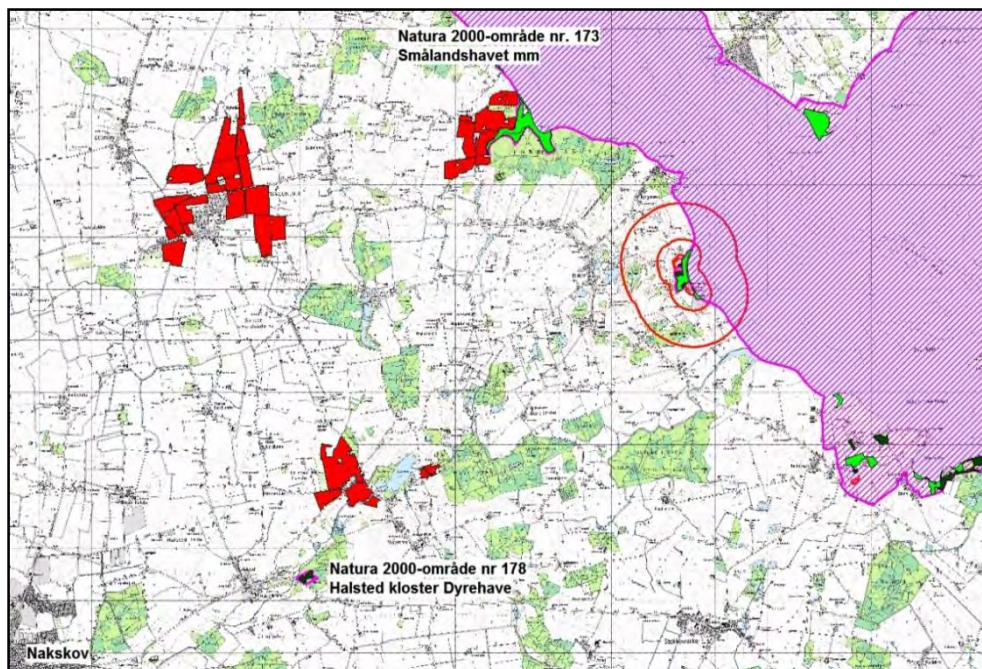
Ejendommen Langesøvej 3A, der er en del af ejendommen Kragemosevej 2, har en besætning af søer med produktion af smågrise og produktion af egne polte. Planteavl under samme CVR nr. sker fra hovedejendommen Kragemosevej 2 og fra anden ejendom i et driftfællesskab. Kragemosevej 2 og Langesøvej 3 A har samme ejendomsnummer, og betragtes derfor som et anlæg.

Jf. Husdyrgodkendelsesloven (fodnote 1 side 5) § 103, stk. 2 skal den 1. godkendelse af et husdyrbrug efter loven omfatte det samlede anlæg. Husdyrproduktionen på ejendommen er ikke tidligere godkendt efter loven. Denne godkendelse omfatter derfor både Langesøvej 3 A og Kragemosevej 2, selvom der kun er dyrehold på Langesøvej 3 A.

Ejendommens egne og forpagtede landbrugsarealer, som er omfattet af denne godkendelse, ligger i 3 dele. Den ene del er arealer rundt om selve ejendommen, en del vest, syd og øst for Horslunde og den sidste del ligger vest for Torrig. Det samlede areal er på 419 ha.

Der er ved denne godkendelse, givet godkendelse til modtagelse af svinegyfle fra anden/andre ejendomme. Modtagelse af gylle beskrives nærmere i kapitel 5.

Arealer i driften beskrives nærmere i kapitel 7.

Kort 2.1.1 – Udspretningsarealerne

§ 12 miljøgodkendelse, Langesøvej 3A, 4953 Vesterborg, godkendt den 3. februar 2016

Husdyrproduktionen på Langesøvej 3A er ikke tidligere miljøgodkendt. Produktionen blev anmeldt til Højreby Kommune som et bar-marks-projekt med stalde, foderlade og gyllebeholder i 2002 som en del af ejendommen Kragemosevej 2, der også var den oprindelige adresse for staldanlægget. Staldanlægget blev etableret 6-700 m nord for den oprindelige ejendom af hensyn til tilstrækkelig afstand til naboerne. Der er særskilt vej til staldanlægget fra Langesøvej. Der er ikke en forbindelsesvej mellem Kragemosevej 2 og Langesøvej 3A.

Anmeldelsen blev dengang screenet af Storstrøms Amt til vurdering af, om etableringen krævede en VVM redegørelse. Efter nogle tilpasninger afgjorde Storstrøms Amt, at etablering af staldanlæg og husdyrproduktionen ikke krævede en VVM redegørelse.

Der er ikke siden bygget til anlægget.

Kort 2.1.2 Langesøvej 3A beliggenhed i forhold til Kragemosevej 2

Der er i forbindelse med denne godkendelse søgt om udvidelse af den eksisterende sostald, der blev bygget i 2003, om etablering af en ny farestald samt om etablering en endnu en gyllebeholder og af 3 nye kornsiloer.

Status	Anvendelse	Størrelse	Højde	Taghæld.	Materialer
Eksisterende stald	Drægtige søer	1.950 m ²	9 m	20 °	Elementer, søsten Grå tag
Eksisterende stald	Smågrise og polte	1.200 m ²	7 m	20 °	Elementer, søsten Grå tag
Ny stald	Farestald	1.200 m ²	8 m	20 °	Elementer, søsten Grå tag
Ny stald (tilbygning til eksisterende sostald)	Drægtige søer	800 m ²	9 m	20 °	Elementer, søsten Grå tag
Eksisterende foderlade	Foder	450 m ²	7 m	20 °	Elementer, søsten Grå tag
Nye siloer – 3 stk.	Korn	- - -	12 m		Metal

Eksisterende gyllebeholder	Gylle	4.470 m ³	3 m	Elementer
Ny gyllebeholder	Gylle	2.000 m ³	3 m	Elementer

Kort 2.1.4 Bygninger og overjordiske beholdere på Langesøvej 3A – Kragemosevej 2 indgår derfor ikke i skemaet

Kort 2.1.3
Oversigtskort
fra ansøger
over det
samlede anlæg
på Langesøvej
3 A efter
udvidelsen

Vilkår

- o Der skal altid findes et eksemplar af denne godkendelse på ejendommen, og den driftsansvarlige og ansatte på ejendommen skal være bekendt med godkendelsens vilkår.

2.2 BIAKTIVITET

Det er Lolland Kommunes vurdering, at der ikke er biaktiviteter på ejendommen.

2.3 MEDDELELSEPLIGT – ANLÆG, AREALER OG EJERFORHOLD.

Alle ændringer og udvidelse af driften og produktionen på ejendommen, der ligger ud over det, der er givet mulighed for med denne godkendelse, skal forelægges Lolland Kommune til vurdering af, om ændringen eller udvidelsen kræver et tillæg til denne godkendelse eller er anmeldelsespligtige.

Udskiftes der arealer i forhold til de arealer, som i denne godkendelse er godkendt til anvendelse af gylle fra den godkendte produktion og fra modtaget gylle, skal Lolland Kommune vurdere, om det kan ske indenfor denne godkendelses rammer.

Såfremt gylle produceret på ejendommen ønskes udspreddt på andre ejendommens arealer, skal arealerne være godkendt efter Husdyrgodkendelseslovens § 10, § 11, § 12 eller § 16 til modtagelse af husdyrgødning af samme kvalitet, som den der produceres på Langesøvej 3A eller være uden for nitrat- eller fosforklasserne (klasse 0).

Lolland Kommune skal ligeledes orienteres om - og vurderer, om ændret modtagelse af gylle fra anden ejendom sker indenfor denne godkendelses - og Husdyrgodkendelseslovens rammer.

Den driftsansvarlige skal desuden underrette Lolland Kommune, såfremt der sker ejerskifte eller udskiftning af den driftsansvarlige, eller hvis svineproduktionen hel eller delvis ophører i en periode.

Bedriften skal desuden til enhver tid leve op til gældende regler i lovgivningen, selvom disse regler kan være skærpede i forhold til denne godkendelse.

2.4 GYLDIGHED OG ANDRE GODKENDELSER

Udnyttelsen af denne godkendelses fase 1 skal være begyndt indenfor 1 år fra godkendelsen er meddelt og fase 2 indenfor 3 år fra godkendelsen er meddelt. Det betyder, at indenfor 1 år fra denne godkendelse er meddelt, skal der indsættelse af dyrehold svarende til fase 1 i eksisterende. Indenfor 3 år fra denne godkendelse er meddelt skal byggeri af tilbygningen til den nye stald samt byggeri af den nye stald, de nye siloer og den nye gyllebeholder være begyndt og skride frem.

Hvis denne godkendelse ikke har været udnyttet helt eller delvist i 3 på hinanden følgende år efter de ovenstående 3 år, betragtes det som kontinuitetsbrud. Herefter vil den del af

godkendelsen, som ikke har været udnyttet bortfalde jf. husdyrgodkendelsesloven (fodnote 1, side 5) § 33, stk. 3.

Lolland Kommune gør desuden opmærksom på, at det er ansøgers eget ansvar at indhente evt. andre relevante tilladelser og dispensationer efter anden lovgivning. Herunder byggetilladelse til tilbygning, ny stald, ny gyllebeholder og siloer.

Det er desuden ansøgers eget ansvar, at kontakte Vesterborg Vandværk om muligheden for levering af det forventede større vandforbrug på ejendommen – mere om det under afsnittet om energi- og vandforbrug.

2.5 RETSBESKYTTELSE

Med denne godkendelse følger 8 års retsbeskyttelse. Retsbeskyttelsen udløber derfor i 2023 på samme dato, som denne godkendelse er givet.

Lolland Kommune kan dog i særlige tilfælde jf. Husdyrgodkendelsesloven § 40, stk. 2 meddele forbud eller påbud før de 8 år er forløbet.

2.6 REVURDERING AF MILJØGODKENDELSE

Virksomheders miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år revurderes jf. Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen⁶ § 41. Dog skal den første revurdering foretages 8 år efter denne godkendelsen er meddelt. Dvs., at den første revurdering skal ske senest i 2023.

Da besætningen i fase 2 er på mere end 270 dyreenheder søer med produktion af smågrise, er ejendommens svinehold omfattet af EU´s IE-direktiv, skal miljøgodkendelsen dog jf. bekendtgørelsens § 41 tages op til revurdering, og der skal om nødvendig meddeles påbud eller forbud, når EU-kommissionen i EU-tidende har offentliggjort en for produktionen relevant BAT-konklusion.

Revurderingen skal tilrettelægges, således at husdyrbruget kan overholde de på baggrund af BAT-konklusionen ajourførte vilkår senest 4 år efter offentliggørelsen af BAT-konklusionen i EU-tidende.

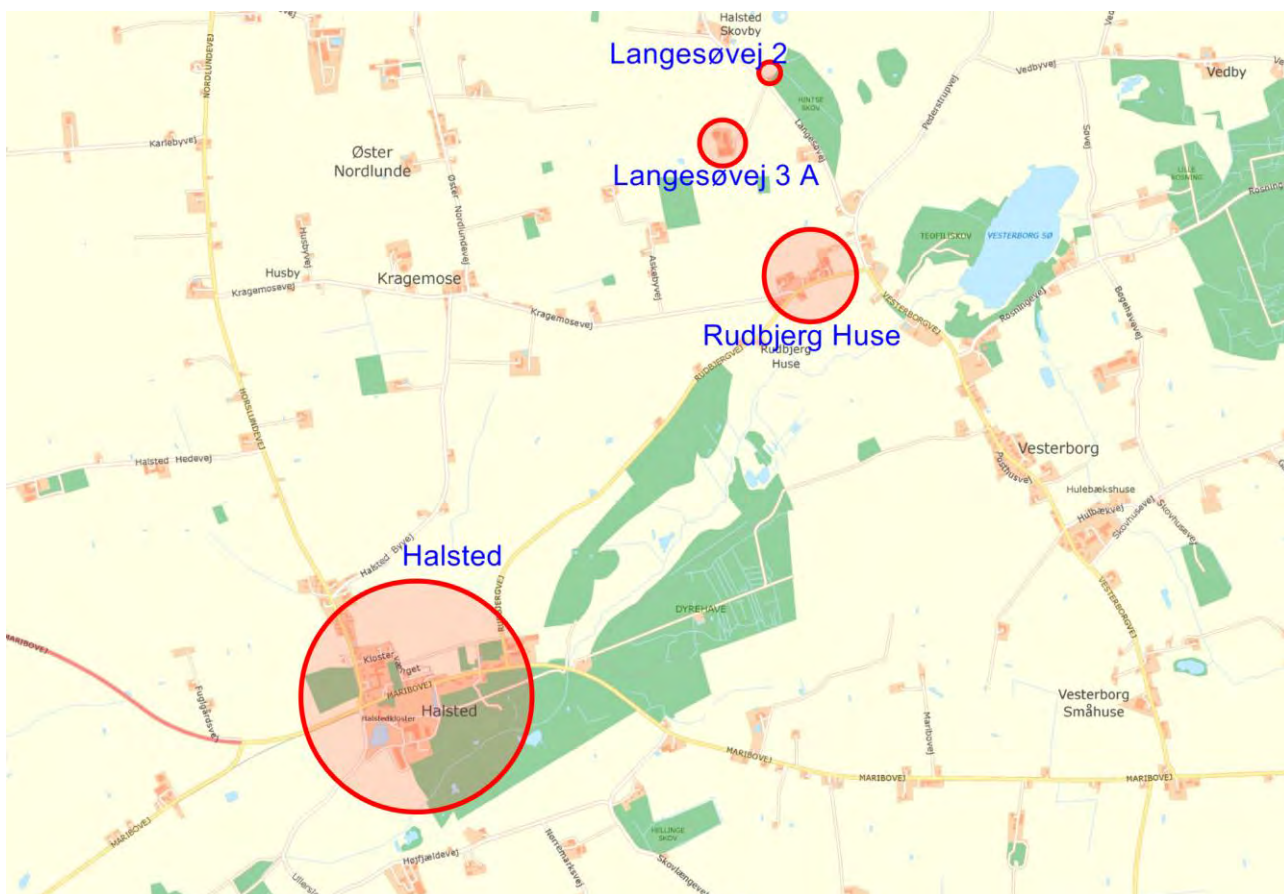
⁶ Bekendtgørelse nr. 44 af 11. januar 2016 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug

3 HUSDYBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD

I dette kapitel beskrives projektet set i forhold til afstandskrav til naboer, vandforsyning, offentlig vej mv. samt husdyrbrugets beliggenhed i forhold til forskellige bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger mv. samt i forhold til andre større husdyrbrug. Desuden beskrives husdyrbrugets placering i landskabet med hensyn til landskabelige værdier.

3.1 BYGGE- OG BESKYTTELSESLINJER, AFSTANDSKRAV, FREDNINGER MV.

Langesøvej 3A ligger ca. 1.400 m fra nærmeste byzone, som er Halsted. Ejendommen ligger ca. 650 m fra nærmeste samlede bebyggelse, som er boligerne ved Rudbjerg Huse. Nærmeste nabobeboelse Langesøvej 2 ligger ca. 320 m fra eksisterende staldanlæg og den nye gyllebeholder på ejendommen.

Kort 3.1.1 Langesøvej 3A i forhold til byzone (Halsted) og samlet bebyggelse (Rudbjerg Huse) og nærmeste nabobeboelse, som er enkelt beliggende beboelse i landzone (Langesøvej 2)

Langesøvej 3A ligger ca. 910 m fra Regional Vandværkets nærmeste indvindingsboring til drikkevand. Der ligger ingen private drikkevandsindvindinger indenfor 100 m fra ejendommen. Ejendommen ligger i område med særlige drikkevandsinteresser. I denne beskrivelse er der set bort fra Kragemosevej 2.

Lovbundne afstandskrav i relation til nye stalde på Langesøvej 3 A fremgår af nedenstående tabel.

	Afstand fra anlægget	Lovkrav minimum
Ikke almene vandforsyningsanlæg	>100 m	25 m
Almen vandforsyningsboring (<i>Regional Vandværket</i>)	910 m	50 m
Vandløb	1.000 m	15 m
Vandhul	170 m	15 m
Dræn (<i>oplyst af ansøger</i>)	> 15 m	15 m
Offentlig vej	290 m	15 m
Levnedsmiddelvirksomhed	> 1.000 m	25 m
Beboelse på samme ejendom (<i>Kragemosevej 2</i>)	640	15 m
Naboskel (<i>den nye gyllebeholder</i>)	30 m	30 m
Nabobeboelse	320 m	50 m
Samlet bebyggelse (Rudbjerg Huse)	650 m	-
Byzone (Halsted)	1.400 m	50 m

Tabel 3.1.2 Generelle afstandskrav (Husdyrgodkendelseslovens § 6 og § 8)

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Det er Lolland Kommunes vurdering, at alle afstandskrav i Husdyrgodkendelseslov § 6 og § 8 er overholdt for de nuværende anlæg og for de nye stalde.

Det er desuden Lolland Kommunes vurdering, at placeringen af det samlede anlæg efter udvidelsen ikke er i konflikt med diverse bygge- og beskyttelseslinier – f.eks. strand-, skov-, og fortidsmindebyggelinier.

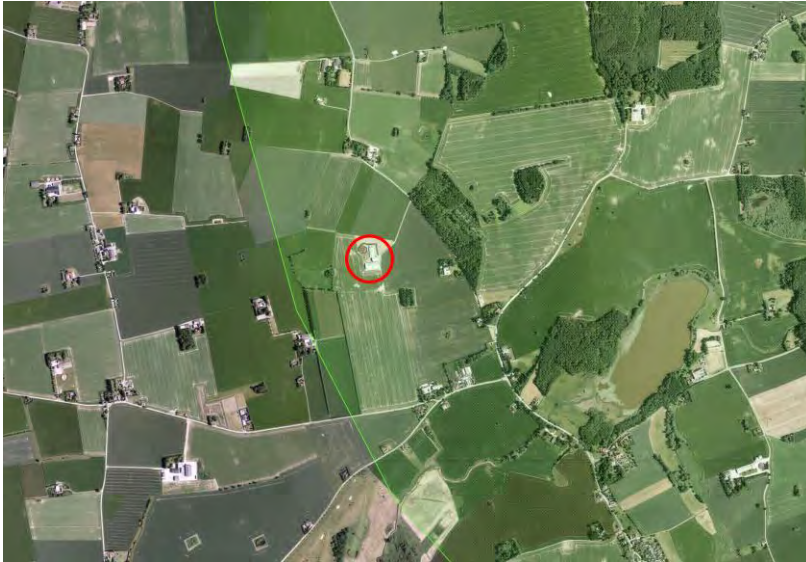
Vilkår

Det er Lolland Kommunes vurdering, at der ikke er behov for at sætte vilkår i relation til bygge- og beskyttelseslinier, afstandskrav, fredninger m.v.

3.2 PLACERING I LANDSKABET

Ejendommen ligger i landzone på nord-vest Lolland nord for Halsted, som er nærmeste byzone, og nord for Rudbjerg Huse, som er nærmeste samlet bebyggelse. Området er domineret af dyrkede arealer, spredte beplantninger, skov, spredte bebyggelser og mindre byer. Se kort 3.1.1.

Ejendommen ligger udenfor nationalt geologisk interesse område, men indenfor område med betegnelsen større uforstyrret landskab.

Kort 3.2.1 Langesøvej 3A i forhold til "område med større uforstyrret landskab" (grønne område). Kragemosevej 2 ligger i samme område.

Langesøvej 3A, som er den del af ejendommen, hvor staldanlæggene m.v. er, ligger desuden i den økologiske forbindelse, der går fra Sortemose over Vestre- og Østre Nordlunde til Hintseskov og videre til Halsted ådal.

Ejendommen ligger i område, hvor skovrejsning hverken er ønsket eller uønsket.

Kort 3.2.2 Langesøvej 3A i forhold til "økologiske forbindelser". Kragemosevej 2 ligger udenfor området.

Ejendom ligger både før og efter udvidelsen udenfor diverse byggelinier, som f.eks. skovbyggelinie og kirkebyggelinie.

Lolland Kommune er generelt meget flad og lavtliggende, men ejendommen ligger i den mere kuperede del af kommunen. Selve staldanlægget ligger i område med kote 11 – 12.

Ansøger har oplyst, at den nye staldtilbygning kommer til at ligne de eksisterende stalde, der er i elementer med søsten og med grå tage. Den nye gyllebeholder bliver bygget af materialer, som den eksisterende beholder. Siloerne bliver i stålplader. Højden bliver maksimalt 12 m.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Det er Lolland Kommunes vurdering, at staldanlægget er placeret optimalt i landskabet i forhold til beboelser i området. Den del af ejendommen, hvor stalde og gyllebeholdere ligger, er placeret langt fra offentlig vej, så stalde, gyllebeholdere og siloerne vil ikke fremstår særlig synlige.

I den økologiske forbindelse, som ejendommen ligger i, ligger naturområder, landsbyer, remiser, skovholme, vandhuller og læhegn, som trædesten i landskabet, der til sammen giver mulighed for dyr og planter kan sprede sig. Her er det eksisterende hegn nord for ejendommen en vigtig del af den økologiske forbindelse – se næste afsnit.

Det er Lolland Kommunes vurdering, at den nye tilbygning, den nye stald, den nye gyllebeholder og de 3 nye kornsiloer ikke vil ændre betydningsfuldt på det nuværende samlede indtryk af ejendommens placering i landskabet.

Lolland Kommune har derfor ingen bemærkninger i forhold til placering i landskabet – hverken angående det nuværende anlæg, den nye tilbygning, den nye gyllebeholder eller i forhold til kornsiloerne.

Vilkår

Det er Lolland Kommunes vurdering, at der ikke er behov for at sætte vilkår i relation til placering i landskabet.

3.3 BEPLANTNING

Ansøger oplyser følgende angående beplantning:

Der er eksisterende afskærmende beplantning mod øst og nord. Der er planlagt yderligere afskærmende beplantning omkring de nye bygninger og gyllebeholderne.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Læhegnet omkring den nordlige del af bebyggelsen indgår som en aktiv del af den økologiske forbindelse med sine ca. 100 m længde fra Ø-V. Læhegnet er omkring 7-8 år gammelt, og giver nu fuld dækning for dyrene i det åbne land, og skaber mikroklima, der giver mulighed for et varieret og alsidigt planteliv.

Det er væsentligt, at fastholde en "trædesten" i den nordlige ende af gården, og om end forbedre den, for at styrke dyr og planterets spredningsmuligheder i landskabet.

Derfor finder Lolland Kommune det for væsentligt, at den del af det levende hegn, som fjernes i forbindelse med etablering af den nye gyllebeholder, reetableres således at det kommer til at nå ud omkring den nordlige – og vestlige del af den nye gyllebeholder, samt om slutter de 3 nye siloer mod øst (kort 3.2.1).

Kort 3.2.1 – Levende hegn efter udvidelse af stalde, etablering af ny gyllebeholder samt etablering af 3 siloer til foder.

Vilkår

- Det eksisterende levende hegn nord og øst for ejendommen skal, så vidt det er muligt, bibeholdes. Hegnet skal forlænges mod vest, så det mod nord og vest omslutter den nye gyllebeholder. Hegnet skal desuden forlænges mod øst, så det omslutter de 3 nye siloer. Nyt hegn skal være på mindst 3 rækker og etableres af lignende arter som det eksisterende hegn.

3.4 PÅVIRKNING FRA ANDRE HUSDYRBRUG

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Jf. Miljøstyrelsens elektroniske vejledning til § 11, § 12 og § 16 husdyrgodkendelser kan der kun gives tilladelse/godkendelse (§§ 10, 11, 12 og 16) til udspreddning af husdyrgødning i oplande, der afvander til kvælstoffølsomme vandområder⁷, såfremt det samlede dyrehold i

⁷ Alle vandområder undtaget vandområder, hvor den betydende faktor for miljøtilstanden ikke er nitratudvaskning i den størrelsesorden, som det fastlagte beskyttelsesniveau til overfladevand og afskæringskriteriet, giver mulighed for. Sådanne vandområder ligger udenfor Nature 2000 områderne og er typisk åbne farvande, som Skagerrak og

oplandet ikke har været stigende siden 2007 (MST tal fra CHR og egne tal). Har dyreholdet været stigende, kan der kun gives tilladelse/godkendelse, såfremt der kan gennemføres projektilpasning, således at der fra de arealer, der skal anvendes til udspredning af husdyrgødningen fra ejendommen, efter tilladelse/godkendelse er givet, ikke udledes mere kvælstof (N-efter) til overfladevand, end der udledes fra et rent planteavlsbrug på de samme arealer (svarende til udelukkende kunstgødning på ansøgte arealer efter gældende normer).

Langesøvej 3 A ligger i oplandet til Smålandsfarvandet (Natura 2000 område 173), hvor husdyrtrykket har været faldende i perioden 2007-2015. Hovedparten af udspretningsarealerne ligger også i oplandet til Smålandsfarvandet, mens en mindre del ligger i oplandet til Nakskov Fjord (Natura 2000 område 179).

Kumulation i forhold til ammoniak og lugt fra anlægget behandles i afsnit 6.1 og afsnit 6.2.

Nitrat til recipient behandles i kapitel 7, der handler om påvirkning fra arealerne.

Vilkår

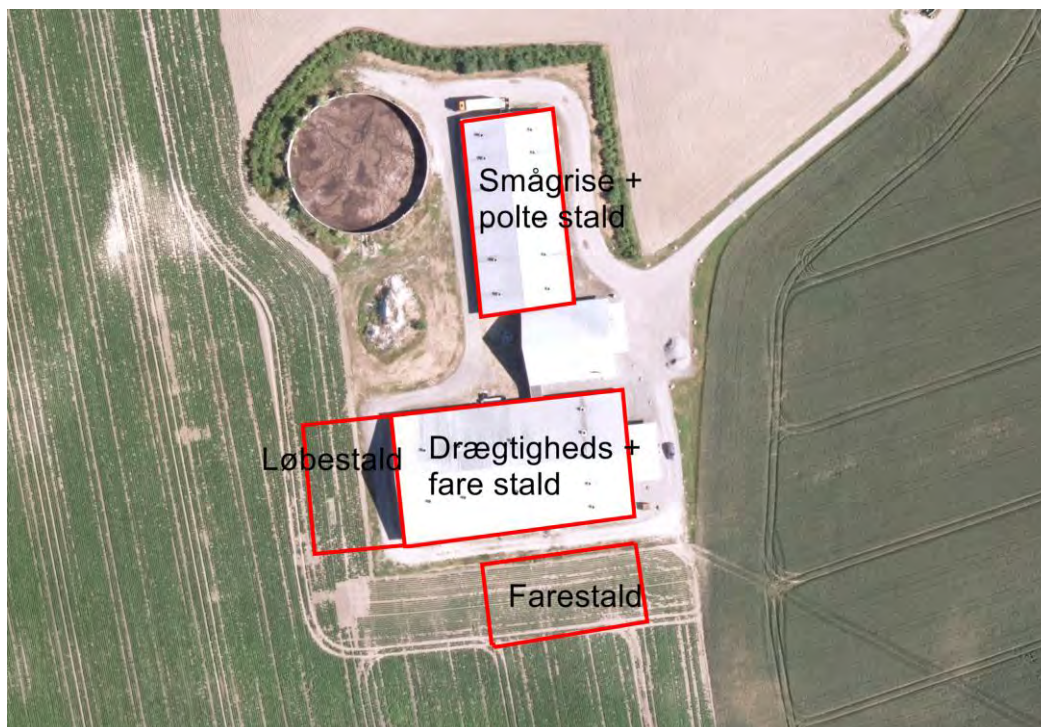
Det er Lolland Kommunes vurdering, at der ikke er behov for at sætte vilkår i relation til "påvirkning fra andre husdyrbrug".

4 HUSDYRHOLD, STALDANLÆG OG DRIFT

I dette kapitel beskrives husdyrholdets sammensætning, staldindretning, fodring, vand- og energiforbrug, samt håndtering af spildevand, regnvand, affald, pesticider, driftsforstyrrelser og uheld.

4.1 HUSDYRHOLD OG STALDINDRETNING

Efter etablering af den nye tilbygning, som regnes for en særskilt stald og etablering af den nye stald, vil der på ejendommen i alt være 4 stalde til søer og smågrise samt polte.

Kort 4.1.1
Fordeling af stalde
på ejendommen

Stald	Type	Dyr	Antal stk.	Stiplads stk.	Vægt kg	Grise/år stk.	DE
Eksisterende sostald	Fare Kassesti	Årssøer	560	168		29,6	38,09
	Løbe+ Drægtige	Årssøer	560	392		29,6	88,87
Søer			1.120^a	560		29,6	126,95
Eksisterende Smågrise+ Polte stald	Smågrise Toklima	Smågris	22.500 ^b	3.200	7,1-31		104,25
	Polte	Polte	300 ^b	75	31-107		7,75
Smågrise og polte				3.275			112,00
Totalt							238,96

Tabel 4.1.2 Besætning i fase 1

^a Søer tælles med 2 gange, da de både skal have plads i farestald og løbe+drægtigheds stald. Der er derfor totalt 1.100 søer på 1.230 stipladser. ^b Årsproduktion af smågrise og polte

Stald	Type	Dyr	Antal stk.	Stiplads stk.	Vægt kg	Grise/år stk.	DE
Dægtig+fare (eksisterende)	Fare Kassesti	Årssøer	500	130		29,6	34,00
	Drægtig Løsdrift	Årssøer	725	548		29,6	115,05
Løbe (ny)	Løbe Individuel	Årssøer	375	240		29,6	59,51
Fare (ny)	Fare Kassesti	Årssøer	600	312		29,6	40,81
Søer			2.200^a	1.230		29,6	249,37
Smågrise+ Polte (eksisterende)	Smågrise Toklima	Smågris	38.500 ^b	1.480	7,1-8,5		10,74
	Smågrise Toklima	Smågris	1.000 ^b	175	7,1-32		4,83
	Polte	Polte	1.000 ^b	240	32-107		25,64
Smågrise og polte				1.895			41,21
Totalt							290,58

Tabel 4.1.3 Besætning i fase 2

^a Søer tælles med 2 gange, da de både skal have plads i farestald og løbe+drægtigheds stald. Der er derfor totalt 1.100 søer på 1.230 stipladser

^b Årsproduktion af smågrise og polte

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Det er Lolland Kommunes vurdering, at der angående dyreholdet ikke er behov for at stille andre vilkår end vilkår om dyreholdets størrelse og om mulig variation i smågrisenes og poltenes vægt.

Tidshorisonterne for fase 1 og fase 2 fremgår af kapitel 1.

Ud over de stipladserne, som opgøres i det elektroniske ansøgningssystem, vil der i staldanlægget være de nødvendige sygestier og ledige stier, så dyrene kan flyttes i den daglige drift.

BAT i forhold til husdyrhold og staldindretning fremgår af afsnit 8.1.

Egenkontrol og dokumentation i forhold til husdyrhold og staldindretning fremgår af kapitel 9.

Vilkår

- o I fase 1 må der maksimalt være 560 søer på stald
- o I fase 1 må der årligt produceres 22.500 smågrise i vægtintervallet 7,1-31 kg. Antal og vægtinterval kan ændres, såfremt antallet af dyreenheder beregnet på et givet tidspunkt er det samme.

- o I fase 1 må der årligt produceres 300 polte i vægtintervallet 31-107 kg. Antal og vægtinterval kan ændres, såfremt antallet af dyreenheder beregnet på et givet tidspunkt er det samme.
- o I fase 2 må der maksimalt være 1.100 søer på stald.
- o I fase 2 må der årligt produceres 38.500 smågrise i vægtintervallet 7,1 – 8,5 kg. Antal og vægtinterval kan ændres, såfremt antallet af dyreenheder beregnet på et givet tidspunkt er det samme.
- o I fase 2 må der årligt produceres 1.000 smågrise i vægtintervallet 7,1 – 32 kg. Antal og vægtinterval kan ændres, såfremt antallet af dyreenheder beregnet på et givet tidspunkt er det samme.
- o I fase 2 må der årligt produceres 1.000 polte i vægtintervallet 32 – 107 kg. Antal og vægtinterval kan ændres, såfremt antallet af dyreenheder beregnet på et givet tidspunkt er det samme.

4.2 VENTILATION

Ansøger oplyser følgende angående ventilation:

Staldene etableres med kombidiffus - eller undertryksventilation. Der er separat styring på hver sektion, som styrer alt med varme/ventilation, overbrusning og alarm. Afkastene er 1 m over taget. Afkasthastigheden er ca. 10-12 m/s. Ventilationen er frekvensstyret.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Da der ikke er naboer nær ejendommen, vil Lolland Kommune ikke stille vilkår om højde på ventilationsafkastene eller om afkasthastighed.

I relation til lugt, finder Lolland Kommune det også væsentligt, at ventilationsanlæggene kører optimalt. Der stilles derfor vilkår om kontinueret drift, temperaturregulering, vedligeholdelse og rengøring. Med kontinueret drift menes, at ingen ventilatorer må være afbrudt. Da ventilationssystemet er frekvens reguleret, kan det godt betyde, at der ingen ventilation er, hvis der ikke er behov for det.

Det er desuden Lolland Kommunes vurdering, at nødventilation skal kunne ske manuelt.

Angående energieffektivitet finder Lolland Kommune, at den økonomiske gevinst ved at anlæggene er energieffektive, er tilstrækkelig til at sikre dette.

BAT i forhold til ventilation fremgår af afsnit 8.4.

Egenkontrol og dokumentation i forhold til ventilation fremgår af kapitel 9.

Vilkår

- Ventilationssystemet skal være frekvensreguleret og i kontinuert drift samt reguleres efter staldtemperaturerne.
- Staldventilationen skal være tilsluttet en form for alarm, der aktiveres hvis ventilation ikke er i kontinuert drift.
- Nødventilation af samtlige sektioner skal kunne ske manuelt.
- Alle ventilationerne skal efterses, vedligeholdes og rengøres efter producentens anvisninger.

4.3 VAND- OG ENERGIFORBRUG

Ansøger har oplyst følgende angående energi- og vandforbrug:

Oplysningerne dækker kun den del af ejendommen, som ligger Langesøvej 3A, og altså ikke den del af ejendommen, som ligger Kragemosevej 2. Bolig samt anlæg og maskiner til planteavl ligger Kragemosevej 2, hvor der ikke sker ændringer.

Oplysningerne vedrører fase 2.

Type – årligt forbrug	Forbrug før	Forventet forbrug efter
Drikkevand*	4.000 m ³	5.900 m ³
Vaskevand til stalde*	400 m ³	500 m ³
Faktisk forbrug	4.400 m³	6.400 m³

*Normtal ud fra standard normer i "håndbog i svinehold 2008".

Drikkevandsinstallationerne efterses jævnligt med henblik på minimering af spild, drikkenipler er placeret over fodertrug, og der er stophaner på vandslanger. Desuden sættes stierne i blød inden rengøring af de enkelte stier. Ellers er der - eller der etableres bi målere til registrering af vandforbruget i afgrænsede områder.

Langesøvej 3A og Kragemosevej 2 forsynes på ansøgningstidspunktet begge med vand fra Vesterborg Vandværk.

Type – årligt forbrug	Forbrug før	Forbrug efter
Elforbrug	135.000 kWh	270.000 kWh
Fyringsolie stald	20.000 l	40.000 l

Der anvendes, så vidt det er muligt, energispare pærer eller lavenergibelysning. Lamper rengøres jævnligt. Lyset i staldene er tændt i forbindelse med fodring og ophold i staldene. Fodring og ophold i staldene sker typisk i perioden kl. 6 – 18. I den periode vil lyset være tændt mindst 8 timer dagligt.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Lolland Kommune finder umiddelbart, at det økonomiske incitament er tilstrækkelig if. besparelse på energi- og vandforbruget på ejendommen til, at energi- og vandforbruget er på så lavt niveau, som det er muligt. Forbruget af vand bør dog holdes under observation med henblik på minimering af forbruget og lokaliserer evt. spild af vand.

Umiddelbart kan Vesterborg vandværk ikke dække det øgede vandforbrug på Langesøvej 3A, da det er et lille vandværk, der allerede indvinder mere, end der er givet tilladelse til. Det kan ikke forventes, at Lolland Kommune giver tilladelse til, at vandværket kan øge sin vandindvinding. Alternativt kan Langesøvej 3A forsynes med vand fra Regional Vandværket, der er en del af den kommunale vandforsyning. Det er dog ikke en del af denne godkendelse at afklare det problem.

BAT i forhold til energi- og vandforbrug fremgår af afsnit 8.3 og afsnit 8.4.

Egenkontrol og dokumentation i forhold til energi- og vandforbrug fremgår af kapitel 9.

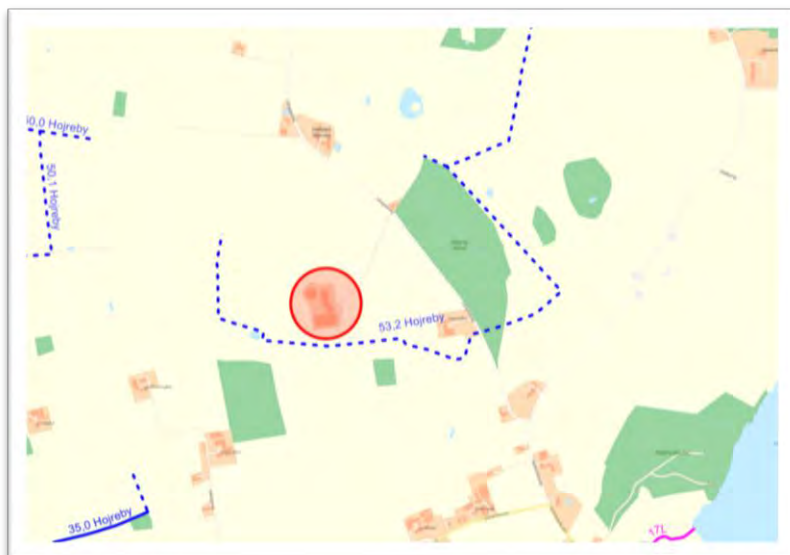
Vilkår

Det er Lolland Kommunes vurdering, at der ikke er behov for at sætte vilkår i relation til "energi- og vandforbrug".

4.4 SPILDEVAND OG REGNVAND

Ansøger oplyser følgende angående spildevand og regnvand:

Spildevandstype	m ³ /år Før udvidelse	m ³ /år Efter udvidelse	Afledes til	Rensning
Rengøring stald Drikkevandsspild	400	500	Gyllebeholder	Ingen
Sanitært spildevand - personale	100	100	Dræn	Trixtank

Kort 4.5.1 Langesøvej 3 A if. det rørlagte vandløb (stiplede linier) 53,2 Højreby.

Tagvand samles og ledes til eksisterende dræn, og herfra ledes det til vandløb nr. 53,2 Højreby.

Kort 4.5.2 Afløbsplan Langesøvej 3 A fremsendt af ansøger. Den nye gyllebeholder er i forhold til dette kort flyttet, således at den ligger mere end 30 m fra markskellet.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Det er Lolland Kommunes vurdering, at ejendommens spildevand håndteres efter de gældende regler. Overflade- og tagvand afledes til vandløb via eksisterende dræn.

Det er derfor Lolland Kommunes vurdering, at der ikke skal stilles særlige vilkår om håndteringen af spildevandet, da en evt. miljøgevinst ville være minimal. Den hydrauliske påvirkning ændres desuden ikke, da den maksimale tilledning af overfladevand pr. tidsenhed til vandløbet ikke øges, idet drænenes dimensionering ikke ændres. Ansøger fastholdes i dette ved at stille vilkår om, at overfladevand skal ledes til eksisterende dræn, samt at det eksisterende dræns dimensionering ikke må ændres.

Det vurderes ligeledes, at der er tilstrækkelig kapacitet til at opbevaring rengøringsvandet fra staldene. Mere om kapacitet til opbevaring af gylle i afsnit 5.2.

Vilkår

- o Overfladevand og tagvand fra eksisterende anlæg og nye anlæg skal ledes til eksisterende dræn. Drænets dimensionering må ikke øges uden særskilt godkendelse.

4.5 FODRING

Ansøger har oplyst følgende angående fodring:

På Langesøvej 3A anvendes der både våd- og tørfoder, som blandes dagligt.

Fordøjeligheden af fosfor i foderblandinger til svin er lav, hvorved fosfor udskilles via gødningen. Den primære årsag til den lave fordøjelighed er, at op til 80 % fosfor i olie/proteinholdige frø og korn er bundet som fytat, hvilket er vanskeligt at fordøje for svin. Det er derfor nødvendigt, at enzymet fytase er til stede for, at den fytatbundne fosfor bliver tilgængelig for grisen. Der fodres med færdig blandet foder med ekstra fytase tilsat.

Der anvendes fasefodring på ejendommen.

Management på bedriften stiller mod et minimum af spild af foderrester.

Følgende fremgår af ansøgningen og gælder fase 2:

Stald	Besætning	Antal	Stipl.	FE/dyr	Råprotein g/FE	Fosfor g/FE	Frav. grise	Vægt kg
Drægtig	Fare -kassesti	500	130	450	<i>133,10</i>	<i>4,9</i>	29,6,	7,1
	Løbe/drægtig - løse	725	548	975	<i>133,10</i>	<i>4,9</i>	29,6,	7,1
Løbestald	Løbe/drægtig - individuel	375	240	975	<i>133,10</i>	<i>4,9</i>	29,6,	7,1
Fare	Fare -kassesti	600	312	450	<i>133,10</i>	<i>4,9</i>	29,6,	7,1

Tabel 4.5.1 Foder til søerne – oplysninger fra www.husdyrgodkendelse.dk. Tal i kursiv er normalt.

Stald	Besætning	Vægt	Antal	Stipladser	FE/dyr	Råprotein g/FE	Fosfor g/FE
Smågrise + Polte	Smågrise	7,1 – 8,5	38.500	1.480	<i>1,95</i>	<i>162,6</i>	<i>5,2</i>
	Smågrise	7,1-32	1.000	175	<i>1,95</i>	<i>162,6</i>	<i>5,2</i>
	Polte	32-107	1.000	240	<i>2,85</i>	<i>147,2</i>	<i>4,8</i>

Tabel 4.5.2 Foder til smågrise og polte– oplysninger fra www.husdyrgodkendelse.dk. Tal i kursiv er normalt.

Angående fase 1, som beregnes i den fiktive ansøgning, er der kun indtastet foderværdier i form af foderenheder for løbe- og drægtighedssøer. Faresøer samt smågrise og polte fodres efter standardværdier (normalt).

For søer i løbe- og drægtighedsstalden er der i den elektroniske ansøgning indsat en værdi for foderenheder (FE) på 1050,00 FE pr. so/år. Sammenholdt med normtal for foderenheder for faresøerne på 459 pr. so/år FE betyder det, at søerne i fase 1 må tilføres 1.509 FE pr. so/år.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Lolland Kommune finder det væsentligt, at så stor en andel af foderet som muligt udnyttes af dyrene, hvilket betyder reduktion af lugt og ammoniak fra staldene, fra gyllebeholdere og fra udspretningsarealerne, samt reduktion af kvælstof og fosfor i gyllen med deraf mindre udvaskning af næringsstofferne til overfladevand og grundvand, når gyllen anvendes på markarealerne. Der må dog aldrig være tvivl om, at evt. reduceret fodring ikke giver anledning til forringet dyrevelfærd.

Der er i den elektroniske ansøgning kun indsat værdier for foder enheder til alle søerne i fase 2 og kun til løbe- og faresøerne i fase 1. Øvrige værdier for søerne i form af råprotein og fosfor er normværdier. Alle foderværdier for smågrise og polte er normtal.

Det er derfor Lolland Kommunes vurdering, at der kun skal stilles vilkår til antal foderenheder til søerne.

Jf. de indsatte værdier i ansøgningen (fase 2), anvendes der årligt 450 FE til fare søer (31,6 %) og 975 FE til løbe - og drægtighed søer (68,4 %), hvilket i alt er 1.425 FE til hver af de 1.100 søer. Totalt er det årligt maksimalt 1.567.500 FE til de 1.100 søer.

I fase 1, som er beregnet i den fiktive ansøgning, tilføres faresøerne FE efter normtal, mens de i løbe- og drægtighedsstalden tilføres reduceret antal FE. Samlet set er det 1.509 FE pr. årssø pr. år. Totalt er det årligt maksimalt 845.040 FE til de 560 søer.

BAT i forhold til foder fremgår af afsnit 8.2.

Egenkontrol og dokumentation i forhold til foder fremgår af kapitel 9.

Vilkår

- I fase 1 må der maksimalt anvendes 1.509 foderenheder pr. år pr. so.
- I fase 2 må der maksimalt anvendes 1.425 foderenheder pr. år pr. so.

4.6 AFFALD OG DØDE DYR

Ansøger oplyser følgende angående affald:

Affaldstype	Opbevaring	Transportør	Modtageanlæg	Mængder pr. år (ansøgt drift)	EAK-kode
Spraydåser		Egen	Kommunal modtagerstation	15	16.05.04
Kanyler	Beholder i	Egen	Kommunal	Variierende	18.02.02

	stald		modtagerstation		
Pap-papir	Container	Preben Andersen	Kommunal modtagerstation	Variierende	15.01.01
Plast	Container	Preben Andersen	Kommunal modtagerstation	Variierende	15.01.02
Bigbags – PE plast	Container	Preben Andersen	Kommunal modtagerstation	Variierende	15.01.02
Lysstofrør og elsparepærer		Egen	Kommunal modtagerstation	100	20.01.21
Jern og metal		Produkt handler		Variierende mængde	15.01.07 m.m.
Glas		Egen	Kommunal modtagerstation		20.01.02
Diverse brandbart + tomme medicinglas	Container	Preben Andersen		Variierende mængde	20.01.02

Døde svin afhentes af DAKA indenfor 24 timer efter anmeldelse, såfremt der ikke er op til weekender og/eller helligdage. Dyrene afhentes indenfor normal arbejdstid.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Lolland Kommune finder det tilstrækkeligt, at gældende lovgivning og Lolland Kommunes affaldsregulativer om opbevaring, håndtering og aflevering af affald overholdes.

Affaldsregulativet omhandler dog ikke døde dyr. Her finder Lolland Kommune det væsentligt, at døde dyr normalt er på ejendommen i maksimalt 4 dag.

Desuden bør pladsen, hvor kadaver opbevares og kadaverkappen holdes rene, så der ikke opstår uhygiejniske forhold.

Egenkontrol og dokumentation i forhold til affald fremgår af kapitel 9.

Vilkår

- Kadaver må maksimalt ligge 4 dage på ejendommen.
- Store kadaver skal opbevares på fast plads under kadaverkappe, mens mindre kadaver skal opbevares i lukket container
- Kadaverplads og –kappe samt container til kadaver skal renholdes, så der ikke opstår uhygiejniske forhold.

4.7 OLIEOPLAG

Der er 1 fyringsolietank på Langesøvej 3 A.

- Fyringsolie, 2.500 l., fra 2004, indendørs i foderlade, g. nr. 55-5620, nr. 55-5620

Derudover er der en dieseltank på Kragemosevej 2.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Lolland Kommune finder gældende regler om opbevaring af olieprodukter for tilstrækkelige.

Vilkår

Det er Lolland Kommunes vurdering, at der ikke er behov for at sætte vilkår i relation til råvare og hjælpestoffer.

4.8 PESTICIDER, MEDICIN OG KEMIKALIER

Ansøger oplyser følgende angående pesticider, medicin og kemikalier:

Der opbevares og håndteres ikke pesticider på Langesøvej 3 A eller på Kragemosevej 2. Hovedparten af markdriften sker fra anden ejendom.

Medicin opbevares utilgængeligt og aflåst i medicinskab eller køleskab.

Til rengøring af staldene anvendes kun godkendte midler.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Lolland Kommune finder gældende lovgivning eller producenternes anvisninger for tilstrækkelig angående opbevaring af pesticider, medicin og kemikalier.

Vilkår

Det er Lolland Kommunes vurdering, at der ikke er behov for at sætte vilkår i relation til kemikalier og pesticider.

4.9 DRIFTSFORSTYRELSE ER UHELD

Ansøger har udarbejdet en beredskabsplan med kortmateriale. Planen beskriver, hvordan ejer og medarbejdere skal handle i tilfælde af en række kritiske situationer som eksempelvis brand, udslip af gylle og strømafbrydelser. Beredskabsplanen indgår i denne godkendelse som bilag 2. Beredskabsplanen vil være tilgængelig for alle, der færdes på bedriften, når den ansøgte produktion er påbegyndt, og evt. medarbejdere vil være instrueret i forholdsreglerne.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Det er Lolland Kommunes vurdering, at opbevaring og håndtering af gylle udgør den største risici på ejendommen. Af andre risici er svigtende ventilation, der kan udløse massedød i besætningen, samt opbevaring og håndtering af olieprodukter, kemikalier og pesticider. På baggrund af ansøgers beskrivelse af tiltag ved driftsforstyrrelser og uheld er det Lolland Kommunes vurdering, at ansøger har overvejet forskellige scenarier og er på forkant med farlige situationer, som kan opstå.

Lolland finder den i fremsendte beredskabsplan tilstrækkelig og vil fastholde ansøger på, at beredskabsplanen vurderes mindst én gang årligt og i den forbindelse evt. opdateres. Evt. medarbejder skal desuden være bekendt med beredskabsplanen.

Egenkontrol og dokumentation i forhold til driftsforstyrrelser og uheld fremgår af kapitel 9.

Vilkår

- o Der skal til stadighed forefindes et let tilgængeligt eksemplar af beredskabsplan på bedriften.
- o Beredskabsplanen skal årligt af den ansvarlige for driften vurderes og evt. opdateres. Seneste vurdering og evt. opdatering skal fremgå af planen.
- o Samtlige ansatte på bedriften skal være bekendt med beredskabsplanen og dens indhold, samt vide, hvor den er tilgængelig.

5 GØDNINGSPRODUKTION

I dette kapitel beskrives og vurderes den husdyrgødning, der produceres på ejendommen og evt. afsættes og modtages til anden side, og om muligheden for modtagelse af større mængder husdyrgødning. Husdyrgødningens opbevaring, håndtering og evt. tekniske forarbejdning indgår også heri.

5.1 GØDNINGSTYPER

På ejendommen er alle svinestalde med gyllesystemer, således at der kun forefindes flydende husdyrgødning på ejendommen. Evt. halm som rodemateriale til svinene afsættes til gyllekanalerne. Alt vand fra rengøring af stalde samt drikkevandsspild ledes også til gyllebeholder. Mængderne er med ved beregning af tilstrækkelig opbevaringskapacitet.

Der opbevares og anvendes ud over halmaske på ejendommen ellers ikke affaldsprodukter til jordbrugsformål som f.eks. spildevandsslam.

Halmaske modtages og anvendes jf. aftale med halmvarmeværk og i henhold til gældende bestemmelser.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Lolland Kommune har ingen bemærkninger til gødningstype.

Vilkår

Det er Lolland Kommunes vurdering, at der ikke er behov for at sætte vilkår i relation til gødningstype.

5.2 OPBEVARING OG HÅNDTERING AF HUSDYRGØDNING

Ansøger har oplyst, at gylle, der produceres på ejendommen i ansøgt drift, opbevares på ejendommen. Der skal ikke opbevares gylle fra andre bedrifter på ejendommen.

Dyregruppe	Antal	m ³ gylle/dyr/år	Vægt koefficient	m ³ i alt
Søer løbe- drægtig+individuel	375	3,92	-	1.470
Søer løbe- drægtig+løs	725	4,64	-	3.364
Søer fare+individuel	1.100	1,68	-	1.848
Smågrise 7,1-8,5 kg	38.500	0,144	0,042	233
Smågrise 7,1-32 kg	1.000	0,144	-	144
Polte 32-107 kg	1.000	0,47	-	470
I alt år				7.529
I alt måned				627,42

Tabel 5.2.1 Opgørelse over produktion af gylle på ejendommen i fase 2 fordelt på dyretyper

Gyllen skal opbevares i den nuværende gyllebeholder og i nye gyllebeholder, som er en del af denne ansøgning. Totalt i de 2 beholdere er der $4.470 \text{ m}^3 + 2.000 \text{ m}^3 = 6.470 \text{ m}^3$.

I fase 1 etableres der ikke ekstra opbevaringskapacitet til den udvidede besætning.

Dyregruppe	Antal	m ³ gylle/dyr/år	Vægt koefficient	m ³ i alt
Søer løbe- drægtig+individuel	168	3,92	-	659
Søer løbe- drægtig+løs	392	4,64	-	1.819
Søer fare+individuel	560	1,68	-	941
Smågrise 7,1-31 kg	22.500	0,144		2.993
Polte 31-107 kg	300	0,47		156
I alt år				6.568
I alt måned				547,33

Tabel 5.2.2 Opgørelse over produktion af gylle på ejendommen i fase 1 fordelt på dyretyper

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Med en årlig gylleproduktion i fase 2 på 7.529 m^3 og en kapacitet på 6.470 m^3 alene i de 2 gyllebeholdere er der en kapacitet til 10,3 måneders gylleproduktion.

Dertil skal lægges kapacitet i gyllekanaler og fortank.

Det er derfor Lolland Kommunes vurdering, at der er tilstrækkelig kapacitet til opbevaring af ejendommens gylleproduktion.

I fase 1 er opbevaringskapaciteten i ejendommens gyllebeholder 8,2 måneder. Dertil skal lægges kapacitet i gyllekanaler og fortank, som skønnes til 500 m^3 . Det giver en opbevaringskapacitet på 9 måneder.

Hverken den eksisterende gyllebeholder eller den planlagte gyllebeholder ligger indenfor 100 m fra vandhuller over 100 m^3 eller fra åbne vandløbsstrækninger. Der er derfor ikke krav om alarmer på beholderne. Beholderne skal jf. gældende lovgivning kontrolleres mindst hvert 10. år af en autoriseret kontrollant.

Den eksisterende gyllebeholder er etableret i 2004, men er endnu aldrig kontrolleret, hvilket den skulle have været i 2014.

Det er Lolland Kommunes vurdering, at der skal stilles vilkår om, at der i fase 2 skal være kapacitet til mindst 10 måneders gylleproduktion på ejendommen, samt at det skal sikres, at der ikke kan ske spil ved flytning af gylle fra beholderne til gyllevogn. Kravet om de 10 måneders opbevaringskapacitet opfyldes i fase 2 ved etablering af den nye gyllebeholder.

Udnyttes alene fase 1 er det Lolland Kommunes vurdering, at der senest 3 år efter denne godkendelse er meddelt skal være kapacitet til opbevaring af 10 måneders gylleproduktion på ejendommen.

Vilkår

- o Der skal i fase 2 være en kapacitet på mindst 10 måneder til opbevaring af den på ejendommen producerede gylle. I fase 2 skal den på ejendommen producerede gylle opbevares i ejendommens egne gyllebeholdere.
- o Udnyttes alene fase 1, skal der senest 3 år efter denne godkendelse er meddelt være en kapacitet på mindst 10 måneder til opbevaring af den på ejendommen producerede gylle. En del af kapaciteten kan evt. opnås ved at leje kapacitet på anden ejendom.
- o Påfyldning af gyllevogne eller montering af slangeudlæg skal forgå på en støbt plads, hvor evt. spild kan opsamles, eller påfyldningen af vognene skal ske med maskiner, hvor spild ikke er muligt, eller slangeudlæg skal ske, så spild ikke er muligt.

5.3 GØDNINGSMÆNGDER OG NÆSRINGSSTOFFER

Husdyrgødning til markarealerne	Oprindelse	Dyreenheder	Kg N pr. år	Kg P pr. år
Før udvidelsen*	Langesøvej 3 A	165,5	16.190	4.243
	Anden ejendom	420,0	42.000	10.290
	I alt	585,5	58.189	14.532
Efter udvidelsen – fase 2	Langesøvej 3 A	290,8	26.262	6.675
	Anden ejendom	297,0	29.700	7.276
	I alt	587,8	55.962	13.951

Tabel 5.3.1 Produceret og tilført husdyrgødning i form af gylle i nudrift og ansøgt drift fase 2.

I www.husdyrgodkendelse.dk er der ud fra ansøgers indtastede data angående antal dyr, vægtklasser og fodring beregnet de i skema 5.3.1 angivne værdier angående næringsstoffer i den på ejendommen producerede husdyrgødningen samt tilført husdyrgødning fra anden/andre ejendomme til udspretningsarealerne under Kragemosevej 2/Langesøvej 3 A.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Lolland Kommune har ingen bemærkninger til den producerede – og tilført gylle i forhold til indholdet af næringsstoffer. Der skal dog på ejendommen altid forefindes den skriftlige aftale, som ligger til grund for tilførslen af gylle med oplysning om dyretype, dyreenheder samt oplysninger om næringsindholdet i form af kvælstof og fosfor i gødningen.

Udnyttes fase 1 og/eller fase 2 for udvidelse af svineproduktionen på ejendommen ikke, kan den tilsvarende mængde gylle erstattes med gylle udefra.

Beregning af BAT angående fosfor i den producerede gylle fremgår af afsnit 8.2. Beskrivelse, vurdering og vilkår angående anvendelsen af gyllen fremgår af kapitel 7.

BAT i forhold til anvendelse af gylle fremgår af afsnit 8.5 og afsnit 8.6.

Egenkontrol i forhold til anvendelse af gylle fremgår af kapitel 9.

Vilkår

- o Arealerne under Langesøvej 3 A må tilføres gylle fra 587.8 dyreenheder svin.
- o Der skal på ejendommen findes skriftlige aftale/aftaler, som ligger til grund for tilførslen af gylle fra anden – eller andre ejendomme med oplysning om antal dyreenheder og oplysninger om indholdet af kvælstof og fosfor i gødningen.

6 FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUG

I dette kapitel beskrives ammoniakfordampningens betydning for naturområder, samt mulige gener som følge af lugt, transport, støj, fluer, støv og lys.

6.1 AMMONIAK OG NATUR

Generel ammoniak reduktionskrav samt ammoniakemission og BAT krav

Det generelle ammoniak reduktionskrav på 30 % fra staldene i forhold til et fastlagt referencestaldsystem er beregnet i www.husdyrgodkendelse.dk og er overholdt med yderligere 38,36 kg N/år. Det er opnået ved det valgte staldsystem med delvist spaltegulv samt ved foderoptimering.

Beregningerne i www.husdyrgodkendelse.dk viser også, at ammoniakemissionen ved udvidelse af produktionen på ejendommen stiger fra 1.940 Kg N/år til 3.395 kg N/år – en meremission på 1.454 kg N/år.

Miljøstyrelsen har udarbejdet vejledende emissionsgrænseværdier for bl.a. ammoniakemission ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)⁸. Den vejledende emissionsgrænseværdi skal det ansøgte projekt som udgangspunkt overholde.

Staldafsnit Dyr	Antal dyr pr. år	Max kg N pr. produceret dyr	Korrektion	Max kg N pr. år
Eksisterende stald Drægtige søer - løsgående	725	2,11	1	1530
Eksisterende stald Fare søer - kassesti	500	0,75	1	375
Ny stald Drægtige søer - individuel	375	1,771	1	664
Ny stald Farestald - kassesti	600	0,759	1	455
Eksisterende stald Smågrise 7,1-8,5 kg	38.500	0,043	0,0470	78
Eksisterende stald Smågrise 7,1-32 kg	1.000	0,043	1,1051	48
Eksisterende stald Polte 32-107 kg	1.000	0,36	1	360
	Maksimalt kg N / år i alt for søer, smågrise og polte i nye - og uændrede stalde i ansøgt produktion for overholdelse af BAT			3.510
	I www.husdyrgodkendelse.dk beregnet ammoniak emission efter udvidelse af svineproduktionen (fase 2)			3.395

Tabel 6.1.1 – Beregnet BAT niveau for ammoniak emission i fase 2 fra det samlede staldanlæg ud fra Miljøstyrelsens vejledning (fodnote 7)

⁸ Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) for slagtesvin og smågrise ved gyllebaserede staldsystemer – Miljøstyrelsen maj 2011

I det tilfælde, at alene fase 1 udnyttes, skal udvidelse af driften til fase 1 ligeledes overholde BAT ammoniakemissionskravet.

Staldafsnit Dyr	Antal dyr pr. år	Max kg N pr. produceret dyr	Korrektion vægt	Max kg N pr. år
Eksisterende stald Drægtige søer - løsgående	392	2,11	1	827
Eksisterende stald Drægtige søer - individuel	168	1,74	1	292
Eksisterende stald Fare søer - kassesti	560	0,75	1	420
Eksisterende stald Smågrise 7,1-31 kg	22.500	0,043	1,0323	999
Eksisterende stald Polte 31-107 kg	300	0,36	1,0811	117
	Maksimalt kg N / år i alt for søer, smågrise og polte i nye - og uændrede stalde i ansøgt produktion for overholdelse af BAT			2.655
	I www.husdyrgodkendelse.dk beregnet ammoniak emission efter udvidelse af svineproduktionen (fase 1)			2.592

Tabel 6.1.1 – Beregnet BAT niveau for ammoniak emission i fase 1 fra det samlede staldanlæg ud fra Miljøstyrelsens vejledning (fodnote 7)

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering angående generel ammoniak reduktionskrav samt ammoniakemission og BAT krav

Det er Lolland Kommunes vurdering, at det generelle ammoniakemissionsniveau med en reduktion på 30 % if. reference systemer, er overholdt.

Det er ligeledes Lolland Kommunes vurdering, at BAT ammoniakemissionsniveauet er overholdt for det samlede anlæg

I både fase 1 og fase 2.

Ammoniak deposition fra anlægget på natur⁹

Kvælstof påvirkningen i form af fordampet ammoniak fra selve anlægget (stalde og anlæg til husdyrgødning) skal vurderes i forhold til ammoniakfølsomme naturtyper, internationale naturbeskyttelsesområder og sårbare dyre- og plantearter.

Ammoniakfølsomme naturtyper

Jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen (fodnote 5 side 16) bilag 3 om beskyttelsesniveau for ammoniak skelnes der mellem 3 kategorier ammoniakfølsom natur:

- Kategori 1 natur er nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper beliggende indenfor internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000), der er omfattet af § 7, stk. 1, pkt. 1 i husdyrgodkendelsesloven (fodnote 1, side 5).

⁹ Kildehenvisning refererer til bilag 3

- Kategori 2 natur er nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper beliggende udenfor internationale naturbeskyttelsesområder (natura 2000), der er omfattet af § 7, stk. 1, pkt. 2 i husdyrgodkendelsesloven
- Kategori 3 natur er øvrige beskyttede¹⁰ heder, moser og overdrev, der ikke er omfattet af kategori 1 og kategori 2 naturtyperne samt ammoniakfølsomme skove.

Kategori 1 natur

Denne kategori omfatter de ammoniakfølsomme Natura 2000-naturtyper, som indgår i udpegningsgrundlaget for området og er kortlagte af Naturstyrelsen i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Naturtyperne kan ses i bilag 3 i bekendtgørelsen om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug.

For de Natura 2000-naturtyper, som ikke er kortlagt (primært søer), skal kommunen vurdere den eventuelle påvirkning. Ud over søer drejer det sig om Klinter eller klipper ved kysten (1230), Forstrand og begyndende klitdannelser (2110), Hvide klitter og vandremiler (2120), Kystklitter med havtorn (2160), Kystklitter med gråris (2170), Indlandsklipper af kalkfattige bjergarter (8220) og Indlandsklipper af kalkfattige bjergarter med pionerplantесamfund (8230).

Kategori 1-natur omfatter ligeledes § 3-heder og -overdrev indenfor Natura 2000-områder, som ikke er nævnt ovenfor.

Det skal bemærkes, at ikke alle naturområder, særligt søer, kan findes i ansøgningssystemet eller kan findes i et offentligt tilgængeligt lag på Danmarks Miljøportal (www.arealinformation.dk), idet det først kræver en konkret besigtigelse for at bestemme søernes naturtype.

For kategori 1-natur gælder at den totale ammoniaktilførsel på naturområdet ikke må overskride følgende beskyttelsesniveau:

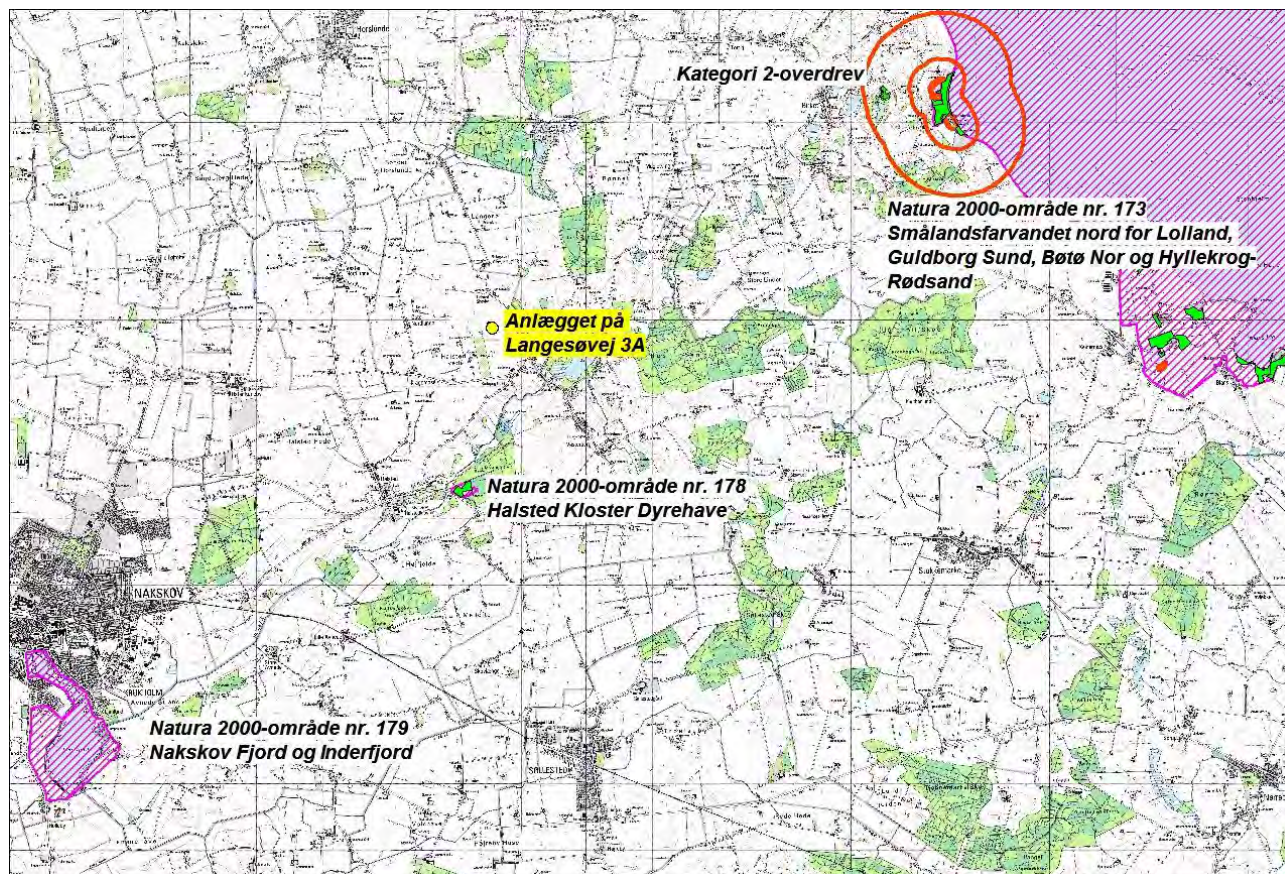
- 0,2 kg N/ha ved mere end 2 husdyrbrug (mere end 1 ejendom udover ansøger)
- 0,4 kg N/ha ved 2 husdyrbrug (ansøger samt 1 ejendom)
- 0,7 kg N/ha ved 1 husdyrbrug (ansøger)

Antallet af husdyrbrug ud over det ansøgte opgøres på følgende måde (kumulationsmodel):

- antal husdyrbrug over 15 DE indenfor 200 meter +
- antal husdyrbrug over 45 DE indenfor 200-300 meter +
- antal husdyrbrug over 75 DE indenfor 300-500 meter +
- antal husdyrbrug over 150 DE indenfor 500-1000 meter +
- antal husdyrbrug over 500 DE, som påvirker med over 0,3 kg N/ha udover de 1000 meter.

---

¹⁰ Beskyttet af Naturbeskyttelsesloven § 3, stk. 2.

Kort 6.1.2 Beliggenhed af kategori 1-natur (lysegrønt) i Natura 2000-område nr. 178 og i Natura 2000-område nr. 173 samt kategori 2-naturområder (orange) ved Ravnsby Bakker i forhold til anlægget på Langesøvej. Natura 2000-området er vist med lilla skravering.

Nærmeste kategori 1-natur fremgår af Kort 6.1.2. Der er tale om såvel lysåbne som skovbevoksede naturtyper i Natura 2000-område nr. 178 (2½ km mod syd) og i Natura 2000-område nr. 173 (ca. 7½ km mod nordøst). De kvælstoffølsomme habitatnaturtyper er rigkær (typekode 7230), egeblandskov (typekode 9160) og elle-/askeskov (typekode 91E0). Det skal bemærkes at, strandeng (typekode 1330), ikke er kvælstoffølsom, og derfor ikke er at betragte som kategori 1-natur.

Udpegningsgrundlaget for arter og naturtyper for beskyttelsesområderne er beskrevet i Basisanalyser/6,8/ og Natura 2000-planer /7,9/.

Total- og merdepositionen er på alle kategori 1-naturområder beregnet til 0,0 kg N/ha/år.

Kategori 2 natur

Kategori 2-natur omfatter højmoser, lobeliesøer samt heder større end 10 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og overdrev større end 2,5 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og som er beliggende udenfor Natura 2000-områder.

For denne kategori gælder, at den totale ammoniaktilførsel på naturområdet ikke må overskride 1,0 kg N/ha/år

Den nærmeste kategori 2-natur er Ravensby Bakker, et overdrev ca. 7½ km nordøst for anlægget. Den totale ammoniakdeposition fra anlægget er beregnet til 0,0 kg N/ha/år på nævnte kategori 2-natur.

Kategori 3 natur

For kategori 3-natur gælder, at kommunen konkret skal vurdere følgende beskyttede, ammoniakfølsomme naturtyper uden for Natura 2000-områder, som ikke er omfattet af kategori 1 og 2: Heder, moser og overdrev, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, samt ammoniakfølsomme skove (defineres i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen – fodnote 5 side 16 – bilag 3).

Naturtypernes tålegrænse overfor kvælstof fremgår af tabel 6.1.3.

Naturtype	Tålegrænse, kg N/ha/år
Overdrev	10-25 (sure overdrev 10-20; kalkholdige overdrev 15-25)
Klit	10-25 (klit 10-20; fugtige klitlavninger 10-25)
Hede	10-25 (tør hede 10-20; våd hede 15-25)
Fersk eng	15-25
Strandeng	30-40
Mose og kær	5-25 (højmoser 5-10; hængesæk og tørvelavninger 10-15; fattigkær og hedemoser 10-20; kalkrige moser, væld og rigkær 15-25)

Tabel 6.1.3. Naturtypernes tålegrænse for kvælstof. Kilde "Ammoniakmanualen" /3/.

Baggrundsbelastningen med kvælstof er i Lolland Kommune i 2010 13,2 kg N/ha/år jf. data fra DMU 2010 /10.

Der er i november 2015 foretaget besigtigelse af udvalgte § 3-områder og skovområder, der er beliggende omkring anlægget for at registrere naturindholdet og dets sårbarhed overfor forøget ammoniakpåvirkning fra anlægget. Endvidere er der registreret aktuel og potentiel forekomst af arter omfattet af Habitatdirektivets Bilag IV (se nedenfor).

Omkring anlægget findes en række kategori 3-moser, et kategori 3-overdrev og tre kategori 3-skove (Hintse Skov, Teofiliskov og Ludvigshave), se Kort 2. På nær Hinteskov er alle viste naturområder beliggende 1 km eller længere fra anlægget på Langesøvej 3A.

Merdepositionen er for alle lokaliteter beregnet til 0,0 kg N/ha/år. For Hinteskov, der er beliggende ca. 300 meter nordøst for anlægget er depositionen beregnet til 0,8 kg N/ha/år.

Kort 6.1.4. Kategori 3-naturområder omkring anlægget på Langesøvej 3A.

Internationale naturbeskyttelsesområder

Nærmeste Natura 2000 områder er som nævnt nr. 178 Halsted Kloster Dyrehave og nr. 173 Smålandsfarvandet nord for Lolland, Guldborg Sund, Bøtø Nor og Hyllekrog-Rødsand - kort 6.1.2 og tabel 6.1.5.

Natura 2000-område nr. 178, Halsted Kloster Dyrehave, har et areal på 5,0 og består af Habitatområde nr. H 157. Området udgør et mindre skovareal i den sydvestlige del af Halsted Kloster Dyrehave. Området præges af lysåben skov med mange gamle træer, primært eg, bøg og lind. Underskoven er præget af et tæt buskdække på steder med lysåben karakter, bl.a. med rododendron. Området er levested for den sjældne bille, eremit. I dele af området er der gamle træer med hulheder og soleksponerede kroner og stammer, som udgør de vigtigste betingelser for denne arts bevaringstilstand. Eremit er en prioriteret art i EU, dvs. at Danmark har særligt ansvar for at beskytte denne art. Ud over denne findes der i området skovnaturtypen ege-blandskov.

Natura 2000-område nr. 173 består overvejende af et marint areal. Landarealet udgøres af en mere eller mindre bred strimmel land langs det afgrænsede marine område. Strandenge med deres salttålende plantearter findes typisk som langstrakte bånd i kystlinjen. Bag disse, hvor kalkholdigt trykvand træder frem, optræder flere steder rigkær, og i baglandet, på morænejorden, af og til kalkoverdrev (jf. basisanalysen for Natura 2000-området /6/).

Totaldepositionen på de to Natura 2000-områder, der er beliggende hhv. 2½ km (Halsted Kloster Dyrehave) og 7½ km (Smålandshavet mm) fra anlægget er beregnet til 0,0 kg N/ha/år.

Natura 2000-område	178 Halsted Kloster Dyrehave
• Habitatområder	H152 Halsted Kloster Dyrehave
Natura 2000-område	173 Smålandsfarvandet og Guldborgsund med kyster
• Habitatområder	H152 Smålandsfarvandet nord for Lolland, Guldborgsund, Bøtø Nor og Hyllekrog-Rødsand
• Fuglebeskyttelsesområder	F82 Bøtø Nor F83 Kyststrækningen v Hyllekrog - Rødsand F85 Smålandsfarvandet nord for Lolland

Tabel 6.1.5. Nærmeste Natura 2000-områder og deres inkluderede habitatområder og fuglebeskyttelsesområder.

Sårbare dyre- og plantearter (Bilag IV-arter)

I Danmark findes der 80 dyre- og plantearter, der er omfattet af EF-Habitatdirektivets bilag IV som særlig strengt beskyttet i det naturlige udbredelsesområde ifølge direktivets artikel 12. I Lolland Kommune er der i nyere tid fundet 22 dyre- og plantearter, som er omfattet af bilag IV. Deres status i kommunen fremgår af bilag 4.

Beskyttelsen indebærer bl.a. forbud mod beskadigelse eller ødelæggelse af arternes levesteder og yngle- og/eller rasteområder.

Der er foretaget registreringen af bilag IV-arter i udvalgte vandhuller og andre levesteder omkring anlægget og udspretningsmarkerne. For lokalitet nær anlægget er der foretaget depositions beregninger og dette er sammenfattet i tabel 6.1.7. Naturlokaliteterne er vist på kort 6.1.6.

Padder (kilde 13,14,21 og 22)

Ved besigtigelse af vandhuller og andre naturområder er der foretaget registrering af Bilag IV-arter og/eller potentielle levesteder for arterne.

I vurderingen af, hvorvidt et givent vandhul vurderes at være potentielt levested for en eller flere Bilag IV-padder er inddraget en række levestedsparametre. Det drejer sig primært om

- er vandhullet helt eller delvist lysåbent, dvs. kan vandet blive opvarmet

- forekommer der lavvandede partier
- er det massivt eutrofieret
- forekommer der (tegn på) andefodring, -udsætning eller fisk
- er bilag IV-arten udbredt i området
- er der raste-/forurageringsområder i nærheden
- indgår vandhullet i et netværk af levesteder, og er der mulighed for vandring/spredning mellem disse
- forekommer der levende hegn og naturarealer i øvrige omkring vandhullet

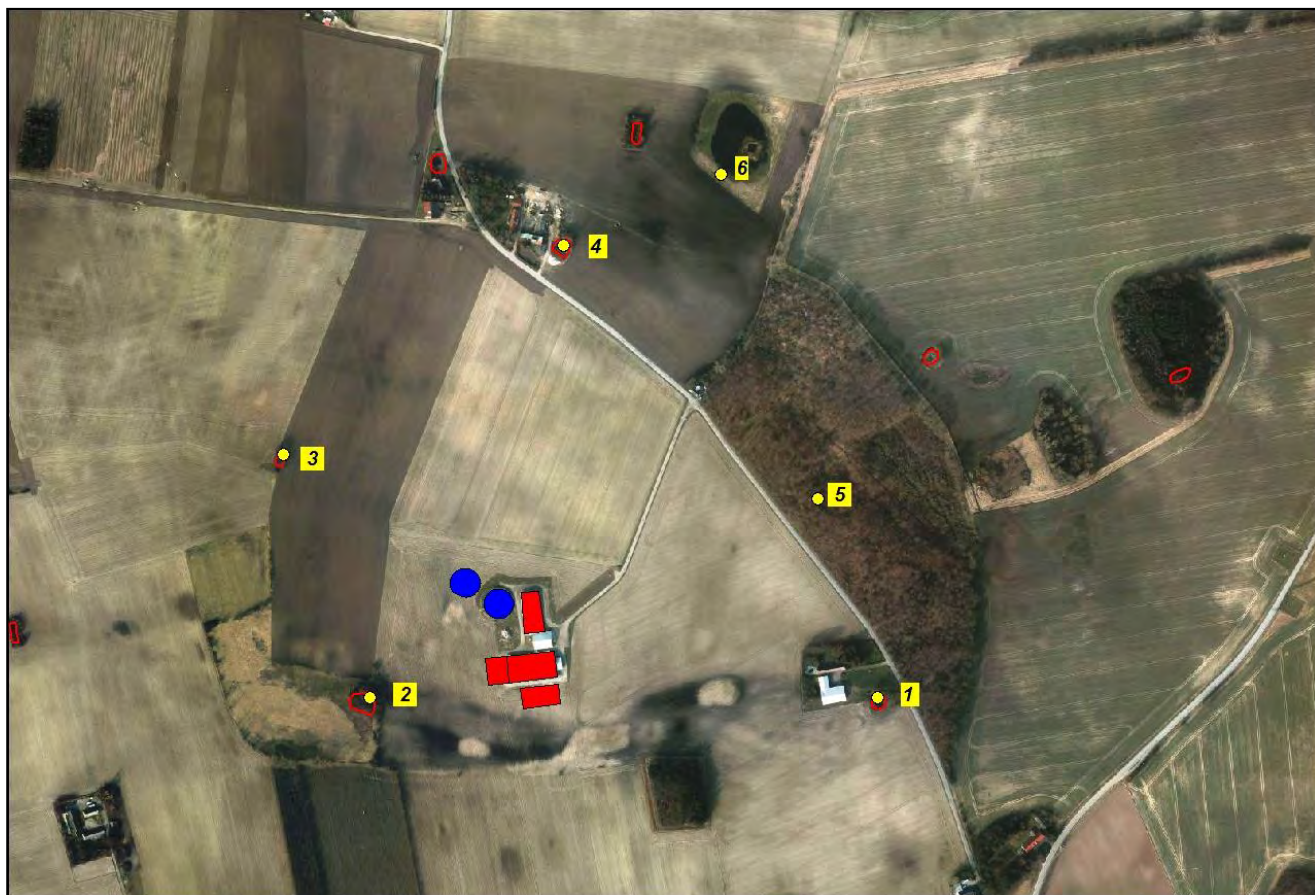
Indenfor den nærmest kilometer omkring anlægget udgøres naturområderne, bortset fra Hintse Skov alene af markvandhuller. De er generelt i dårlig naturtilstand; primært som følge af beskygning eller eutrofiering fra nærliggende dyrkningsarealer.

Anlægget ligger i et område, hvor der findes Springfrø og Stor Vandsalamander. Spidssnudet Frø findes sandsynligvis i sø- og moseområderne længere væk fra anlægget mod sydøst. For knap 20 år siden er der registreret Løvfrø i et vandhul godt en km fra anlægget.

I november 2014 er der foretaget besigtigelse af vandhullerne 1 og 2 på kort 6.1.6. Vandhul nr. 1, beliggende 400 meter stik øst for anlægget er vurderet til at være potentiel ynglelokalitet for Stor Vandsalamander og Springfrø.

Springfrø og Stor Vandsalamander er vidt udbredte i kommunen. Begge arter er knyttet til egentlige vandhuller og førstnævnte gerne til vandhuller nær skov. Springfrø raster efter yngleperioden helst i løvskov, levende hegn eller remiser med bevoksning. Stor Vandsalamander opholder sig efter yngleperioden forsat lige omkring ynglevandhullet eller 2-300 meter derfra. Løvfrø er sjælden på landsplan, men stedvist udbredt i Lolland kommune, hvor den dog også er trængt. Den foretrækker rene og lune vandhuller nær skov.

Alle padder i Danmark i øvrigt er fredede og voksne dyr, æg eller yngel må ikke slås ihjel.

Kort 6.1.6. Naturområder omkring anlægget, hvor der er foretaget beregninger af merdepositionen. Vandhul 1 og 2 er besøgt i november 2014. § 3-områder er vist med rødt.

Lokalitet nr	Naturtype	Potentielt levested for	Bemærkning	Beregnet merdepos.
1	Vandhul	Springfrø, Stor	3150-sø, lysåben	0,3
2	Vandhul	ikke potentielt levested	meget lavvandet, nok sommertør	1,2
3	Vandhul	ikke besøgt		0,5
4	Vandhul	ikke besøgt		0,2
5	Skov	rasteområde for Springfrø	kategori 3-natur	0,8
6	Vandhul	ikke besøgt		0,1

Tabel 6.1.7 Nærliggende natur og beregnede merdepositioner

Flagermus (kilde 12 og 24).

Der er ikke registeret arter af flagermus ved besigtigelserne, men mindst 5 flagermusarter er almindelige i denne del af kommunen – Vandflagermus, Brunflagermus, Sydflagermus, Troldflagermus og Dværgflagermus. Dertil kommer 4-5 arter, som er sjældne, men dog mulige at træffe i området (se 4). Arterne vil være tilknyttet skove, træbevoksede vådområder, gamle træer og bygninger.

Der findes leve- eller rastemuligheder i form af gamle driftsbygninger, gamle træer i skovbrynene eller i stynede vejtræer. Flere arter kan ligeledes yngle i menneskeboliger. Brynene af små skove ved gårdene og ved haver i området vurderes at være rige på insekter og rastemuligheder og dermed at være udmærkede levesteder for Flagermus.

Øvrige bilag IV-arter, rødlistede eller fredede arter.

Det er ikke registreret og det er næppe sandsynligt, at der i det område, der kan blive påvirket af forøget fordampning af ammoniak fra stald og lager findes andre bilag IV-arter eller beskyttelseskrævende arter end de nævnte.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering angående ammoniak deposition fra anlægget på natur

Vurderingen sker af fase 2. Fase 1 vil under alle omstændigheder give anledning til færre gener end fase 2.

Ammoniakfølsomme naturtyper

Kategori 1- og 2 natur

Disse naturkategorier er beliggende i betragtelig afstand fra anlægget på Langesøvej 3A og der er ikke nogen målbar totaldeposition eller merdeposition fra projektet på naturområderne.

Kommunen vurderer, at projektet på Langesøvej 3A ikke påvirker disse naturtyper, og at kravet til disse naturkategorier er overholdt.

Kategori 3 natur

Moser og ovedrev

Nærmeste kategori 3-mose og overdrev er beliggende mere end 1 km fra anlægget og der er ikke nogen merdeposition fra anlægget. Kommunen vurderer derfor, at projektet ikke påvirker kategori 3-moser og overdrev væsentligt negativt.

Skove

Merdepositionen på Hintse Skov er beregnet til årligt 0,8 kg N/ha. Og der sker således her ikke nogen væsentlig merbelastning eller overskridelse af beskyttelseskriteriet.

Internationale naturbeskyttelsesområder

Afstanden mellem anlægget på Langesøvej 3A og naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for nærmeste Natura 2000-områder er 2½ km (til Halsted Kloster Dyrehave) eller 7½ km (til Smålandsfarvandet). Der er ikke nogen totaldeposition fra anlægget på de internationale beskyttelsesområder.

Samlet vurderes det derfor, at bevaringsstatus for arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områderne 178 og 173 ikke vil blive negativt påvirket, og dermed at det ansøgte projekt hverken alene eller sammen med andre planer og projekter i området vil påvirke habitatområdet væsentligt.

Samtidigt vurderes det, at det udvidede dyrehold på Langesøvej 3A beliggende udenfor Natura2000-område *ikke* kræver, at der udarbejdes en egentlig konsekvensvurdering jfr. § 7 i Habitatdirektivbekendtgørelsen. Begrundelsen for denne vurdering er, at hverken naturtyper eller arter på de 2 Natura 2000-områder vurderes at blive negativ påvirket.

Bilag IV-arter

Af Danmarks Miljøundersøgelser er det vurderet, at der skal en merdeposition på mere end 1 kg N/ha/år (Kilde 17 & 20) til, for at man over tid med stor sandsynlighed kan registrere en ændring af naturområderne; i dette tilfælde af vandhullerne som er levesteder for Bilag IV-padderne.

Der er foretaget beregninger af merdeposition på de nærmeste af de besigtigede vandhuller, som forekommer indenfor 1000 m fra anlægget.

Merdepositionen er for alle vandhuller, bortset fra vandhul nr. 2, mindre end 1 kg N årligt (Tabel 3). Vandhul nr. 2 er imidlertid ikke vurderet til at være potentielt levested for Bilag IV-padder.

På baggrund heraf vurderer Lolland kommune, at projektet kan gennemføres uden væsentlig negativ påvirkning af levesteder for Bilag IV-padder. Der er derfor ikke indsat skærpende vilkår til beskyttelse af Bilag IV-padder i forhold til påvirkning fra anlægget.

Hvad angår flagermus er det kommunens vurdering, at de bygningsmæssige ændringer, der skal foretages, ikke påvirker flagermus.

Samlet vurdering

Kommunens samlede vurdering af påvirkninger fra anlægget med hensyn til ammoniak er, at projektet kan gennemføres uden væsentlig negativ påvirkning af naturen i området.

Vilkår

Det er Lolland Kommunes vurdering, at der ikke er behov for at sætte vilkår i relation til ammoniak og natur.

6.2 LUGT

Den primære kilde til lugt fra husdyrbrug er staldluft ventilation. Der foreligger også kun systematiske og anvendelige oplysninger til anvendelse i konkret vurdering om lugtemissionen fra staldanlæg. Vurderingen af lugt i forhold til omboende vurderes derfor udelukkende ud fra staldanlæg til dyrehold. Lugtgener fra opbevaringsanlæg og lugtgener ved udbringning af gylle indgår derfor ikke i lugtberegningerne, men reguleres på anden vis – hovedsagelig gennem gældende lovgivning om opbevaring – og udbringning af husdyrgødning.

Mange forhold kan influere på lugtemission fra et staldanlæg. Ud over arten, antallet og størrelsen af dyr er det f.eks. staldindretning, ventilationsanlæggets udformning, afkast højde og hastighed samt styring, belægningsgrad af dyr, strøelse, gødningshåndtering, fodring, drikkevandssystem, overbrusningsanlæg samt hygiejne i stalden. Management med henblik på

at sikre en veldefineret gødeadfærd er især vigtig, da lugten først og fremmest stammer fra husdyrgødningen i stalden.

Princippet for lugtberegningen er, at ansøger ud fra oplysninger om dyreart, staldsystem og maksimale staldbelægning af dyr i staldene oplyst som samlet vægt af dyrene i den enkelte stald beregner den nødvendige geneafstand, som er den afstand der som minimum skal være fra kilden før det vurderes, at genekriterierne kan overholdes. Genekriterierne er et udtryk for, hvor meget lugt omboende i forskellige typer beboelsesområder må udsættes for, før det kan betegnes som **værende "væsentlige lugtgener"**.

Kragemosevej 2 indgår ikke i lugtberegningen, og dermed i beregning af lugtgeneafstandene, da der ikke er besætning på den del af ejendommen.

Ansøger skal derfor som led i ansøgning om miljøgodkendelse angive staldanlæggenes placering i forhold til nærmeste relevante byzonegrænse/sommerhusområde/landzoneområde udlagt til boligformål (hvis relevant) samt samlet bebyggelse og enkeltbolig.

I forbindelse med miljøgodkendelser beregnes derfor en lugtgeneafstand for enkelt bolig, samlet bebyggelse og byzone m.v. Lugtgeneafstanden er udtryk for den afstand, hvor man vil opleve væsentlig gene, defineret som hhv. 15, 7 og 5 lugtenheder (OU/m³) til de tre forskellige områdetyper. Der accepteres altså mere lugt ved f.eks. enkelt bolig i landzone, end der accepteres i f.eks. byzone.

Lugtgeneafstanden regnes fra centrum af et staldanlæg. Hvis en landbrugsbedrift består af flere stalde, vil centrum ikke være et fysisk punkt, som kan angives på et kort, men beregnes som en vægtet gennemsnitsafstand, hvor der tages højde for lugtudledningen fra de enkelte staldafsnit. Alle eksisterende og projekterede stalde indgår i beregningen.

Geneafstanden skal normalt beregnes efter både den nye lugtvejledning (ny lugtvejledning for husdyrbrug) og efter FMK-modellen (Vejledende retningslinier for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde, FMK, 2. udgave maj, 2002), og beregningen baseres på følgende elementer:

- Emissionsfaktorer for forskellige dyregrupper,
- **En spredningsmodel,**
- **Genekriterier svarende til forskellige områders lugtfølsomhed,**
- **Regler for hvordan øvrige forhold kan påvirke geneafstanden**

Det elektroniske ansøgningssystem (www.husdyrgodkendelse.dk) foretager lugtemissions - og lugtgeneberegninger både efter den nye lugtvejledning og FMK-modellen. Det resultat systemet viser ved endt beregning, er resultatet efter den beregningsmodel, der giver den længste geneafstand til omboende, så genekriterierne overholdes uanset modelvalg.

Det skal bemærkes at angivelsen af husdyrproduktionen afviger fra den angivelse, som normalt anvendes i forbindelse med miljøvurderingen af nitrat, fosfor og dyreenheder. Dette skyldes, at lugtemissionen ikke beregnes som et gennemsnit i løbet af året, men beregnes ud fra perioder med spidsbelastning. Derfor anvendes værdierne for den maksimale belægning i ejendommens stalde.

Hvis det kan dokumenteres, at en teknisk løsning kan reducere staldlugtemissionen, kan dette inddrages i beregningen af lugtgenerne i omgivelserne. Effekten inddrages ved at foretage en procentvis reduktion af emissionsfaktoren. Kravet til at kunne inddrage effekten af en given teknisk løsning i en beregning er, at der er udarbejdet et teknologiblad med en dokumenteret effekt på lugt. Hvis der ikke foreligger et teknologiblad med dokumenteret effekt på lugt, kan effekten af disse teknikker ikke indgå i en beregning.

Der er jf. den elektroniske ansøgning ikke anvendt lugtreducerende tekniske løsninger dokumenteret i et teknologiblad.

Lugtberegning i www.husdyrgodkendelse.dk fremgår af nedenstående tabel.

Område	Andre ejendom. med > 75 DE	Samlet ukorrigeret	Korrigeret geneafstand (ansøgt drift)	Korrigeret geneafstand ("før drift")	Vægtet gennemsnits afstand	Genekriterie overholdt
Eksisterende eller fremtidig byzone	0	487,45	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelse indenfor 1,2 gange geneafstand
Samlet bebyggelse	0	340,43	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelse indenfor 1,2 gange geneafstand
Enkelt bolig	0	147,86	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelse indenfor 1,2 gange geneafstand

Tabel 6.2.1 Lugtberegningsdata fra ansøgningen – "samlet resultat af lugtberegning". Beregningsmodel er i alle 3 beregninger "ny, da det giver det mest "konservative" resultat.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Vurdering af lugt sker kun i forhold til fase 2, da fase 1 alene vil give anledning til færre lugtgener end fase 2, hvilket også fremgår af lugtberegningen af fase 1 (fiktiv ansøgning).

Forudsætningen for lugtberegningen er, at der er maksimal belægning af søer, smågrise og polte.

Søerne er oplyst til at veje i gennemsnitsvægt 220 kg.

Da der er kontinueret produktion af smågrise og polte er der beregnet en gennemsnitsvægt for "de små" smågrise (7,1-8,5 kg) på 7,80 kg, "de store" smågrise (7,1-32 kg) på 19,54 kg og poltene (32-107 kg) på 69,00 kg.

Som det fremgår af tabel 6.2.1 er lugtgenekriteriet for enkel bolig i landzone, samlet bebyggelse og byzone overholdt i forhold til lugt fra det beregnede lugt centrum.

For alle 3 afstand er der ikke beregnet lugtgenæafstand, da den ukoorigerede genæafstand umiddelbart er væsentlig kortere end de faktiske afstande.

Jf. afsnit 3.1 er de korteste afstande til enkel bolig i landzone, samlet bebyggelse og byzone henholdsvis 320 m, 650 m og 1.400 m

Lolland Kommune vil dog fasthold ansøger på, at bygningsmæssige – eller driftsmæssige ændringer, som kan have betydning for lugt fra ejendommen, skal forelægges Lolland Kommune til vurdering af, om det kan have betydning for, om lugtgenekriterierne fortsat overholdes.

Vilkår

- o Bygningsmæssige – eller driftsmæssige ændringer, der kan have betydning for lugt fra den samlede ejendom, skal forelægges for Lolland Kommune inden de iværksættes til nærmere vurdering af, om det er indenfor denne godkendelses rammer.

6.3 FLUER OG SKADEDYR

Ansøger oplyser følgende angående fluer og skadedyr:

General bekæmpelse af skadedyr foretages efter retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi.

Kemisk fluebekæmpelse foretages efter retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi. Der anvendes rovfluer til fluebekæmpelse.

Bekæmpelse af rotter foretages efter retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi. Desuden følges de forebyggende foranstaltninger, som er fastlagt i bekendtgørelse om bekæmpelse af rotter m.v. Der er aftale med privat rottebekæmpelsesfirma – PL Service.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

I forhold til skadedyr finder Lolland Kommune det væsentligt, at der ikke skabes gunstige forhold for skadedyr som fluer og rotter, hvilket sikres ved, at der på ejendommen holdes så rent for husdyrgødning og foderspild, som det er muligt.

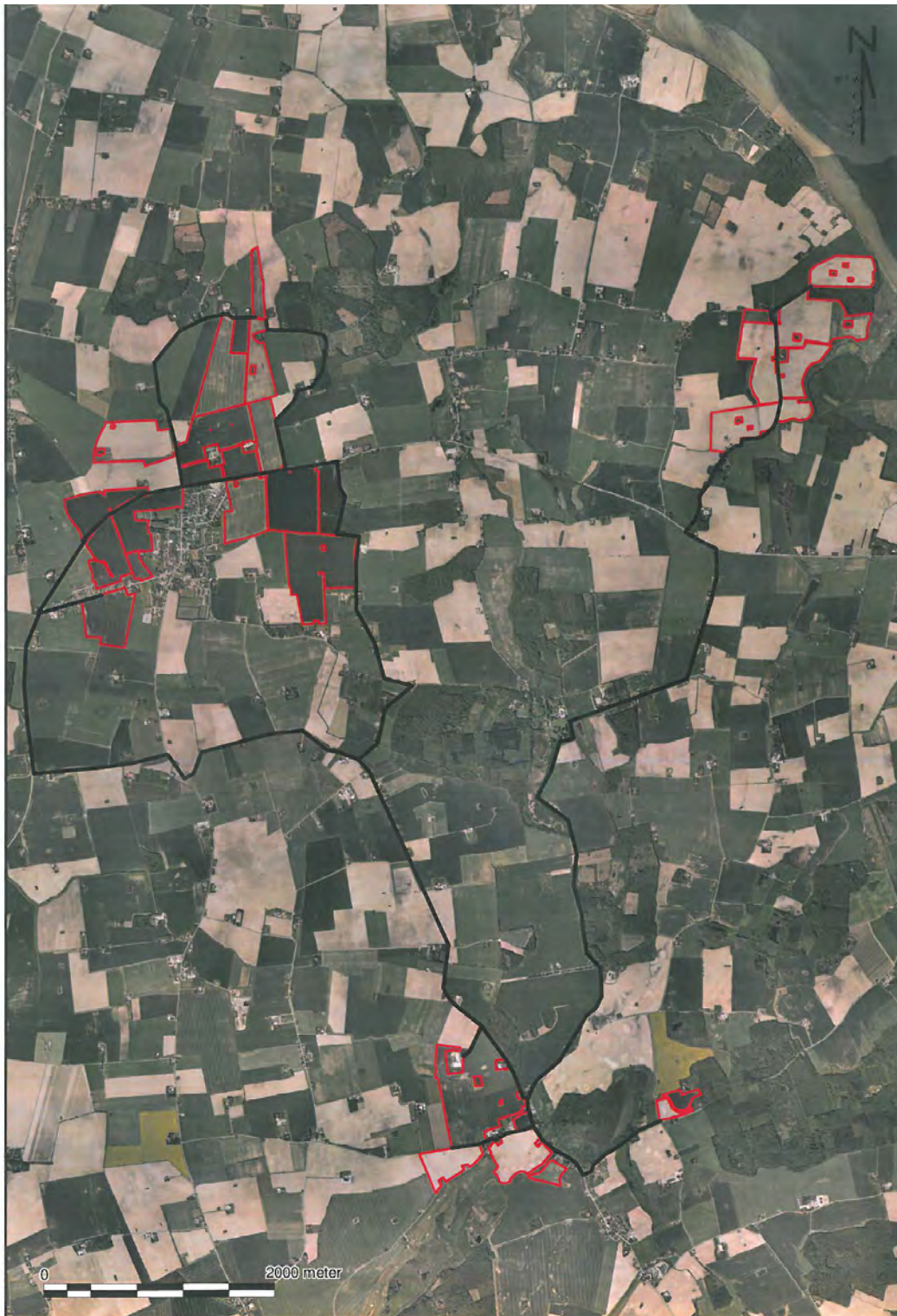
Opstår der problemer med skadedyr finder Lolland Kommune det væsentligt, at bekæmpelsen af disse sker i overensstemmelse med de af Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi (tidligere Statens Skadedyrslaboratorium), fastsatte retningslinjer herom." Retningslinierne opdateres efter behov.

Lolland Kommune finder det desuden væsentligt, at ansøger fastholdes i forebyggelse af rottetilhold ved at have en sikringsaftale med et autoriseret rottebekæmpelsesfirma.

Egenkontrol og dokumentation i forhold til fluer og skadedyr fremgår af kapitel 9.

6.4 TRANSPORT

Ansøger oplyser følgende angående transport:

Kort 6.4.1 Transportruter angående gylle til egne og forpagtede landbrugsarealer, som er omfattet af denne godkendelse

Transporter	Før udvidelsen			Efter udvidelsen		
	Antal/år	Kapacitet	Transport middel	Antal/år	Kapacitet	Transport middel
Korn – afleveres	40	20 tons	Traktor	80	20 tons	Traktor
Tilskudsfoder - afleveres	24	6-12 tons	Traktor	24	12-30 tons	Traktor
Slagtesøer - hentes	26	12 stk.	Lastbil	52	11 stk.	Lastbil
Smågrise - hentes	52	225 stk.	Lastbil	52	740 stk.	Lastbil
Døde dyr – hentes	52		Lastbil	52		Lastbil
Husdyrgødning – udbringning	190	25 tons	Traktor	340	25 tons	Traktor
Affald – hentes	52		Lastbil	52		Lastbil
Transporter i alt	436			652		

Tabel 6.4.2 Ansøgers oplysninger om transporter til og fra Langesøvej 3 A før og efter udvidelsen.

Antallet af transporter bør betragtes som retningsgivende. I og med, der er tale om levende organismer, kan både udbyttet på markerne og stald variere fra år til år, hvilket naturligvis har indflydelse på antallet af transporter.

Der køres med husdyrgødning i vækstsæsonen. Transport og udbringning vil have en stigning på 150 læs i forhold til nudrift. Reglerne for udkørsel vil blive overholdt.

Kørsel i forbindelse med levering af korn vil blive fordoblet, mens transporterne med tilskudsfoder vil blive større.

Køretøjer vedligeholdes og tomgangskørsel undgås. Transport og udbringning af gylle vil ske med traktor.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Vurdering af transport vedrør alene fase 2. Fase 1 alene vil give anledning til mindre trafik end der opnås i fase 2.

Lolland Kommune finder ansøgers oplysninger om antallet af transporter for realistisk.

Ansøger har jf. tabel 6.4.2 redegjort for transporterne.

Levering af tilskudsfoder, samt afhentning af søer og smågrise, affald og døde dyr vil ske på hverdag oftest indenfor normal arbejdstid. Tidspunkterne for kørsel med korn og gylle er afhængig af tidspunktet på året og af vejret. Det kan derfor ske alle dage og udenfor normal arbejdstid.

Som det fremgår af afsnit 1.3 om offentlighed, var der til udkastet, der var sendt i høring hos naboerne indenfor konsekvenszonen, bemærkning fra beboeren på ejendommen Langesøvej 2. Beboeren følte sig generet af de store og tunge transportere til og fra Langesøvej 3 A. Til- og afkørslen til Langesøvej 3 A munder ud i Langesøvej lige overfor hendes hus. Hun beskriver

gener i form af støj, støv, rystelser og blændende lys. Beboeren foreslår, at ind- og afkørslen til Langesøvej 3 ændres, så den munder ud i Langesøvej 100 længere nede ad vejen mod syd.

Jf. kort 6.4.1 er der transport af gylle ad Langesøvej både mod syd og mod nord – nok lidt flere mod nord. Det samme gælder øvrige transport til – og fra markarealerne fra Langesøvej 3 A. Andre transporter vil hovedsagelig ske mod syd ad Langesøvej mod hovedvejen, som går gennem Halsted. Det er Lolland Kommunes vurderes, at mere end halvdelen af alle transporter vil have retning mod syd ad Langesøvej

Jf. Husdyrgodkendelsesloven § 19 skal Lolland Kommune vurdere, om *"husdyrbruget kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, der er uforenlig med hensynet til omgivelserne"*. Disse hensyn er jf. samme lovs § 23 bl.a. gener i form af støj, støv og lys.

Jf. Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen § 9, stk. 1 skal Lolland Kommune ved vurdering af en ansøgt produktion sikre sig, at *"husdyrbruget kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenlig med hensynet til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet"*. Jf. samme bekendtgørelse § 9, stk. 2 skal vurderingen også omfatte *"en vurdering af, om til- og frakørsel til husdyrbruget kan ske uden væsentlige miljømæssige gener for de omkringboende"*.

Det er Lolland Kommunes vurdering, at især fra kørsel fra ejendommen med traktorer og lastbiler med ca. 652 transporter om året, vil være til stor miljømæssig gene for beboeren på ejendommen Langesøvej 2.

Generne vil blive væsentligt reduceret, hvis ind- og afkørslen til Langesøvej 3 A munder ud i Langesøvej 100 m længere nede ad vejen mod syd. Det vil betyde, at de direkte gener ved, at transporterne har direkte retning mod beboelsen fjernes, samtidig med, at alle transporterne mod syd ikke vil passere ejendommen.

Det er ligeledes Lolland Kommunes vurdering, at ingen beboelser vil få flere gener ved, at ind- og afkørslen til Langesøvej 3 A flyttes 100 m længere ned ad Langesøvej.

Det forslag blev sammen med forslag til et vilkår forelagt ansøger. Denne bemærkede, at ud over udgifterne til omlægning af ind- og afkørslen, ville sådan en flytning betyde, at ca. 0,7 ha god landbrugsjord ville blive afsnøret og vaskelig at bruge, da ind- og afkørslen nu ligger i et markskel til anden mands ejendom.

Ansøger ville derfor gerne have, at flytning af ind- og afkørslen medførte et mindre tab af landbrugsjord, samt at et vilkår om at flytte ind- og udkørslen først skulle opfyldes i fase 2.

Med baggrund i bemærkningerne fra Langesøvej 2 og ansøgers bemærkninger, har Lolland Kommune fastsat vilkår om, at ind- og udkørslen skal flyttes 25 m længere mod syd ned ad Langesøvej. Det vil umiddelbart betyde, at ca. 1.000 m² landbrugsjord afsnøres, hvilket Lolland Kommune sammen med udgifterne til selv flytningen af ind- og udkørslen vurderer som proportionelt.

Kort 6.4.3 Markering af flytning af ind- og udkørslen til Langesøvej 3 A.

Vilkår

- o Inden udnyttelsen af fase 2 er afsluttet skal udmundingen af ind- og afkørslen til ejendommen til Langesøvej 3 A være flyttet 25 m længere mod syd ned ad Langesøvej. Afstanden måles fra linie som fremgår af kort 6.4.3, således at den nord-vestlige side af udmundingen er flyttet mindst 25 m fra linien.

6.5 STØJ FRA ANLÆG OG MASKINER

Ansøger oplyser følgende angående støj:

Der kan forekomme støj fra foderanlæg/kompressor, transport til – og fra ejendommen samt periodevis fra markdrift.

Det tilstræbes, at støjende aktiviteter afholdes i tidsrummet kl. 7 – 17. Dog med undtagelse af den periodevis markdrift, hvor virksomheden er afhængig i vejret.

Foderanlæg er i drift dagligt fra kl. 4 – 21 med automatisk fodring 5 gange dagligt. Der anvendes tørfoder og vådfoder.

For så vidt angår støj fra landbrugsmaskiner vil der jævnligt forekomme kørsel samt transporter med lastbil. Herudover vil der forekomme sæsonbetonet kørsel ved gylleudbringning og markarbejde.

Støj søges generelt dæmpet ved valg af støjsvage teknologi og afskærmning. Endvidere søges al unødig tomgangskørsel undgået.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Ud over vilkår om maksimal støj fra ejendommen og måling af denne jf. Miljøstyrelsens på det givne tidspunkt gældende vejledning om ekstern støj fra landbrugsdrift, samt vilkår om dokumentation for overholdelse af disse grænseværdier, finder Lolland Kommune ikke behov for andre vilkår i relation til støj.

Det skal bemærkes, at kørsel med landbrugsmaskiner i dagtimerne ikke er omfattet af Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser.

Der forventes ikke støj hos naboer i forbindelse med aktiviteterne på Kragemosevej 2.

Vilkår

- o Driften af ejendommen må hos naboer ikke give anledning til støj, der overstiger de på enhver tid vejledende grænseværdier i Miljøstyrelsens vejledning om ekstern støj fra landbrug.
- o Såfremt Lolland Kommune ved en orienterende støjmåling vurderer, at Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser er overskredet, skal der gennemføres en støjkortlægning af et autoriseret firma efter Miljøstyrelsens retningslinjer. Støjkortlægningen skal bekostes af ejendommens ejer eller driftsherre og skal undtagen opfølgende målinger maksimalt ske 1 gang årligt.
- o Er den vejledende støjgrænse overskredet, skal der ske afhjælpende foranstaltninger, og en ny støjkortlægning skal dokumenteres, at støjgrænsen efterfølgende er overholdt.

6.6 STØV FRA ANLÆG OG MASKINER

Ansøger oplyser følgende angående støv:

Der kan forekomme støv fra kørsel på de omkringliggende arealer og veje ved staldanlæggene. Endvidere vil der forekomme støv ved indlæsning af tilskudsfoder.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Det er Lolland Kommunes vurdering, at driften af ejendommen ikke giver anledning til mere støv, end hvad der kan forventes, samt at ansøger gør, hvad der er muligt, for at begrænse evt. støvgener.

Desuden ligger ejendommen så langt fra de nærmeste naboer, at det vurderes, at naboerne ikke udsættes for støv fra Langesøvej 3 A.

Der forventes ikke gener fra støv hos naboerne ved driften af Kragemosevej 2.

Vilkår

Det er Lolland Kommunes vurdering, at der ikke er behov for at sætte vilkår i relation til støv.

6.7 LYS

Ansøger oplyser følgende angående lys:

Der vil være et vist lysudfald fra bygningernes vinduer samt fra udendørsbelysning ved udleveringsrampe og ved foderlevering.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Det er Lolland Kommunes vurdering, at lys i forbindelse med ejendommens drift ikke vil give anledning til gener for naboer og trafikanter eller virke forstyrrende i landskabet.

Der forventes ikke gener fra lys fra Kragemosevej 2.

Vilkår

Det er Lolland Kommunes vurdering, at der ikke er behov for at sætte vilkår i relation til lys.

7 PÅVIRKNING FRA AREALERNE

I dette afsnit beskrives arealerne, hvor husdyrgødningen anvendes, samt næringsstoffernes virkning på søer, vandløb, fjord og hav.

7.1 BAGGRUND OG UDSPREDNINGSAREALERNE

Miljøteknisk redegørelse:

EU's Vandrammedirektiv fastlægger rammer for beskyttelsen af vandmiljøet: vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand. Ved Miljømålsloven gennemføres direktivet i dansk lovgivning.

Vandrammedirektivet fastsætter en række konkrete miljømål. Et af de helt centrale mål er at forebygge forringelser af overfladevandets og grundvandets tilstand. Hvor tilstanden allerede er forringet, skal der foretages forbedringer. Det overordnede mål er således, at alle vandområder senest i december 2015 har opnået mindst en "god tilstand". For overfladevand betyder det, at der både skal være en god økologisk - og kemisk tilstand.

Beskyttelsen af vandområder mod nitratbelastning i forhold til overfladevand fokuserer på de oplande, der afvander til de mest sårbare Natura 2000 områder. I husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen (fodnote 5, side 16), bilag 3 er der fastlagt nitratklasser med udgangspunkt i sårbarheden af recipienterne, som modtager overfladevandet fra et givet opland. Jo større følsomhed overfor kvælstof, jo højere nitratklasse og dermed krav om mindre tilførsel af husdyrgødning pr. hektar.

Nitratklasserne er fastlagt således:

- Nitratklasse 0 – ingen reduktion af det generelle harmonikrav.
- Nitratklasse 1 – 85 % af det generelle harmonikrav.
- Nitratklasse 2 – 65 % af det generelle harmonikrav.
- Nitratklasse 3 – 50 % af det generelle harmonikrav.

For oplande til sårbare og meget sårbare vandområder i Natura 2000-områder stilles der ligeledes krav til fosforoverskuddet fra udspretningsarealerne. Dette er udtrykt i fosforklasser, P1, P2 og P3.

Fosfortallene er et samlet udtryk for jordbundstypen, jordens fosfortal og dræningsforhold og er dannet ud fra forekomsten af lerjorde, af oplande til meget sårbare Natura2000-områder og af lavbundsarealer med okkerklasse II eller derover.

Fosforklasse 1 og 3, der vises på kortene på Arealinfo, er kun en indikativ visning af, hvor fosforklasse I og III alt andet lige kan forventes at ligge. Den konkrete fosforklassificering afgøres som nævnt oven for af arealets konkrete fosfortal, JB-klasse og dræningsforhold.

Fosforklasse og kravene til fosforregnskabet er:

- Fosforklasse 1 er drænede lerjorder med fosfortal 4-6. Krav til evt. forøgelse: max. 4 kg P/ha/år

§ 12 miljøgodkendelse, Langesøvej 3A, 4953 Vesterborg, godkendt den 3. februar 2016

- Fosforklasse 2 er lavbundsarealer med okkerklasse >II. Krav: ingen forøgelse tilladt eller fosforregnskabet i balance i efter-situationen
- Fosforklasse 3 er drænedede lerjorder med fosfortal > 6. Krav: ingen forøgelse tilladt.

Ansøger ønsker at udsprede 587,77 DE i form af svinegylle, hvilket er en minimal stigning i forhold til de mængder, der udsprede på arealerne i dag. .

Udspredearealerne er beliggende omkring Horslunde, vest for Torrig Skov og nær anlægget nord for Vesterborg (se Kort 4-6). Den samlede fordeling af udspredearealerne på nitrat- og fosforklasser fremgår af Tabel 4.

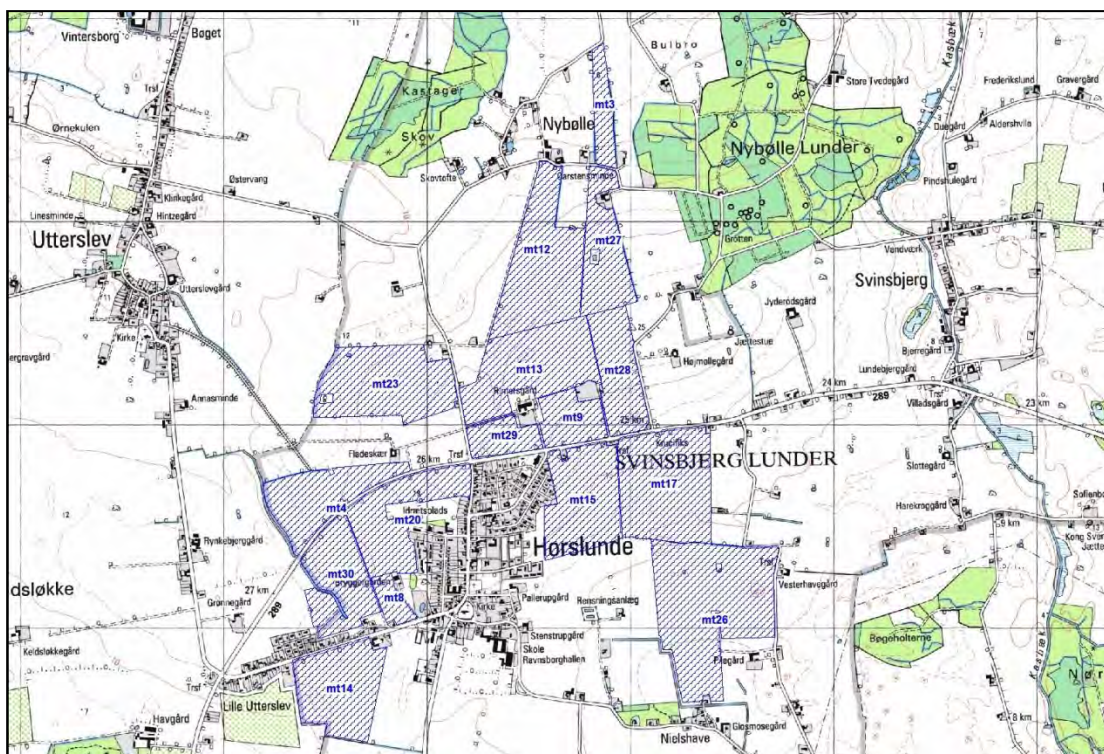
Udspredearealerne ligger i oplande, der afvander til Natura 2000-områderne Smålandshavet og Nakskov Fjord samt til Langelandsbæltet.

Reduktionsprocenter er 69,90 og det maksimale dyretryk (DE-max) bliver derfor 0,98 DE/ha (= reduktionsprocent * 1,4 DE/ha). Det reelle dyretryk bliver 1,40 DE/ha (=587,77 DE/418,93 ha). Ansøger kan opretholde dette høje dyretryk ved som virkemiddel at anvende sædskifte S8 og uden flere efterafgrøder end Plantedirektoratets norm. Da dette er en forudsætning for det høje dyretryk stilles dette som vilkår.

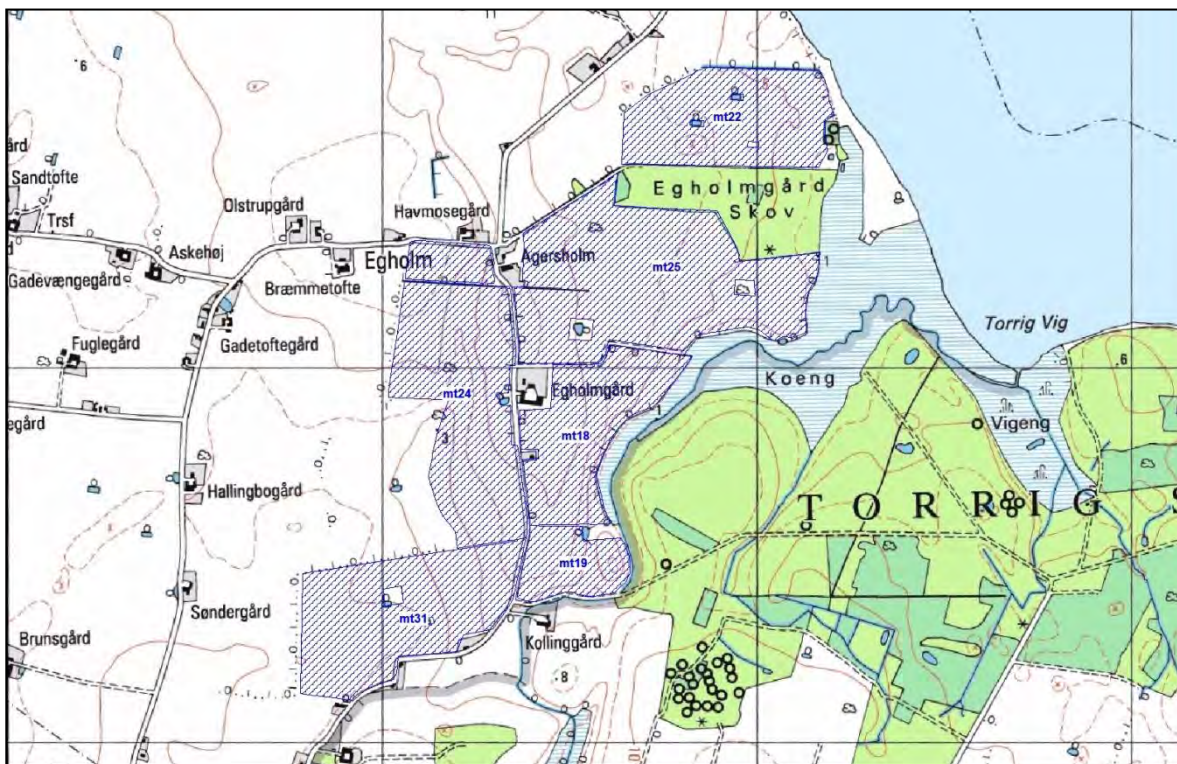
Ingen af udspredearealerne er beliggende i nitratfølsomme grundvandsområder, men hovedparten af markerne er beliggende i område med særlige drikkevandsinteresser.

Klasse	Total	N 0	N 1	N 2	N 3	Grundvand	P 0	P 1	P 2	P 3
Areal (Ha)	418,87	119,94	66,86	0,00	232,07	0,0	371,14	46,73	0,94	0,04

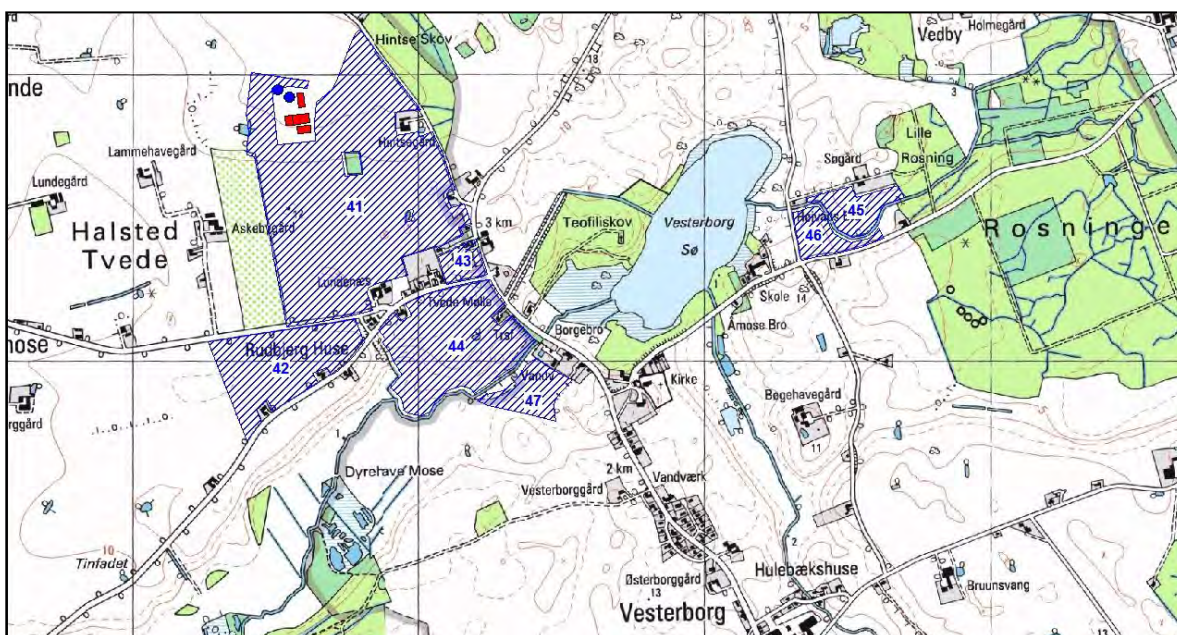
Tabel 7.1.1 Udspredearealerne samlet med forskellige N- og P-klasser

Kort 7.1.2 Arealerne omkring Horslunde

Kort 7.1.3 Arealerne vest for Torrings Skov

Kort 7.1.4 Arealerne syd for ejendommen nord for Vesterborg

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Den 2. maj 2014 meddelte Lolland Kommune en godkendelse efter Husdyrgodkendelsesloven § 16 til udspredding af gylle fra svin på arealer omkring Horslunde (247 ha) og arealerne vest for Torrings Skov (91 ha). Da de arealer indgår i denne miljøgodkendelse, ophæves

godkendelsen givet den 2. maj 2014, når denne godkendelse er endelig.

Vurderingen tager alene udgangspunkt i fase 2 af udvidelsen – herunder modtagelse af gylle udefra.

Der er kommunens vurdering, at de generelle krav til ansøgers udspretningsarealer er overholdt. Ligeledes overholder ansøger det almindelige harmonikrav på maksimalt 1,4 De/ha/år for udspretningen af husdyrgødning. Da sædskifte valg er en forudsætning i beregningerne i ansøgningen, stilles dette som vilkår.

Eventuel påvirkning af overfaldevand, søer, vandløb og naturområder i øvrigt vil blive vurderet i følgende afsnit.

Vilkår

- Der skal ved dyrkning af de ansøgte arealer anvendes sædskifte S 8¹¹ eller et sædskifte med et tilsvarende eller mindre udvaskning end S 8.

7.2 PÅVIRKNING AF SØER OG VANDLØB

Miljøteknisk redegørelse

Udspretningsarealernes placering i forhold til marine og ferske recipienter er summeret i tabel 7.2.1. Marine recipienter (Fjord og Hav) er beskrevet i følgende afsnit 7.3.

Marine recipienter	Smålandsfarvandet Syd og Nakskov Fjord samt Langelandsbæltet Øst
Målsætning	Generel, enkelte mindre områder i Nakskov Fjord har skærpet målsætning
Målsætning forventes	Nej
Ferske recipienter - Vandløb	Utterslevløbet, Tilløb til Kasbæk, Egholm Bæk, Højvads Rende og Halsted Å
Målsætninger	C – lempet målsætning, B1-målsætning (Egholm Bæk), B3 (Højvads Rende og Halsted Å)
Målsætninger forventes opfyldt i 2015	Nej for åben strækning. Der er ikke foretaget en vurdering af opfyldelse af målsætning for rørlagte vandløb

Tabel 7.2.1 Marine og ferske recipienter for udspretningsarealerne.

Arealerne ved Torrig Skov, der afvander til Smålandsfarvandet ligger i oplandene benævnt "Amtsvandløb 22" og "Kysten omkring Urne". Udspretningsarealerne omkring Horslunde afvander ligeledes til Smålandsfarvandet og er beliggende i oplandene "Kasbæk 21L", "Marrebæks Rende", "Amtsvandløb 271" og "Kysten omkring Kastager". De sydligste

¹¹ Roesædskifte med mindst 15 % sukkerroer (Miljøstyrelsens notat af 8. februar 2012 om standardsædskifter og referencesædskifter)

udspredningsarealer ved Vesterborg afvander til dels Smålandsfarvandet; dels Nakskov Fjord. Oplandene til Smålandsfarvandet er førnævnte " Kasbæk 21L" og "Vesterborg Sø", mens oplandet til Nakskov Fjord benævnes " Halsted Å. 17L".

Arealerne omkring Horslunde afdrænes gennem rørlagte vandløb og et åbent vandløb (Tilløb til Kasbæk ved mark 26) til Kasbæk mod øst og mod vest gennem det åbne vandløb Utterslevløbet ved mark 4 og mark 30 . Begge åbne vandløb er C-målsatte. Arealerne ved Torrig Skov afdrænes til Egholm Bæk gennem rørlagte vandløb. Egholm Bæk er B1-målsat og løber på en strækning af 300 meter langs mark 19.

I syd afdræner markerne gennem Højvands Rende og Halsted Å til Nakskov Fjord. Højvands Rende forløber rørlagt gennem Vesterborg Sø, der således ikke er recipient. Begge vandløb har B3-målsatte strækninger på ca. 700 meter gennem udspretningsmarker. B1-målsætning indebærer, at vandløbet er målsat som gyde- og opvækstvand for ørred- og laksefisk. B3-målsatte vandløb er karpefiskevandløb.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Arealerne er besigtiget i november 2014 (de sydlige ved Vesterborg) og primo august 2013 (det øvrige og største udspretningsareal). Udspretningsarealerne mod åbne vandløb er uden hældning. Der er ikke konstateret forhold i øvrigt, som kan påvirke ferske recipienter.

Vilkår

Det er Lolland Kommunes vurdering, at der ikke er behov for at sætte vilkår i relation til påvirkning af søer og vandløb.

7.3 KVÆLSTOF OG FOSFOR TIL FJORD OG HAV

Miljøteknisk redegørelse

Udspretningsarealernes placering i forhold til marine og ferske recipienter er summeret i tabel 7.2.1. i foregående afsnit.

Af de i alt 418,87 ha, afvander 119,94 ha til Langelandsbæltet Øst (ikke Natura 2000), 49,94 ha til Nakskov Fjord (sårbar Natura 2000) og 248,99 ha til Smålandsfarvandet Syd (meget sårbar Natura 2000).

I samme afsnit nævnes de enkelte oplande.

Naturtilstanden og miljøbelastningen for det relevante vanddistrikt 35, delopland II er beskrevet i Basisanalysen. Alle kystvande i vanddistrikt 35 er påvirket af næringsstoffer i så stor grad, at de ikke kan leve op til målene i Statens Vandplan (2010-15) uden supplerende indsats. De to recipienter, Langelandsbæltet og Smålandsfarvandet beskrives nedenfor.

Langelandsbæltet og Nakskov Fjord

Langelandsbælt og tilstødende fjorde er et heterogent område, hvor der er meget store forskelle i miljøtilstanden. Den vestlige del af Langelandsbælt er et åbent

gennemstrømningsfarvand, der ikke er følsomt overfor nærings saltbelastning. I Nakskov Fjord er der ofte store forskelle i koncentrationerne af næringsstoffer i den indre og den ydre del af fjorden. Mens koncentrationerne i den ydre del skønnes at ligge på niveau med Langelandsbælt, ligger de noget højere i den indre del. Søndernor, der udmunder i den ydre del af Nakskov Fjord, er en lavvandet kystlagune og er – som Nakskov Inderfjord - følsom overfor nærings saltbelastning¹².

Belastning af Natura 2000-område 179 med næringsstoffer, der nævnes i basisanalysen til planen, vil især at være synlig for de marine naturtyper. Generelt har Nakskov Fjord en god dækning af bundvegetation, men næsten alle steder er vegetationen dækket af epifytter eller trådalger. En del områder, både i fjorden og i Søndernor, har stykke lag af trådalger, et typisk tegn på at fjorden er kraftigt belastet af næringsstoffer. Vandkvaliteten i Søndernor, som har et lille opland, er overvejende styret af vandkvaliteten i fjorden. For samtlige 6 marine habitatnaturtyper er eutrofiering anført i den foreløbige trusselvurdering.

I Natura 2000-planen for Nakskov Fjord er belastning med næringsstoffer ligeledes anført som en trussel for samtlige marine habitatnaturtyper på udpegningsgrundlaget. For de marine naturtyper sandbanke (1110) og bugt (1160) er bevaringsprognosen vurderet ugunstig pga. belastning med næringsstoffer og miljøfarlige stoffer. For andre marine naturtyper er bevaringsprognosen ukendt pga. utilstrækkeligt datagrundlag.

Den samlede nærings saltbelastning til Langelandsbælt er 493 ton kvælstof og 16,5 ton fosfor (Kilde 4). 70 % af kvælstoffet kommer fra landbruget, mens hovedkilden til fosforbelastningen er spildevand fra husstande i byerne og på landet. Arealmæssigt svarer oplandet i Lolland Kommune til ca. 47 % af det samlede opland til Langelandsbæltet. Antages det, at næringsbelastningen er nogenlunde ensartet fordelt fra hele oplandet, bliver bidraget fra landbrug i Lolland kommune 161 ton og 0,8 ton fosfor.

Oplandet til Langelandsbælt ligger på det intensivt dyrkede Vestlolland. Dyrkningsprocenten ligger på 82 % mod en gennemsnitlig dyrkningsprocent på 73 % for hele vanddistriktet. Skov- og naturarealerne er tilsvarende reducerede. Husdyrtætheden for afstrømningsområdet Langelandsbæltet er ca. 0,3 DE/ha. For det samlede vanddistrikt 35 er husdyrtætheden 0,4 DE/ha (Kilde 4).

Langelandsbæltet er af de tidligere amter målsat med generel målsætning (B). Mindre områder, Søndernor, har skærpet målsætning (A), dvs. arealer hvor hensynet til beskyttelsen af marine naturværdier eller særlige rekreative interesser gør det påkrævet at sætte begrænsninger for områdernes anvendelse til andre formål. Tilsvarende er mindre områder i Nakskov Fjord lempet målsat (C), dvs. arealer, hvor der af kulturbetingede årsager må accepteres en forringet miljøkvalitet.

Smålandsfarvandet

Smålandsfarvandet med tilstødende fjorde er ligeledes et meget heterogent område med store forskelle i udformning og miljøtilstand. Den sydlige del af Smålandsfarvandet, som grænser op

---

¹² Natura 2000-plan 2010-2015, Nakskov Fjord og Indrefjord, Natura 2000 område nr. 179, Habitatområde H 158 og Fuglebeskyttelsesområde nr. F88

til Lollands nordkyst, er lavvandet og derfor særligt følsomt overfor belastning. Koncentrationen af næringsstoffer antages generelt at svare til den åbne del af Smålandsfarvandet. Imidlertid vil en betydelig del af de næringsstoffer, der tilføres fra land, passere gennem de lavvandede områder og påvirke sammensætningen af undervandsplanterne der.

Den samlede næringsbelastning til Smålandsfarvandet er 2.700 ton kvælstof og 70 ton fosfor. Arealmæssigt svarer oplandet i Lolland Kommune til ca. 16 % af det samlede opland til Smålandsfarvandet. Antages det, at næringsbelastningen er nogenlunde ensartet fordelt fra hele oplandet, bliver bidraget fra Lolland kommune 438 ton kvælstof og 11,5 ton fosfor. Hovedparten af kvælstoffet kommer fra landbrug, mens hovedkilden til fosforbelastningen er spildevand fra husstande i byerne og på landet. Husdyrtætheden på Lollandssiden er 0,3 DE/ha. For det samlede vanddistrikt 35 er den 0,4 DE/ha (Kilde 4).

Smålandshavet er af de tidligere amter målsat med generel målsætning (B). Mindre områder, fx farvandet nordvest for Vejrø, har skærpet målsætning (A), dvs. arealer, hvor hensynet til beskyttelsen af marine naturværdier eller særlige rekreative interesser gør det påkrævet at sætte begrænsninger for områdernes anvendelse til andre formål. Tilsvarende er mindre områder lempet målsat (C), dvs. arealer, hvor der af kulturbetingede årsager må accepteres en forringet miljøkvalitet.

Nitrat og fosforklasser

Nitratreduktionspotentialer for alle udspretningsarealerne er 0-50 %. De 49,94 ha af arealerne, der ligger i oplandet til Nakskov Fjord er nitratklasse-I, mens de 248,99 ha, der er i oplandet til Smålandsfarvandet Syd er hovedsagelig i nitratklasse-III, men en mindre del på 16,92 er i Nitratklasse-I. Der er 119,94 ha, der afvander til Llandsbæltet Øst, og de arealer er i nitratklasse-0.

Arealerne fordeler sig med 371,14 ha i fosforklasse-0, 46,73 ha i fosforklasse-1, 0,94 ha i fosforklasse-2 og 0,04 ha i fosforklasse-3.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Udvaskning af kvælstof

Til vurdering det ansøgte projekts påvirkning af fjord og hav med kvælstof anvender Lolland Kommune følgende afskæringskriterier (fra Miljøstyrelsens vejledning):

Pkt. 2A: Nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, dog således, at

Pkt. 2B: nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 1 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, hvis udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin og/eller er et meget lidt eutrofieret vandområde.

Nakskov Fjord og Inderfjord – ansøgt drift	
Udvaskning i alt fra oplandet, tons	493
Reduktion (beregnet i ansøgningen), pct.	69,90
Areal til udspreddning i alt, ha	49,94
Udvaskning fra rodzonen, husdyrgødning, kg N/ha/år	37,3
Samlede påvirkning til Natura 2000 området, kg N/år (0,6990 x 49,94 x 37,3)	1302
Kvælstofbidrag af samlede kvælstofbidrag til Natura 2000 området, pct (1,302/493 x 100)	0,26

Smålandsfarvandet Syd – ansøgt drift	
Udvaskning i alt fra oplandet, tons	2.700
Reduktion (beregnet i ansøgningen), pct.	69,90
Areal til udspreddning i alt, ha	248,99
Udvaskning fra rodzonen, husdyrgødning, kg N/ha/år	37,3
Samlede påvirkning til Natura 2000 området, kg N/år (0,6990 x 248,99 x 37,3)	6492
Kvælstofbidrag af samlede kvælstofbidrag til Natura 2000 området, pct (6,492/2.700 x 100)	0,24

Tabel 7.3.1 Procentvis bidrag af kvælstof fra udspreddningsarealerne til de 2 Natura- 2000 recipienter

Udvaskning af fosfor

For udvaskning af fosfor viser beregningerne i ansøgningssystemet, at der årligt udvaskes 12,6 kg P/ha. Med sædskifte S 8, der er anvendt i beregningerne i ansøgningssystemet og stillet som vilkår ovenfor, fjernes der årligt 22,3 kg P/år.

I lighed med udvaskningen af kvælstof, skal der tages konkret stilling til risikoen for og effekten af tilførsel af fosfor til habitatområder. Dele af Nakskov Fjord er foruden kvælstof følsom overfor fosfor, idet algevæksten, som påvirker flere af de marine naturtyper på udpegningsgrundlaget, i dele af året er styret af tilgængeligheden af fosfor. Fosfors konkrete vej fra mark til vand/fjordmiljø er mindre velbeskrevet end det er tilfældet for kvælstof, men en fortsat nettotilførsel af fosfor til landbrugsjorden øger alt andet lige risikoen for fosfortab fra landbrugsjord. Således stiger tabsmængden af partikelbundet fosfor ved overfladiske afstrømningsprocesser og i drænvand i takt med stigende fosforindhold i overjorden. Desuden øges risikoen for udvaskning af opløst fosfor med stigende fosformætningsgrad, idet jordens evne til at tilbageholde fosfor falder.

Lolland Kommune vurderer på denne baggrund, at sigtepunktet bør være, at der fraføres ligeså meget fosfor med afgrøderne, som der tilføres med gylle og/eller handelsgødning. Nærværende ansøgning overholder dog de generelle krav til udvaskningen af fosfor.

Samlet vurdering

Udvaskning af kvælstof til fjord og hav overholder de henholdsvis 1 % (Nakskov Fjord) og 5 % (Smålandsfarvandet) af de samlede kvælstofbidrag til til de 2 Natura 2000-områder.

Udvaskning af fosfor til fjord og hav er beregnet til 12,6 kg P/ha/år. For at fasthold dette, skal der anvendes et sædskifte S 8 eller et sædskifte med lignende udvaskningsindeks, således at der som minimum fjernes 22,3 kg P/ha/år. Det er stillet som vilkår i afsnittet "baggrund og udspretningsarealerne" (afsnit 7.1)

Det er kommunes vurdering, at udvaskning af kvælstof og fosfor til overbelastede Natura 2000-områder ved opfyldelse af nedennævnte vilkår ikke udgør en væsentligt negativ påvirkning af arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget for beskyttelses områderne. Der skal derfor ikke foretages en nærmere konsekvens vurdering af projektet i henhold til § 7 i Habitatdirektivbekendtgørelsen.

Vilkår

Det er Lolland Kommunes vurdering, at der ikke er behov for at sætte vilkår i relation til kvælstof og fosfor til fjord og hav.

7.4 PÅVIRKNING AF NATUROMRÅDER OG ARTER MED SÆRLIGT STRENGE BESKYTTELSESKRAV

Miljøteknisk redegørelse

Naturområder og arter med særlige strenge beskyttelseskrav omfatter Natura 2000-områder, ammoniakfølsomme naturtyper, samt bilag IV-arter (arter af dyr og planter beskyttet af habitatbekendtgørelsens bilag IV).

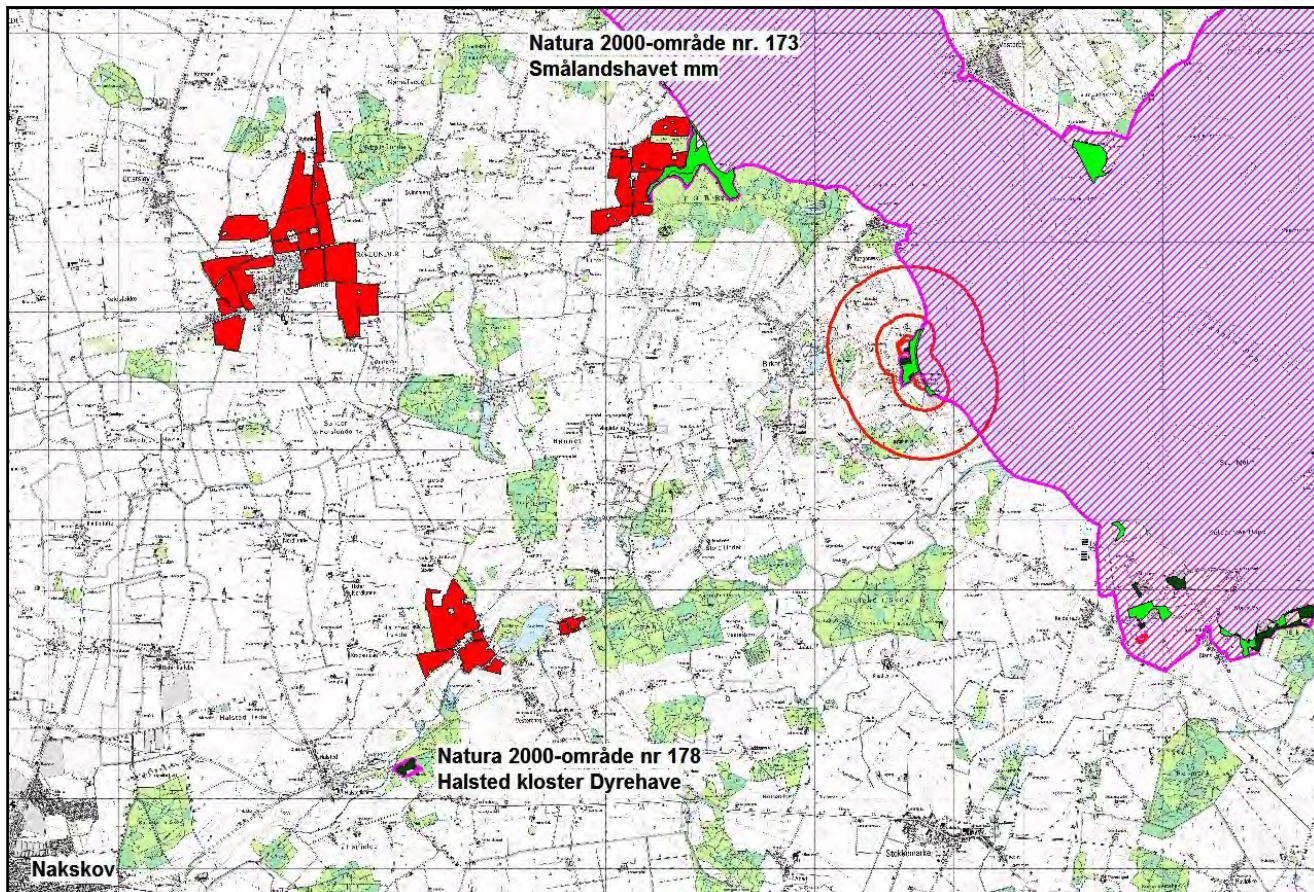
Natura 2000-områder

Udspretningsarealerne ved Vesterborg er beliggende mere end 1 km fra Natura 2000-område 178, Halsted Kloster Dyrehave . Derimod er markerne ved Torrig Skov beliggende helt op til Natura 2000-område nr. 173, Smålandshavet og Guldborgssund med kyster. Det gælder både for arealerne langs Egholm Bæk og nord for Egholm Skov mod kysten. Udspretningsarealerne ved Horslunde ligger ca. 4 km fra samme Natura 2000-område – kort 7.4.1.

Natura 2000-område nr. 173 (Smålandshavet og Guldborgssund med kyster) består overvejende af et marint areal. Landarealet udgøres af en mere eller mindre bred strimmel land langs det afgrænsede marine område. Strandenge med deres salttålende plantearter findes typisk som langstrakte bånd i kystlinjen. Bag disse, hvor kalkholdigt trykvand træder frem, optræder flere steder rigkær, og i baglandet, på morænejorden, af og til kalkoverdrev (jf. basisanalysen for Natura 2000-området /6/).

I Natura 2000-område nr. 173 er der mellem Torrig Skov og udspretningsmarkerne kortlagt lysåbne habitatnaturtyper som rigkær (7230) og strandeng (1330). Tålegrænsen for kvælstof for rigkær er 15-25 kg N/ha/år. For strandenge, der ikke er udpræget kvælstoffølsomme, er tålegrænsen 30-40 kg N/ha/år (Kilde 3). Strandengene er kortlagt nærmest udspretningsmarkerne i en afstand af 0-10 meter herfra, mens rigkærene er kortlagt nærmest Torrig Skov, dvs. øst for Egholm Bæk og i en afstand af ca. 75-100 meter fra udspretningsmarkerne.

I Halsted Kloster Dyrehave er der kortlagt habitatnaturtypen "Egeblandskov" (typekode 9160). Desuden forekommer den sjældne bille Eremitten i dyrehaven /8/. Derudover er skovnaturtypen "Bøg på muld" (typekode 9130) på udpegningsgrundlaget. Disse naturtyper og Eremitten udgør det samlede udpegningsgrundlag /8/.

Kort 7.4.1. Udsprængningsarealernes beliggenhed i forhold til Natura 2000-områder og kategori 1-natur og kategori 2-natur. Lysåben habitatnatur er vist med lysegrøn signatur, skovbevokset med mørkegrøn.

Ammoniakfølsomme naturtyper

Jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen (fodnote 8 side 16) bilag 3/beskyttelsesniveau for ammoniak skelnes der mellem 3 kategorier natur:

- Kategori 1 natur er nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder, der er omfattet af § 7, stk. 1 i husdyrgodkendelsesloven (fodnote 1, side 5).
- Kategori 2 natur er nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper beliggende udenfor for internationale naturbeskyttelsesområder, der er omfattet af § 7, stk. 1 i husdyrgodkendelsesloven
- Kategori 3 natur er øvrige heder, moser og overdrev, der ikke er omfattet af kategori 1 og kategori 2 naturtyperne samt ammoniakfølsomme skove.

Kategori 1 natur

Denne kategori omfatter de ammoniakfølsomme Natura 2000-naturtyper, som indgår i udpegningsgrundlaget for området og er kortlagte af Naturstyrelsen i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Naturtyperne kan ses i bilag 3 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen (fodnote 5, side 16).

For de Natura 2000-naturtyper, som ikke er kortlagt (primært søer), skal kommunen vurdere den eventuelle påvirkning. Ud over søer drejer det sig om Klinter eller klipper ved kysten (1230), Forstrand og begyndende klitdannelse (2110), Hvide klitter og vandremiler (2120), Kystklitter med havtorn (2160), Kystklitter med gråris (2170), Indlandsklipper af kalkfattige bjergarter (8220) og Indlandsklipper af kalkfattige bjergarter med pionerplantesamfund (8230).

Kategori 1-natur omfatter ligeledes § 3-heder og -overdrev indenfor Natura 2000-områder, som ikke er nævnt ovenfor.

Det skal bemærkes, at ikke alle naturområder, særligt søer, kan findes i ansøgningssystemet eller kan findes i et offentligt tilgængeligt lag på Danmarks Miljøportal (www.arealinformation.dk), idet det først kræver en konkret besigtigelse for at bestemme søernes naturtype.

For kategori 1-natur gælder at den **total** ammoniakdepositionen på naturområdet som udgangspunkt ikke må overskride følgende beskyttelsesniveau:

- 0,2 kg N/ha ved mere end 2 husdyrbrug (mere end 1 ejendom udover ansøger)
- 0,4 kg N/ha ved 2 husdyrbrug (ansøger samt 1 ejendom)
- 0,7 kg N/ha ved 1 husdyrbrug (ansøger)

Nærmeste kategori 1-natur i forhold til udspretningsmarkerne er som omtalt i afsnittet om Natura 2000-områder - rigkær (typekode 7230) beliggende ca. 75-100 meter eller mere fra markerne ved Torrig Skov. Strandengene, der er beliggende ganske tæt på udspretningsmarkerne på en strækning af knap 1,2 km, er ikke medtaget som kvælstof følsom habitatnatur og er dermed ikke kategori 1-natur.

Kategori 2 natur

Kategori 2-natur omfatter højmoser, lobeliesøer samt heder større end 10 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og overdrev større end 2,5 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, som er beliggende udenfor Natura 2000-områder.

For denne kategori gælder, at den totale ammoniaktilførsel på naturområdet som udgangspunkt ikke må overskride 1,0 kg N/ha/år

Den nærmeste kategori 2-natur er overdrev ved Ravensby Bakker ca. 4½ km sydøst for udspretningsmarkerne (se Kort 7.4.1).

Kategori 3 natur

For kategori 3-natur gælder, at kommunen konkret skal vurdere følgende beskyttede, ammoniakfølsomme naturtyper uden for Natura 2000-områder, som ikke er omfattet af kategori 1 og 2: Heder, moser og overdrev, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, samt ammoniakfølsomme skove.

Skov defineres som arealer, der er større end ½ ha og mere end 20 meter brede, og som er bevokset med træer, der danner eller inden for et rimeligt tidsrum vil danne en sluttet skov af højstammede træer, jf. skovlovens definition af skov.

En skov betegnes som ammoniakfølsom, når:

- der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesorden mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel skovjordbund,
- skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, fx tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel skovjordbund, eller
- der i skoven er forekomst af naturskovindikerende eller gammelskovsarter, som er medtaget på listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af skovlovens § 25.

Der er i november 2014 og august 2013 foretaget besigtigelse af naturarealerne på eller nær udspretningsmarkerne.

Arealerne ved Horslunde (kort 7.4.2)

Ved Horslunde findes ikke kategori 3-natur på eller nær udspretningsmarkerne, men alene 5 vandhuller. Der findes således ikke kategori 3- heder, moser eller overdrev nærmere end godt 1,2 km fra udspretningsarealerne. Nærmeste skov, der kan betegnes som kvælstoffølsom, er Nybølle Lunder ca. 100 meter øst for mark 3. Skoven indeholder bl.a. løvskov med habitatnatur (bøgeskov på muldbund, typekode 9130).

Arealerne ved Torrig Skov (kort 7.4.3)

Ved Torrig Skov findes derimod § 3-moser direkte op til udspretningsmarkerne 18, 22 og 25. Tålegrænsen for denne type § 3-moser er 15-25 kg N/ha/år. Det skal dog bemærkes, at de samme arealer af Naturstyrelsen er kortlagt som habitatnaturtype strandeng og rigkær, hvor førstnævnte type har en tålegrænse på 30-40 kg N/ha/år.

Egholm Skov, der overvejende består af habitatnaturtypen "Bøgeskov på muld" er på tre sider omgivet af mark 25 og 22, med udspretning helt ind til skovbrynet. Desuden er mark 19 på en strækning af ca. 130 meter beliggende maksimalt 10 meter fra Torrig Skov, der ligeledes indeholder samme habitatnaturtype.

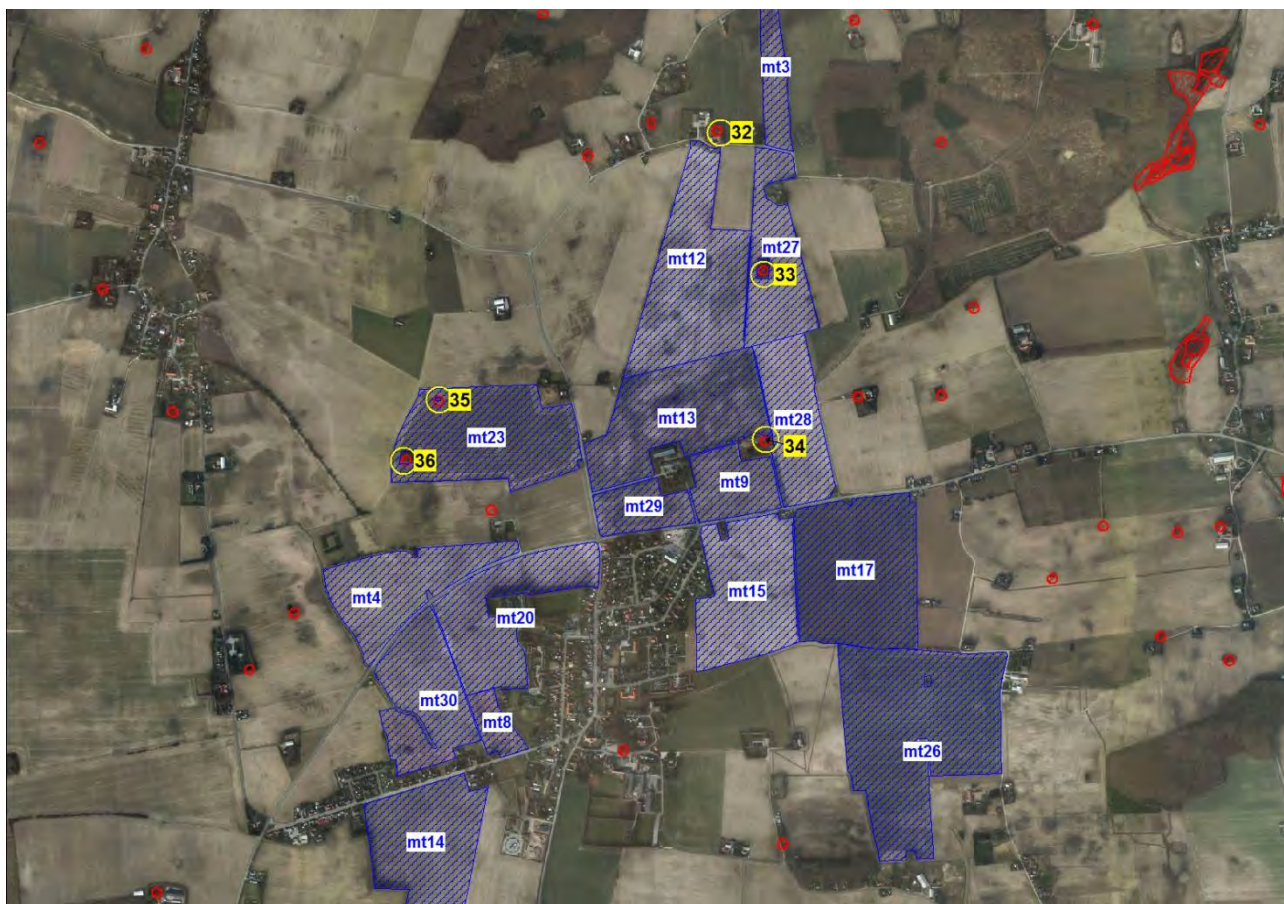
Skovene er ikke intensivt besigtiget, da belastningen fra arealerne kun kortvarigt og i perioder forventedes at overstige 1,0 kg N/ha, som er den maksimale årlige belastning for kategori 3-natur. Tålegrænsen for den forekommende habitatnaturtype er 10-20 kg N/ha/år (/3/).

Øst for markerne 18, 19, 22 og 25 findes som nævnt § 3-beskyttede enge/strandenge. Disse er overvejende afgræsset og fremstår på de afgræssede partier med middel til høj naturværdi. På mark 18 og 19 findes strækninger, hvor udspretningsarealerne har en hældning på mere end 6 grader mod naturarealerne.

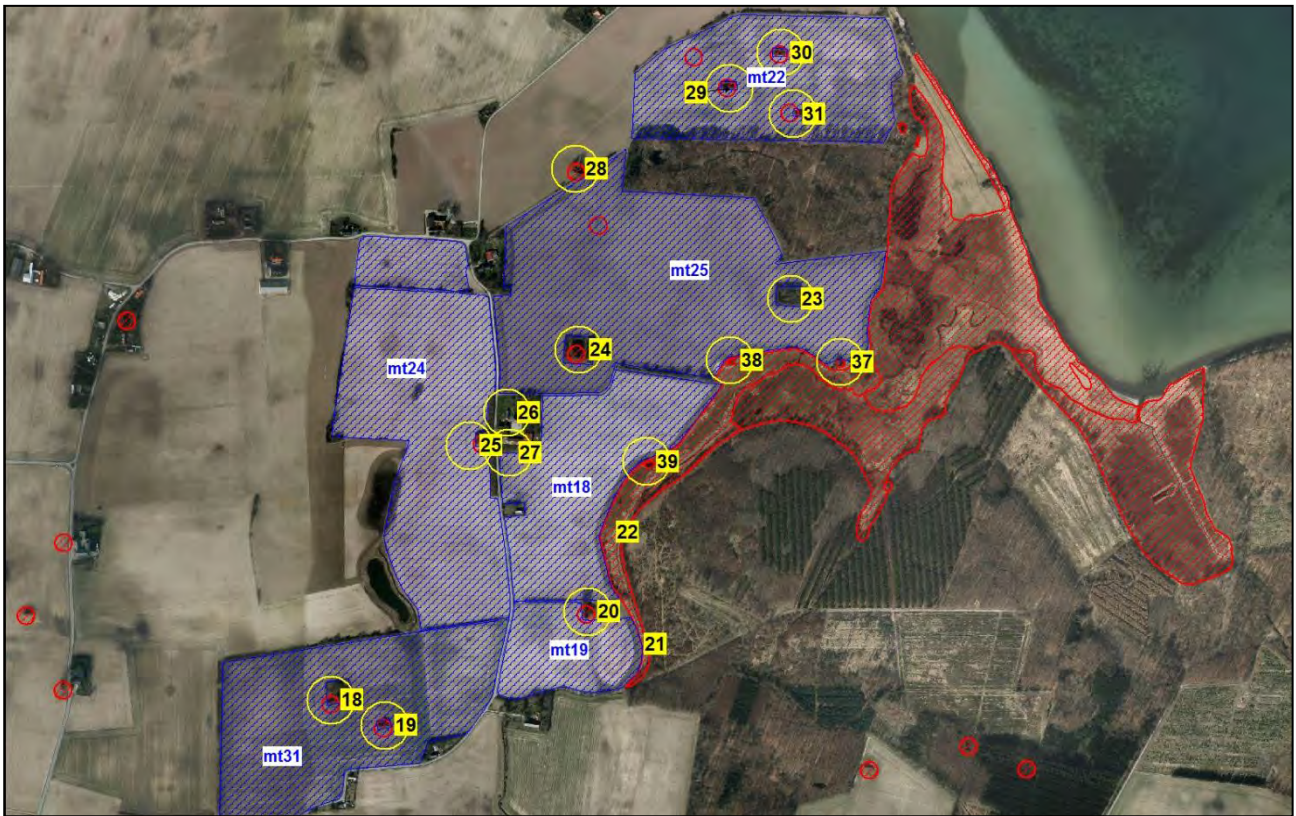
Arealerne ved Vesterborg (kort 7.4.4)

Mod syd findes den nærmest kategori 3-mose ca. 150 meter øst for mark 44 og mark 47. Nærmeste kvælstoffølsomme skov, Hintse Skov, er beliggende helt op til mark 41, blot adskilt herfra af mindre kommunevej. Skoven har mod marken et tæt, hækagtigt bryn og indenfor dette overvejende halvtør løvskov med dominans af Bøg og Stilk-Eg. Urtelaget rummer Skovmærk, Skov-Stilkaks, Skov-Star, Skov-Galtetand, Bjerg-Ærenpris, Enblomstret Flitteraks mm. Stedvist ses store bestande af Brombær. Habitatnaturtypen er overvejende "Bøgeskov på muld".

Nordøst for mark 44 og 47 findes § 3-beskyttet eng, der er afgræsset. Engen er adskilt fra udspretningsmarkerne af en 35-100 meter bræmme, der udgøres af vej, bevoksning og på den del af strækningen desuden af beboelse.

Kort 7.4.2. Udspretningsmarkernes placering i forhold til naturarealer ved Horslunde. Beskyttede naturtyper er vist med rødt og undersøgte vandhuller er angivet med gul cirkel. Numrene svarer til numrene i Tabel 3.

Kort 7.4.3 Udspretningsmarkernes placering i forhold til naturarealer øst for Egholm Skov og Torrig Skov. Lokaltitet 21 og 22 udgøres af strandenge.

Kort 7.4.4 Udspretningsmarkernes placering i forhold til naturarealer nord for Vesterborg.

Andet § 3 natur

Af anden natur beskyttet af Naturbeskyttelsesloven § 3 er der vandhuller. Vandhuller betegnes ikke som kategori 3 natur, men de kan være levested for beskyttede padder (se herefter).

Lokalitets-nummer	Naturtype	Bilag IV-arter, levested	Dyrkningsfri bræmme (m)	Øvrig bemærkning
A	vandhul	Potentielt levested for Rd, Tc,	4-12 meter	Lysåben dam i have
B	vandhul	Ej levested	2-3 meter mod øst	Delvist lysåben, formodes at udtørre
C	vandhul	Ej levested	ca. 5 meter, krat	Ikke besigtiget
18	vandhul	Potentielt levested for Ra	S+V: 4, N:30, Ø: 15	Væltet pil ligger ud over søen, næsten udtørret.
19	Vandhul	Ej levested	3 m	100 % skygget af krat af pil, tjørn og hyld.
20	Vandhul	Levested for Tc. Potentielt levested for Rd, Ra	Ø+V:8, N+S:10	Aflang sø, halvdelen er udtørret, fint vandhul
21	Strandeng / mose	Potentielt levested for Rd, Tc, Ra	3-5 bræmme mod vest	Rapsmarken skræner stejlt mod eng og vandløb
22	Strandeng / mose	Potentielt levested for Rd, Tc, Ra,	6 m bræmme til ager	Variierende eng, langs vandløb vokser Tagrør
23	Vandhul	Potentielt levested for Ra, Tv	Ø+V+S: 10, N:20	100% skygget skovsø
24	Vandhul	Potentielt levested for Rd, Tc, Ra, Ha	N:5, S+Ø: 15, V:20	Ejer mener, der stadig er løvfrø i søen.
25	vandhul	Potentielt levested for Rd, Tc, Ra, Ha,	V:10, N:10, S:5, Ø>50	Lysåben mod vest. Tæt på hus
26	vandhul	Potentielt levested for Rd, Tc, Ra, Ha, Bv	30 m	2 damme ved indgang til gård, ejer nævner, at der er løvfrø og grønbroget tudse på gården
27	vandhul	Potentielt levested for Rd, Tc, Ra, Ha, Bv	30 m	
28	Vandhul	Levested for Tc. Potentielt levested for Rd, Ha, Bv	V:5, Ø:7, N+S:10	Pt. næsten udtørret, ellers godt vandhul
29	vandhul	Potentielt levested for Rd, Tc, Ha	1-2 m	70 % skygget
30	Vandhul	Potentielt levested for Rd, Tc, Ha	1 m	Mergelgrav med stejle skrænter.
31	Vandhul	Potentielt levested for Rd, Ra, Tc, Ha	3 m	Lysåben mergelgrav
32	Vandhul	Potentielt levested for Tc, Ra	N:3, S:30, Ø:25, V >50	Er fyldt op med grene og kviste
33	Krat	Ej levested	2 m vildtsåning	Tæt krat, ingen sø.
35	Vandhul	Potentielt levested for Rd, Ra, Ha	N+Ø:1, V:1,5, S:0,5	Fyldt op med fældede træer og kviste.
36	Vandhul	Levested for Rd. Potentielt levested for Ha	S: 3, V:8, N:8, Ø:15	Pt. Næsten udtørret. 20% skygget
37	Vandhul	Potentielt levested for Rd, Tc, Ra, Ha, Bv	Ikke registreret	Fint vandhul på eng
38	Vandhul	Potentielt levested for Rd, Tc, Ra, Ha, Bv	Ikke registreret	Fint vandhul på eng
39	Vandhul	Potentielt levested for Rd, Tc, Ra, Ha, Bv	Ikke registreret	Fint vandhul på eng

Tabel 7.4.5. Naturindhold i vandhuller på udspretningsmarkerne. Anvendte forkortelser: Tc = Stor Vandsalamander, Ra = Spidssnudet Frø, Rd = Springfrø, Ha = Løvfrø og Bv = Grønbroget Tudse.

De beskyttede vandhuller på udspretningsmarkerne er eutrofe vandhuller med middel, moderat eller ringe naturværdi. Hovedparten er habitatnaturtype "Næringsrig sø med flydebladsvegetation" (typekode 3150). Dette er en meget bredt defineret naturtype, der inkluderer eutrofe søer med andemad. Der er ikke fastsat nogen tålegrænse for kvælstof for denne naturtype. I øvrigt er der for mange vandhuller dyrket endog meget tæt på vandhullerne på en eller flere sider. Flere vandhuller er desuden stærkt påvirket af skygge.

Bilag IV-arter

I Danmark findes der 80 dyre- og plantearter, der er omfattet af EF-Habitatdirektivets bilag IV som særlig strengt beskyttet i det naturlige udbredelsesområde ifølge direktivets artikel 12. I Lolland Kommune er der i nyere tid fundet 22 dyre- og plantearter, som er omfattet af bilag IV. Deres status i kommunen fremgår af bilag 4.

Beskyttelsen indebærer bl.a. forbud mod beskadigelse eller ødelæggelse af arternes levesteder og yngle- og/eller rasteområder.

I vurderingen indgår tillige hensynet til i øvrigt fredede eller rødlistede dyr og planter i området.

Padder (Kilde 13,14, 21 og 22)

Placering af vandhuller, der kan udgøre levesteder for bilag IV-arter fremgår af kort 7.4.2, 7.4.3 og 7.4.4. Der er foretaget besigtigelser af vandhuller primo august 2013, dvs. på et tidspunkt, der ikke er optimalt for registrering af padder og paddeyngel. Der er som hovedregel ikke besigtiget vandhuller beliggende fjernere end ca. 30 meter fra udspretningsarealerne.

I vurderingen af, hvorvidt et givent vandhul vurderes at være potentielt levested for en eller flere Bilag IV-padder er inddraget en række levestedsparametre. Det drejer sig primært om:

- er vandhullet helt eller delvist lysåbent, dvs. kan vandet blive opvarmet
- forekommer der lavvandede partier
- er det massivt eutrofieret
- forekommer der (tegn på) andefodring, -udsætning eller fisk
- er bilag IV-arten udbredt i området
- er der raste-/forurageringsområder i nærheden
- indgår vandhullet i et netværk af levesteder, og er der mulighed for vandring/spredning mellem disse
- forekommer der levende hegn og naturarealer i øvrige omkring vandhullet

Som det fremgår af tabel 7.4.5 ligger udspretningsarealerne i et område, hvor der findes en lang række Bilag IV-arter: Løvfrø, Springfrø, Spidssnudet Frø, Stor Vandsalamander og Grønbroget Tudse. Kombinationen af skove, enge og moser, mange vandhuller og kystnær beliggenhed gør området til et af de mest padderige i kommunen. Hovedparten af arterne er blot registreret som potentielt ynglende, fordi besigtigelserne er udført på et tidspunkt, hvor

padder og paddeyngel har forladt vandhullerne. På 19 ud af 22 besigtigede lokaliteter er der registreret aktuelle eller potentielle levesteder for Bilag IV-padder.

Løvfrø er endnu talrig i dele af Lolland, men arten er kraftigt på retur; primært forårsaget af intensiveret landbrug og tilgroning af ynglevandhullerne. Løvfrøen kræver rentvandede, solbeskinnede vandhuller med lav vandstand og uden fisk. Når arten fouragerer og raster foretrækker den udyrkede og gerne sydvendte arealer langs krat, hegn og skovbryn.

Grønbroget Tudse er tilknyttet udtørrende, gerne kystnære, vandhuller med sparsom vegetation. Den findes dog også i almindelige vandhuller inde i landet. Udenfor yngletiden er den gerne tilknyttet menneskeboliger, stalde, oplagspladser mm.

Springfrø og Stor Vandsalamander forventes begge at findes i området, da arterne er vidt udbredte i kommunen. Springfrø og/eller Stor Vandsalamander er registreret ynglende eller potentielt forekommende i mange vandhuller.. Begge arter er knyttet til egentlige vandhuller og førstnævnte gerne til vandhuller nær skov.

Spidssnudet Frø yngler på oversvømmede enge og moser eller i fladvandede partier af større vandhuller. Den er ikke udbredt i agerlandet i kommunen, fordi dens ynglebiotoper er sjældne.

Springfrø raster efter yngleperioden helst i løvskov, levende hegn eller remiser med bevoksning.

Stor Vandsalamander opholder sig efter yngleperioden forsat lige omkring ynglevandhullet eller 2-300 meter derfra. Dette samme gør *Spidssnudet Frø*. For begge arter er forudsætningen dog, at ynglebiotopen er omgivet af naturarealer eller i det mindste ikke dyrket ager.

Udover ovennævnte bilag IV-arter er der i 2013 i området registreret Skrubtudse, Lille Vandsalamander og Grøn frø. Alle padder i Danmark er fredet og voksne dyr, æg eller yngel må ikke slås ihjel.

Flagermus (kilde 14 og 26)

Der er ikke registreret arter af flagermus ved besigtigelserne, men mindst 5 flagermusarter er almindelige i denne del af kommunen – Vandflagermus, Brunflagermus, Sydflagermus, Troldflagermus og Dværgflagermus. Dertil kommer 4-5 arter, som er sjældne, men dog mulige at træffe i området - bilag 4. Arterne vil være tilknyttet skove, træbevoksede vådområder, gamle træer og bygninger.

Øvrige bilag IV-arter, rødlistede eller fredede arter

Det er næppe sandsynligt, at der nær eller på de marker, hvor der udspreddes husdyrgødning findes andre bilag IV-arter eller beskyttelseskrævende arter end de nævnte.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Kommunens vurderinger bringes samlet for punkter, der er redegjort for i afsnit 7.4.

Natura 2000-områder

Udspretningsmarkerne 18, 22, og 25 (vest for Torrig Skov) er beliggende helt op til eller i en afstand af ca. 10 meter fra habitatnaturtype strandeng, der er udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 173. Kommunen skal sikre, at bevaringsstatus for arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget ikke forringes. Tålegrænsen for denne habitatnaturtype er imidlertid så høj som 30-40kg N/ha/år, og selvom der periodevis vil ske afdrift i størrelsesordenen 1 kg N/ha, vurderes dette ikke at forringe tilstanden i nærliggende strandenge.

Rigkær med tålegrænse på 15-25 kg N/ha/år, der er beliggende 75-100 meter eller længere væk fra de samme udspretningsmarker, vurderes ligeledes ikke at blive påvirket væsentligt negativt. Merbelastningen i denne afstand vil udgøre væsentligt mindre end 1 kg N/ha/år og med en baggrundsbelastning på 13,2 kg N/ha/år vil den nedre tålegrænse ikke blive overskredet.

Samlet vurderes det derfor, at bevaringsstatus for arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område 173 og Natura 2000-område 178 ikke vil blive negativt påvirket, og dermed at det ansøgte projekt hverken alene eller sammen med andre planer og projekter i området vil påvirke habitatområdet væsentligt.

Samtidigt vurderes det, at udspretning af husdyrgødning i projektet beliggende op til Natura2000-områderne ikke kræver, at der udarbejdes en egentlig konsekvensvurdering jfr. § 7 i Habitatdirektivbekendtgørelsen. Begrundelsen for denne vurdering er, at hverken naturtyper eller arter på udpegningsgrundlagene vurderes at ville blive påvirket.

Ammoniakfølsomme naturtyper

Kategori 1 natur

Som nævnt ovenfor er kategori 1-rigkærene ved Torrig Skov beliggende i en sådan afstand fra udspretningsarealerne, at der ikke kan forventes en merbelastning på 0,7 kg N/ha/år eller mere. Strandengene, der ligger helt ind til udspretningsarealerne, er ikke kategori 1-natur.

Kategori 2 natur

Afstanden mellem kategori 2-natur og nærmeste udspretningsareal (ca. 4½ km) betyder, at der ikke er nogen målbar deposition fra udspretningsarealerne på § 7-overdrevet ved Ravnsby Bakker. Kommunen vurderer derfor, at udspretning af husdyrgødning ikke påvirker dette overdrev, og at kravet til disse naturkategorier er overholdt.

Kategori 3 natur

Udspretning af husdyrgødning må ikke medføre, at tilstanden i de beskyttede naturtyper (hede, mose, overdrev) eller ammoniakfølsomme skove påvirkes negativt.

Hvad angår påvirkningen af kategori 3-natur i form af § 3-moser (og heder eller overdrev) er vurderingen, at § 3-arealerne, der er beliggende umiddelbart øst for markerne 18, 22 og 25 i højere grad udgøres af strandeng end af mose og således ikke kan kategoriseres som kategori

3-natur. For moseområderne yderligere mod øst, der er kortlagt som rigkær af Naturstyrelsen, er tålegrænsen 15-25 kg N/ha/år og som nævnt under kategori 1-natur vil merbelastningen grundet afstanden til udspretningsarealerne ikke overstige 1 kg N/ha/år. Dvs. beskyttelsesniveauet er overholdt, og naturtypens nedre tålegrænse er ikke overskredet. Det samme er tilfældet for mosearealet beliggende mere end 100 meter nordøst for mark 44 og mark 47.

Hvad angår den anden type af kategori 3-natur - ammoniakfølsomme skove - er der kommunens vurdering for Hintse Skov og Egholm Skov, at merbelastningen vil blive kortvarig og for størstedelen af skovarealet væsentligt mindre end 1 kg N/ha/år. Da endvidere den største merbelastning vil finde sted i de ydre dele af skovene, som må formodes at være relativt tør og forblæst, vil det her være den øvre grænseværdi for naturtypen, der bør anvendes som vejledende for om naturtypens tålegrænse er overskredet. Tålegrænsen for 9130 (Bøgskov på muld) er 10-20 kg N/ha/år /3/. Med en baggrundsbelastning på 13,2 kg N/ha/år vil naturtypens øvre tålegrænse derfor ikke blive overskredet ved merbelastning fra udspretningen af husdyrgødning.

Torrig Skov og Nybølle Lunder vurderes ikke at blive påvirket af en belastning større end 1 kg N/ha/år, da disse skovområder for størstedelen af skovarealet er beliggende mere end 50 meter fra udspretningsmarkerne.

Andet § 3 natur

Udspretningen af husdyrgødning vurderes ikke at påvirke tilstanden i § 3-vandhullerne, der hovedsageligt i forvejen er naturligt eutrofe eller eutrofierede uden en nedre tålegrænse /3/.

Hvad angår moser og strandenge beliggende op til udspretningsarealerne er det beskrevet under såvel påvirkning af Natura 2000-områder som af kategori 3-natur, at naturtyperne er robuste i forhold til kvælstof. Selvom naturområderne er beliggende i den fremherskende vindretning og de nærmeste naturarealer (strandenge) i perioder vil modtage mere end 1 kg N/ha vil deres nedre tålegrænse for kvælstof ikke blive overskredet. Det samme er tilfældet for moser, der er beliggende i større afstand fra udspretningsarealerne end strandengene. Engarealet ved Vesterborg Sø vil i krat af afstanden til udspretningsmarkerne 44 og 47 med stor sandsynlighed ikke modtage en merbelastning, der er større end 1 kg N/ha/år.

Bilag IV-arter

Danmark er i henhold til habitatbekendtgørelsens § 11 forpligtiget til at indføre de strengeste beskyttelsesordninger i de naturlige udbredelsesområder for de dyrearter, der er omfattet af Habitatdirektivets Bilag IV, gennem forbud der sikrer mod forsætlige forstyrrelser af arterne både i yngle- og rasteperioder samt beskadigelse eller ødelæggelser af deres yngle- og rasteområder.

En del naturtyper og en række arter er meget følsomme overfor husdyrgødning. Især de naturtyper og levesteder, der ligger lige op til udbringningsarealer, vil være under direkte påvirkning.

For levesteder for Bilag IV-padderne vurderes det på baggrund af tilgængelig viden /17, 20/, at der sker en påvirkning af naturområderne ved udbringning af husdyrgødning. I en afstand

af 10-20 m fra et areal, hvorpå der udbringes husdyrgødning, vil der kunne ses en tilstandsændring på naturområderne forårsaget af ammoniakafdampning. Tilførte luftbårne gødningsstoffer vil bevirke en hurtigere tilgroning af naturområder med mere kvælstofbegunstigede arter. Få konkurrencesterke arter vil begunstiges og dominere. Dette vil kunne ske omkring vandhuller og i terrestriske naturområder (moser, eng og overdrev). Den generelle naturtilstand forringes, og paddernes fouragerings- og opholdsarealer vil blive påvirket negativt.

I den pågældende ansøgning findes der i alt 19 aktuelle eller potentielle yngle- og rasteområder for padder på udspretningsarealerne (alle lokaliteter undtagen A, B, C, 19 og 33 i tabel 7.4.5). Alle aktuelle eller potentielle yngle- og rasteområderne ligger på eller ved arealerne ved Horslunde og arealerne ved Egholm- og Torrig Skov.

Som oplyst i afsnit 7. 1 er der for arealerne ved Horslunde samt arealerne ved Egholm - og Torrig Skov i maj 2014 givet en godkendelse efter Husdyrgodkendelseslovens § 16 til anvendelse af gylle på arealerne. Da de samme arealer ikke kan indgå i 2 særskilte godkendelser, ophører § 16 miljøgodkendelsen af arealerne ved Horslunde derfor med denne godkendelse.

Arealerne blev i forbindelse med § 16 godkendelse besigtiget i august 2013. Der er i forbindelse med denne godkendelse ikke sket en ny besigtigelse, da der ikke er fundet grundlag for det.

Derfor fastholdes vurderingen af forholdet fra § 16 godkendelsen fra maj 2014. Da der ikke er aktuelle eller potentielle yngle- og rasteområder på – eller ved arealerne Vesterborg, er den samlede vurdering for alle arealerne, den samme som i § 16 godkendelsen for arealerne ved Horslunde samt Egholm – og Torrig Skov.

Projektet kan kun godkendes, hvis der ikke sker en beskadigelse eller ødelæggelse herunder gradvis forringelse af yngle- eller rasteområder jf. Habitatbekendtgørelsens § 11 og Naturbeskyttelseslovens § 29a. Udspretningen af husdyrgødning med slæbeslanger indenfor 10 m fra naturtyperne vurderes jævnfør ovenstående at påvirke yngle- og rasteområder for Bilag IV-arter, det være sig padder eller flagermus.

På nuværende tidspunkt er alle de undersøgte vandhuller omfattet af reglerne om randzoner, hvor NaturErhvervstyrelsen er myndighed. I forbindelse med denne godkendelse har Lolland Kommune valgt at se bort fra den lovgivning, da kommunen ikke er myndighed på området, og da lovgivningen om randzoner evt. ændres indenfor denne godkendelses retsbeskyttelsestid på 8 år fra godkendelsen er givet.

Samlet vurdering

Kommunens samlede vurdering af udbringning af husdyrgødning på de godkendte arealer er, at det kan gennemføres uden væsentlig negativ påvirkning af naturen i området, såfremt der stilles vilkår om, at der ikke må udbringes gylle med slæbeslanger indenfor 10 m fra naturpunkterne i tabel 4.4.2 med undtagelse af naturpunkt A, B, C, 19 og 33.

Det skal i den forbindelse pointeres, at en af Miljøstyrelsen godkendt teknologi, der kan siddestilles med nedfældning af gylle i randzonerne umiddelbart kan anvendes til udbringning af gylle i randzonerne.

De steder, hvor der etableres randzoner i henhold til NaturErhvervstyrelsens regler om 10 m randzoner, er nedenstående vilkår om 10 m zoner også efterkommet, da de 10 fastsættes på samme måde.

Angående randzoner om naturpunkterne 21 og 22 (strandeng / mose) beregnes de fra kortlægningsgrænsen for naturtypen.

Vilkår

- Om naturpunkterne i tabel 4.4.2 – undtaget naturpunkt A, B, C, 19 og naturpunkt 33 – skal der være en 10 m zoner (regnet fra kanten af vandhulsbeplantningen), hvor gylle skal nedfældes eller udbringes på en måde, der af Miljøstyrelsen er godkendt til at sidestilles med nedfældning¹³.

7.5 KVÆLSTOF TIL GRUNDVAND

Der findes ikke udspretningsarealer beliggende indenfor et nitratfølsomt indvindingsopland.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Udspretningsarealernes beliggenhed og udvaskning af fosfor og nitrat er beskrevet i afsnit 7.1 og 7.3. Lolland Kommune har i øvrigt ingen bemærkninger.

Vilkår

Det er Lolland Kommunes vurdering, at der ikke er behov for at sætte vilkår i relation til kvælstof til grundvand.

¹³ Gælder også ved bortfald af de generelle ranzone bestemmelser

8 BEDSTE TILGÆNGELIGE TEKNIK (BAT)

I dette afsnit er redegjort for ansøgers anvendelse og fravalg af bedste tilgængelige teknologi (BAT) i den ansøgte produktion.

8.1 BAT STALDANLÆG

Ansøger skriver følgende angående BAT staldanlæg:

Eksisterende stalde:

Staldene er etableret med delvist spaltegulv med 25-49 % fast gulv, hvilket er den gulvtype med teoretisk laveste fordampning af ammoniak.

Der er ikke gyllekøling i eksisterende stalde.

Gylle forsøringsanlæg er dyre i investering og drift. Det er derfor vurderet, at udbyttet af en investering i forsøringsanlæg ikke står mål med udbyttet (proportionalitetsprincippet)

Luftrensning er en stor investering, og det er valgt at reducere ammoniakemissionen af anden vej.

Sammenholdes ansøgers valg og fravalg af staldteknik, vurderes det, at de eksisterende stalde laver op til BAT.

Nye stalde:

Staldene etableres med delvist spaltegulv med 25-49 % fast gulv, hvilket er den gulvtype med teoretisk laveste fordampning af ammoniak.

Der etableres ikke gyllekøling i eksisterende stalde.

Gylle forsøringsanlæg er dyre i investering og drift. Det er derfor vurderet, at udbyttet af en investering i forsøringsanlæg ikke står mål med udbyttet (proportionalitetsprincippet)

Luftrensning er en stor investering, og det er valgt at reducere ammoniakemissionen af anden vej.

Sammenholdes ansøgers valg og fravalg af staldteknik, vurderes det, at de nye stalde lever op til BAT.

Samlet vurdering

Det vurderes, at ejendommen i betragtning af udvidelsens størrelse lever op til hvad der kan forventes af BAT i sådan en produktion. Yderligere reduktioner af emissionerne af ammoniak vil medføre betydelige investeringer, som ikke vil være proportionale med produktionens størrelse og omfanget af nybyggeri. Ligeledes lever bedriften op til Miljøstyrelsens vejledende BAT emissionskrav.

Fravalgene af yderligere teknologi skal også ses i lyset af, at man på bedriften lever op til Miljøstyrelsens vejledende BAT emissionskrav. Miljøstyrelsen har i forbindelse med det forberedende arbejde til niveauerne vurderet hvad der kan lade sig gøre i relation til proportionalitetsprincippet.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Lolland Kommune har ellers ingen bemærkninger til ansøges redegørelse ovenfor.

Lolland Kommune finder, at ansøger lever op til BAT for staldanlæg ved, at alle gulve i stierne er – eller bliver med delvis spalter (25-49 % fast gulv. Se afsnit 4.1 om husdyrhold og staldindretning.

Ammoniakemissionen fra det samlede staldanlæg på ejendommen er beregnet til 3.398 kg N / år, og BAT niveauet for ejendommen har Lolland Kommune jf. Miljøstyrelsens "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af BAT" for smågrise – maj 2011, samt tilsvarende for søer og slagtesvin (polte) – samlet beregnet til 3.510 kg N / år.

Mere om ammoniak og natur i afsnit 6.1.

Det er derfor Lolland Kommunes vurdering, at BAT i forhold til staldanlæg og ammoniak til omgivelserne er efterkommet.

8.2 BAT FODER

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Reduktion af ammoniakemissionen fra anlægget er sket ved optimering af fodringen af søerne ved et reduceret antal foderenheder pr. dyr. Ammoniakemissionen fra anlægget overholder Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdi for ammoniak i både fase 1 og fase 2, hvilket betragtes som BAT.

Se afsnit 6.1 om ammoniak og natur.

Mængden af fosfor i husdyrgødningen afhænger af mængden af fosfor i foderet. Miljøstyrelsen har fastsat emissions grænseværdier for fosfor i gyllen, der produceres på ejendommen beregnet ud fra antal dyreenheder i de enkelte dyregrupper.

Dyretype	Antal DE	BAT niveau Kg P/DE	KG P
Søer	126,96	23,9	3.034
Smågrise	104,25	29,2	3.044
Polte	7,75	22,3	173
		BAT i alt	6.251
		Reel værdi	6.131

Tabel 8.2.1 Fosfor i gyllen i fase 1 i forhold til vejledende BAT emissionskrav

Dyretype	Antal DE	BAT niveau Kg P/DE	KG P
Søer	249,37	23,9	5.960
Smågrise	15,57	29,2	455
Polte	25,64	22,3	572
		BAT i alt	6.987
		Reel værdi	6.667

Tabel 8.2.1 Fosfor i gyllen i fase 2 i forhold til vejledende BAT emissionskrav

Fosfor i fodret er derfor også at betragte som BAT i både fase 1 og fase 2.

Se afsnit 4.5 om fodring.

Det er derfor Lolland Kommunes vurdering, at BAT i forhold til fodring er efterkommet.

8.3 BAT VANDFORBRUG

Ansøgers beskrivelse

Drikkevandsinstallationerne efterses jævnligt med henblik på minimering af spild, drikkenipler er placeret over fodertrug, og der er stophaner på vandslanger. Desuden sættes stierne i blød inden rengøring af de enkelte stier. Desuden er der eller etableres der bimålere til registrering af vandforbruget i afgrænsede områder.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Det er Lolland Kommunes vurdering, at ansøger ved placering af drikkevandsnipler til svinene over foderkrybberne, ved kontrol og overvågning af vandforbrug og ved rengøring af staldene anvender BAT.

Nærmere om vandforbrug fremgår af afsnit 4.3.

Det er derfor Lolland Kommunes vurdering, at BAT i forhold til vandforbrug er efterkommet.

8.4 BAT ENERGIFORBRUG

Ansøgers beskrivelse

Der anvendes, så vidt det er muligt, energispare pærer eller lavenergibelysning. Lamper rengøres jævnligt. Lyset i staldene er tændt i forbindelse med fodring og ophold i staldene. Fodring og ophold i staldene sker typisk i perioden kl. 6 – 18. I den periode vil lyset være tændt mindst 8 timer dagligt.

Desuden er ventilationsanlæggene frekvensstyret, således at der kun ventileres efter behov.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Det er også Lolland Kommunes vurdering, at ansøger ved valg af lavenergi belysning og ved anvendelse af belysning samt ved ventilation anvender BAT.

Nærmere om energi fremgår af afsnit 4.3.

Det er derfor Lolland Kommunes vurdering, at BAT i forhold til energiforbrug er efterkommet.

8.5 BAT OPBEVARING AF HUSDYRGØDNING

Det er Lolland Kommunes vurdering, at ansøger ved overholdelse af gældende lovgivning om beholderkontrol på ejendommens gyllebeholdere, samt ved overholdelse af krav om naturligt flydelag på beholderne anvender BAT.

Nærmere om opbevaring af gylle fremgår af afsnit 5.2.

Det er derfor Lolland Kommunes vurdering, at BAT i forhold til opbevaring af husdyrgødning er efterkommet.

8.6 BAT UDBRINGNING AF HUSDYRGØDNING

Det er Lolland Kommunes vurdering, at ansøger anvender BAT ved at overhold gældende lovgivning om transport – og udbringning af gylle.

Nærmere om udbringning af husdyrgødning fremgår af afsnit 5.3.

Det er derfor Lolland Kommunes vurdering, at BAT i forhold til udbringning af husdyrgødning er efterkommet.

8.7 BAT MANAGEMENT

Ansøger oplyser følgende angående BAT management

Det vurderes, at ejendommen anvender bedst tilgængelig teknik, indenfor følgende managementpunkter:

- Alle medarbejdere deltager løbende i relevante kurser.
- Der bliver udarbejdet en beredskabsplan, som hænger tilgængelig for alle medarbejdere.
- Der foretages daglige tilsyn og løbende service og vedligehold på driftsanlæggene.
- Kvalitetskontrol
- Vurdering af tidshorizonten for større reovering af driftsinventar og driftsbygninger.

Godt landmandskab

- Bedriftens medarbejdere uddannes løbende gennem kurser og efteruddannelse

§ 12 miljøgodkendelse, Langesøvej 3A, 4953 Vesterborg, godkendt den 3. februar 2016

- Medarbejdere er orienteret om, at ejendommen er miljøgodkendt, og hvilket ansvar der dermed følger.
- I bedriftens driftsregnskab registreres forbrug af indkøbt foder og handelsgødning.
- Affald bortskaffes så vidt muligt til genbrug.
- Rengøring i og omkring siloer og bygninger foretages jævnligt med henblik på at minimere risikoen for lugt, skadedyr samt mindske risikoen for at der opstår uhygiejniske forhold.
- Sætte særlig fokus på dyrevelfærd og fortsat gøre en ekstraordinær indsats over for infektioner, som kan overføres fra dyr til mennesker.
- Tage hensyn til grund- og overfladevand, når driften tilrettelægges.

Rengøring og desinficering

Der er på bedriften stor opmærksomhed på at renholde stalde og omkringliggende arealer. En sideeffekt af godt indeklima er, at staldene lugter mindre end gennemsnittet, samt at ammoniakfordampningen ligeledes er lavere.

Overbrusning i svinestalde

Følger de lovmæssige krav om overbrusningsanlæg eller tilsvarende anordning til regulering af svins kropstemperatur

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Lolland Kommune har ingen bemærkninger til ansøgers ovenstående redegørelse for management og BAT.

Der er desuden udarbejdet en beredskabsplan for ejendommen.

Nærmere om beredskabsplanen i afsnit 4.9.

Det er derfor Lolland Kommunes vurdering, at BAT i forhold til management er efterkommet.

9 EGENKONTROL OG DOKUMENTATION

I dette kapitel er krav om egenkontrol fra de foregående kapitler samlet.

For overblikkets skyld har Lolland Kommune valgt at samle vilkår om egenkontrol i dette afsnit i stedet for under de enkelte afsnit, hvor egenkontrol er relevant – i de afsnit henvises i stedet for til dette afsnit.

En del egenkontroller, som har betydning for miljø og tilsyn med denne miljøgodkendelse er reguleret i gældende lovgivning – herunder:

- o Logbog over flydelag på åbne gyllebeholdere.
- o Rapporter over kontrol med gyllebeholdere
- o Mark og gødningsplaner med opgørelse over producerede dyr, efterafgrøder og mængden af gylle tildelt de enkelte markblokke.

De lovpligtige kontroller indgår ikke som vilkår i denne godkendelse, da det vurderes, at der ikke er behov for skærpe dem.

Lolland Kommune har med henvisning til de foregående afsnit valgt at stille følgende vilkår om egenkontrol og dokumentation:

Vilkår

Husdyrhold og staldindretning (afsnit 4.1) og fodring (afsnit 4.5)

Til dokumentation for dyreholdets størrelse og produktionen af slagtesvin skal der foreligge:

- Årlig effektivitetskontrol til kontrol med antal producerede smågrise, dyr på stald, størrelsen af dyrene og forbrug af foder – herunder forbrug af foderenheder.
- Kvitteringer for salg af smågrise.

Ventilation (afsnit 4.2)

Til dokumentation for driften af ventilationsanlægget skal der foreligge:

- Logbog, hvor rengøring, vedligeholdelse og kontrol af samtlige staldventilationsanlæg fremgår.

Affald og døde dyr (afsnit 4.6)

Til dokumentation for bortskaffelse af affald og døde dyr skal der foreligge:

- Kvitteringer for bortskaffet affald og døde dyr.

Driftsforstyrrelser eller uheld (afsnit 4.9)

Til dokumentation for vilkår om beredskabsplan skal der foreligge:

- Eksemplar af beredskabsplan med angivelse af datoer for vurderinger og opdateringer.

Fluer og skadedyr (afsnit 6.3)

Til dokumentation for sikringsaftale for forebyggelse af rottetilhold skal der foreligge:

- Sikringsaftale om forebyggelse af rottetilhold.

Overordnet egenkontrol og dokumentations vilkår

- Ovenstående dokumentation skal gemmes i mindst 5 år og opbevares let tilgængeligt sammen med logbøgerne over de anvendte gyllebeholdernes flydelag samt dokumentation for de seneste beholderkontroller. Materialet skal kunne fremvises på tilsyn eller fremsendes til Lolland Kommune på forlangende.

10 ALTERNATIVE LØSNINGER OG 0-ALTERNATIV

I dette kapitel vurderes og beskrives alternative løsninger evt. alternative metoder og teknologier, som ansøger har undersøgt, men fravalgt. Der er kun krav om alternative vurderinger i forhold til ansøgninger efter § 12 stk. 2. 0-alternativet kræves af EU, og er ansøgers beskrivelse af, hvordan bedriften kan udvikles, hvis den ansøgte produktion ikke gennemføres (vil normalt være nu-driften).

Ansøger beskrivelse:

Væsentlige alternativer

Det er vigtigt for ansøger at bibeholde ejendommen som en enhed. Der er vurderet på mange placeringer af de nye bygninger. Det er dog vurderet at den ansøgte placering af bygningerne giver de bedste muligheder for fremtidige udvidelser, og for en god logistik på ejendommen.

0 – alternativ

0-alternativet er lig med ingen produktion. En statisk tilstand er oftest ikke et udtryk for noget positivt, da det er ensbetydende med at hjulene er gået i stå. Dette er også tilfældet i landbruget. Det er derfor uundgåeligt, at landbruget hele tiden ændres i takt med omgivelserne.

I alle virksomheder er der løbende krav til at tilpasse og optimere driften efter markedsforholdene. Inden for landbrugerhvervet er det en realitet, at landmanden står over for faldende afregningspriser i forhold til inflationen samtidigt med, at omkostningerne stiger. Der skal således produceres et stadig stigende antal enheder for at overleve økonomisk. Derfor vil det være uundgåeligt, at produktionen løbende skal optimeres og udvides.

Hvis produktionen ikke optimeres, smuldrer det økonomiske grundlag for virksomheden. Et konstant produktionsniveau er reelt en begyndende afvikling af produktionen med de personlige og samfundsmæssige konsekvenser, det giver.

Lolland Kommunes vurdering

Alternativ løsning som at flytte den nye produktion til en anden ejendom, finder Lolland Kommune ikke realistisk, da en stor del af den godkendte produktion allerede findes på ejendommen i dag, og ejeren af ejendommen ejer ikke andre ejendomme med husdyrproduktion. En flytning af både den eksisterende og den nye produktion til en anden ejendom finder Lolland Kommune derfor ikke proportionalt. Desuden er det Lolland Kommunes samlede vurdering, at den ansøgte produktion kan ske på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, der er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Se afsnit 1.2 for den samlede vurdering.

Ansøger finder ikke alternative løsninger som f.eks. gyllekøling, luftrensning til fjernelse af ammoniak for proportionale, hvilket Lolland Kommune ingen bemærkninger har til.

II HUSDYRBRUGETS OPHØR

Her beskrives, hvordan ansøger vil sikre, at der ved ophør af driften af husdyrbruget foretager de nødvendige foranstaltninger for at undgå forureningsfare, og for at stedet bringes i en tilfredsstillende stand.

Ansøgers beskrivelse

I forbindelse med ophør vil der blive truffet de nødvendige foranstaltninger med henblik på, at overlevere anlægget i forsvarlig miljømæssig stand.

- Den resterende husdyrgødning i kummer og tanke bliver fjernet.
- Staldene bliver rengjort og spildevandet kørt ud på dyrkede arealer i henhold til lovgivningen.
- Udtjent inventar og andet metal vil blive leveret til produkthandleren.
- Udtjent elektronisk udstyr vil blive leveret til genbrug.
- Andet affald vil blive afhændet efter miljølovens forskrifter.
- Gylletankene vil blive fjernet, når de ikke længere er brugbare for denne eller anden bedrift.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Lolland Kommune finder ansøgers ovenfor beskrevne tiltag tilstrækkelige ved evt. ophør af drift på ejendommen.

Vilkår

- o Ved ophør af svineproduktion på ejendommen, skal stald, husdyrgødningsopbevaringsanlæg og fodersiloer tømmes og rengøres, udtjent inventar og udstyr skal bortskaffes, foderanlæg skal tømmes og husdyrgødning køres ud på markarealerne.

12 BILAGSLISTE

Bilag 1: Samtlige vilkår i denne godkendelse

Bilag 2: Beredskabsplan

Bilag 3: Anvendte kilder og referencer

Bilag 4: Bilag IV arter i Lolland Kommune

Bilag 1

Samtlige vilkår i godkendelsen

Afsnit 2.1 - Beskrivelse af husdyrbruget

1. Der skal altid findes et eksemplar af denne godkendelse på ejendommen, og den driftsansvarlige og ansatte på ejendommen skal være bekendt med godkendelsens vilkår.

Afsnit 3.3 - Beplantning

2. Det eksisterende levende hegn nord og øst for ejendommen skal, så vidt det er muligt, bibeholdes. Hegnet skal forlænges mod vest, så det mod nord og vest omslutter den nye gyllebeholder. Hegnet skal desuden forlænges mod øst, så det omslutter de 3 nye siloer. Nyt hegn skal være på mindst 3 rækker og etableres af lignende arter som det eksisterende hegn.

Afsnit 4.1 - Husdyrhold og staldindretning

3. I fase 1 må der maksimalt være 560 søer på stald
4. I fase 1 må der årligt produceres 22.500 smågrise i vægtintervallet 7,1-31 kg. Antal og vægtinterval kan ændres, såfremt antallet af dyreenheder beregnet på et givet tidspunkt er det samme.
5. I fase 1 må der årligt produceres 300 polte i vægtintervallet 31-107 kg. Antal og vægtinterval kan ændres, såfremt antallet af dyreenheder beregnet på et givet tidspunkt er det samme.
6. I fase 2 må der maksimalt være 1.100 søer på stald.
7. I fase 2 må der årligt produceres 38.500 smågrise i vægtintervallet 7,1 – 8,5 kg. Antal og vægtinterval kan ændres, såfremt antallet af dyreenheder beregnet på et givet tidspunkt er det samme.
8. I fase 2 må der årligt produceres 1.000 smågrise i vægtintervallet 7,1 – 32 kg. Antal og vægtinterval kan ændres, såfremt antallet af dyreenheder beregnet på et givet tidspunkt er det samme.
9. I fase 2 må der årligt produceres 1.000 polte i vægtintervallet 32 – 107 kg. Antal og vægtinterval kan ændres, såfremt antallet af dyreenheder beregnet på et givet tidspunkt er det samme.

Afsnit 4.2 - Ventilation

10. Ventilationssystemet skal være frekvensreguleret og i kontinuert drift samt reguleres efter staldtemperaturerne.
11. Staldventilationen skal være tilsluttet en form for alarm, der aktiveres hvis ventilation ikke er i kontinuert drift.

12. Nødventilation af samtlige sektioner skal kunne ske manuelt.

13. Alle ventilationerne skal efterses, vedligeholdes og rengøres efter producentens anvisninger.

Afsnit 4.4 - Spildevand og regnvand

14. Overfladevand og tagvand fra eksisterende anlæg og nye anlæg skal ledes til eksisterende dræn. Drænets dimensionering må ikke øges uden særskilt godkendelse.

Afsnit 4.5 - Fodring

15. I fase 1 må der maksimalt anvendes 1.509 foderenheder pr. år pr. so.

16. I fase 2 må der maksimalt anvendes 1.425 foderenheder pr. år pr. so.

Afsnit 4.6 - Affald og døde dyr

17. Kadaver må maksimalt ligge 4 dage på ejendommen.

18. Store kadaver skal opbevares på fast plads under kadaverkappe, mens mindre kadaver skal opbevares i lukket container

19. Kadaverplads og -kappe samt container til kadaver skal renholdes, så der ikke opstår uhygiejniske forhold.

Afsnit 4.9 - Driftsforstyrrelser eller uheld

20. Der skal til stadighed forefindes et let tilgængeligt eksemplar af beredskabsplan på bedriften.

21. Beredskabsplanen skal årligt af den ansvarlige for driften vurderes og evt. opdateres. Seneste vurdering og evt. opdatering skal fremgå af planen.

22. Samtlige ansatte på bedriften skal være bekendt med beredskabsplanen og dens indhold, samt vide, hvor den er tilgængelig.

Afsnit 5.2 - Opbevaring og håndtering af husdyrgødning

23. Der skal i fase 2 være en kapacitet på mindst 10 måneder til opbevaring af den på ejendommen producerede gylle. I fase 2 skal den på ejendommen producerede gylle opbevares i ejendommens egne gyllebeholdere.

24. Udnyttes alene fase 1, skal der senest 3 år efter denne godkendelse er meddelt være en kapacitet på mindst 10 måneder til opbevaring af den på ejendommen producerede gylle. En del af kapaciteten kan evt. opnås ved at leje kapacitet på anden ejendom.

25. Påfyldning af gyllevogne eller montering af slangeudlæg skal forgå på en støbt plads, hvor evt. spild kan opsamles, eller påfyldningen af vognene skal ske med maskiner, hvor spild ikke er muligt, eller slangeudlæg skal ske, så spild ikke er muligt.

Afsnit 5.3 - Gødningsmængder og næringsstoffer

26. Arealerne under Langesøvej 3 A må tilføres gylle fra 587.8 dyreenheder svin.

27. Der skal på ejendommen findes skriftlige aftale/aftaler, som ligger til grund for tilførslen af gylle fra anden – eller andre ejendomme med oplysning om antal dyreenheder og oplysninger om indholdet af kvælstof og fosfor i gødningen.

Afsnit 6.2 - Lugt

28. Bygningsmæssige – eller driftsmæssige ændringer, der kan have betydning for lugt fra den samlede ejendom, skal forelægges for Lolland Kommune inden de iværksættes til nærmere

vurdering af, om det er indenfor denne godkendelses rammer.

Afsnit 6.3 - Fluer og skadedyr

29. Ejendommen skal holdes ren og ryddelig, således at risikoen for tilhold af fluer og rotter er mindst mulig.
30. Der skal på ejendommen løbende ske en effektiv bekæmpelse af fluer i henhold til retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi.
31. Der skal til stadighed være en sikringsaftale med et autoriseret firma om forebyggelse af rottetilhold på ejendommen.
32. Opstår der problemer med andre skadedyr på ejendommen, skal bekæmpelse af disse ske efter retningslinjerne fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi.

Afsnit 6.4 – Transport

33. Inden udnyttelsen af fase 2 er afsluttet skal udmundingen af ind- og afkørslen til ejendommen til Langesøvej 3 A være flyttet 25 m længere mod syd ned ad Langesøvej. Afstanden måles fra linie som fremgår af kort 6.4.3, således at den nord-vestlige side af udmundingen er flyttet mindst 25 m fra linien.

Afsnit 6.5 - Støj fra anlæg og maskiner

34. Driften af ejendommen må hos naboer ikke give anledning til støj, der overstiger de på enhver tid vejledende grænseværdier i Miljøstyrelsens vejledning om ekstern støj fra landbrug.
35. Såfremt Lolland Kommune ved en orienterende støjmåling vurderer, at Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser er overskredet, skal der gennemføres en støjkortlægning af et autoriseret firma efter Miljøstyrelsens retningslinjer. Støjkortlægningen skal bekostes af ejendommens ejer eller driftsherre og skal undtagen opfølgende målinger maksimalt ske 1 gang årligt.
36. Er den vejledende støjgrænse overskredet, skal der ske afhjælpende foranstaltninger, og en ny støjkortlægning skal dokumenteres, at støjgrænsen efterfølgende er overholdt.

Afsnit 7.1 – Baggrund og udspretningsarealerne

37. Der skal ved dyrkning af de ansøgte arealer anvendes sædskifte S 8¹⁴ eller et sædskifte med et tilsvarende eller mindre udvaskning end S 8.

Afsnit 7.4 - Påvirkning af naturområder og arter med særligt strenge beskyttelseskrav

38. Om naturpunkterne i tabel 4.4.2 – undtaget naturpunkt A, B, C, 19 og naturpunkt 33 – skal der være en 10 m zoner (regnet fra kanten af vandhulsbeplantningen), hvor gylle skal nedfældes eller udbringes på en måde, der af Miljøstyrelsen er godkendt til at sidestilles med nedfældning.

Kapitel 9 - Egenkontrol og dokumentation

Til dokumentation for dyreholdets størrelse og produktionen af slagtesvin skal der foreligge:

39. Årlig effektivitetskontrol til kontrol med antal producerede smågrise, dyr på stald, størrelsen af dyrene og forbrug af foder – herunder forbrug af foderenheder.

¹⁴ Roesædskifte med mindst 15 % sukkerroer (Miljøstyrelsens notat af 8. februar 2012 om standardsædskifter og referencesædskifter)

40. Kvitteringer for salg af smågrise.

41. Ventilation (afsnit 4.2)

Til dokumentation for driften af ventilationsanlægget skal der foreligge:

42. Logbog, hvor rengøring, vedligeholdelse og kontrol af samtlige staldventilationsanlæg fremgår.

43. Affald og døde dyr (afsnit 4.6)

Til dokumentation for bortskaffelse af affald og døde dyr skal der foreligge:

44. Kvitteringer for bortskaffet affald og døde dyr.

45. Driftsforstyrrelser eller uheld (afsnit 4.9)

Til dokumentation for vilkår om beredskabsplan skal der foreligge:

46. Eksemplar af beredskabsplan med angivelse af datoer for vurderinger og opdateringer.

47. Fluer og skadedyr (afsnit 6.3)

Til dokumentation for sikringsaftale for forebyggelse af rottetilhold skal der foreligge:

48. Sikringsaftale om forebyggelse af rottetilhold.

49. Overordnet egenkontrol og dokumentations vilkår

50. Ovenstående dokumentation skal gemmes i mindst 5 år og opbevares let tilgængeligt sammen med logbøgerne over de anvendte gyllebeholdernes flydelag samt dokumentation for de seneste beholderkontroller. Materialet skal kunne fremvises på tilsyn eller fremsendes til Lolland Kommune på forlangende.

Kapitel 11 – Husdyrbrugets ophør

51. Ved ophør af svineproduktion på ejendommen, skal stald, husdyrgødningsopbevaringsanlæg og fodersiloer tømmes og rengøres, udtjent inventar og udstyr skal bortskaffes, foderanlæg skal tømmes og husdyrgødning køres ud på markarealerne.

Bilag 2

Beredskabsplan fremsendt af ansøger

Indhold

2 INDLEDNING TIL OG FORMÅL MED BEREDSKABSPLANEN.....	2
3 SELVE BEREDSKABSPLANEN	3
3.1 KORTMATERIALE	3
3.2 TELEFONNUMRE.....	4
3.3 BRAND- OG EVAKUERINGSINSTRUKS.....	5
3.4 INSTRUKS VED OVERLØB AF GYLLE	6
3.5 INSTRUKS VED KEMIKALIE- ELLER OLIESPILD.....	7
3.6 STOPHANER OG HOVEDAFBRYDERE	8
3.7 INSTRUKS VED STRØMSVIGT.....	8
3.8 BILAG A. "KORT OVER EJENDOMMEN"	9

Ved store uheld ring altid 1-1-2! Ved mindre uheld ring til miljømyndighederne. **Er du i tvivl ring 1-1-2.** Efter brand mm. tag kontakt med miljømyndighederne med hensyn til genopbygning af stald mm.

2 INDLEDNING TIL OG FORMÅL MED BEREDSKABSPLANEN

Beredskabsplan er udarbejdet som en del af ejendommens miljøgodkendelse med det formål at håndtere pludseligt opståede situationer og uheld, der kan få konsekvenser for det omgivne miljø. Beredskabsplanen skal være kendt af gårdens ansatte og bør udleveres til indsatsleder og miljømyndighed i forbindelse med uheld, forureninger, brand, mm. Beredskabsplanen skal revideres og kontrolleres mindst én gang om året og skal være let tilgængelig og synlig. Beredskabsplanen findes skal være tilgængelig i teknikrummet i stalden. Kopi af beredskabsplanen skal yderligere være tilgængelig på kontoret. Beredskabsplanen er udarbejdet af Miljø & Natur ud fra de angivne retningslinjer, der er angivet i forbindelse med miljøgodkendelse af husdyrbrug.

3 SELVE BEREDSKABSPLANEN

3.1 KORTMATERIALE

Bagerst er der et oversigtskort over ejendommen, der angiver:

- Dieseltanke og olietanke (overjordiske og nedgravede)
- Afbrydere til anlæg, strømafbryder m.v.

3.2 TELEFONNUMRE

Kontakt	Telefonnummer
Morten mobil	22 22 23 25
Miljømyndighed kontaktes på telefon dag	54 67 67 67
Falck kontaktes på telefon dag eller nat	112
Brandvæsen kontaktes på telefon dag og nat	112
Lægevagt kontaktes på telefon dag eller nat	70 15 07 00
Dyrlæge kontaktes på telefon dag eller nat	98 53 29 88
Elektriker kontaktes på telefon dag eller nat	54 95 03 00
VVS kontaktes på telefon dag eller nat	54 95 03 00

3.3 BRAND- OG EVAKUERINGSINSTRUKS

Ved brand der ikke kan slukkes ved egen hjælp tilkald brandvæsenet - RING 112 – oplys:

- Navn, adresse og telefonnummer der ringes fra
- Hvad er der sket og at det er en gårdbrand
- Er der tilskadekomne? I givet fald hvor mange?
- Er dyrene kommet ud? I givet fald dyreart og antal der evt. er fanget

Kontakt herefter ejer på tlf. **22 22 23 25**

Iværksæt rednings- og slukningsarbejde hvis det er muligt og forsvarligt, herunder i særdeleshed fjernelse og evakuering af dyr, olie, trykflasker, gødning og kemikalier.

Slukningsmateriel er placeret i alle driftsbygninger.

Hvis det ikke er muligt at slukke branden – forsøg at begrænse branden den ved lukning af døre og vinduer.

Modtag brandvæsenet og udlever denne mappe sammen med kortmaterialet.

Oplys endvidere:

- Evt. tilskadekomne eller dyr der ikke er reddet i sikkerhed
- Hvor det brænder
- Brandens omfang
- Hvor der er adgangsveje
- På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:
  - Brandslukkere i alle bygningsafsnit

3.4 INSTRUKS VED OVERLØB AF GYLLE

Ved større overløb af gylle eller ved brud på gylletanken - RING 112 og oplys:

- Navn, adressen og telefonnummer der ringes fra
- Hvad der er sket og hvor meget der er løbet ud
- Om der er risiko for forurening af vandløb, eller drikkevandsboring
- Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne
- Kontakt ejeren, på tlf. **22 22 23 25**
- Kontakt miljømyndighederne ved tlf. **54 67 67 67**
- Modtag brandvæsenet/miljømyndighederne og udlever denne mappe med sammen med kortmaterialet
- På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:
  - Der er kan rekvireres traktor gennem ejer

3.5 INSTRUKS VED KEMIKALIE- ELLER OLIESPILD

Ved større overløb af kemikalier og olie - RING 112 og oplys:

- Navn, adressen og telefonnummer der ringes fra
- Hvad der er sket, hvad og hvor meget der er løbet ud
- Om der er risiko for forurening af vandløb eller drikkevand
- Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne
- Kontakt ejeren på tlf. **22 22 23 25**
- Kontakt miljømyndighederne ved tlf. **54 67 67 67**
- På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:
  - Savsmuld til opsugning af væsker ved olietank

3.6 STOPHANER OG HOVEDAFBRYDERE

Afbrydere til diverse pumper, anlæg, strømafbrøder m.v. er noteret på kortet over ejendommen.

- Hovedhane til vand sidder i foderladen
- Hovedafbryder el sidder i foderladen
- Nye amperesikringer opbevares ved eltavlen.

3.7 INSTRUKS VED STRØMSVIGT

- Vurder om dyr vil lide under træk fra nødopluk eller varme.
- Tjek alle stalde og se, om nødoplukket er åben.
- Kontroller at der ikke sker forurening som følge af manglende strøm til pumper ol.
- Ved strømsvigt på over ca. 2 timer, anvendes nødstrøms generatoren og der ringes og forhøres om varigheden af udfaldet.

3.8 BILAG A. "KORT OVER EJENDOMMEN"

Bilag 3

Anvendte kilder og referencer (afsnit 6.1 og kapitel 7)

- 1) Ansøgningsmateriale
- 2) Analyse af jordbrugserhvervene 2009.
<http://statsforvaltning.dk/everest/tmp/090625110742/modelLolland.pdf>
- 3) Manual vedr. vurdering af de lokale miljøeffekter som følge af luftbåret kvælstof ved udvidelser og etablering af større husdyrbrug, 2003 (Ammoniakmanualen) af Skov- og Naturstyrelsen (opdateret udgave, dec. 2005)
- 4) Basisanalyse del I for vanddistrikt 35, hovedopland II
- 5) Basisanalyse del II for vanddistrikt 35, hovedopland II. Vurdering af vandforekomsters tilstand. Risikovurdering.
- 6) Naturstyrelsen 2013: Natura 2000-basisanalyse 2015-2021 for Smålandsfarvandet nord for Lolland, Guldborgsund, Bøtø Nor og Hyllekrog-Rødsand. Natura 2000-område nr. 173 Habitatområde H152, Fuglebeskyttelsesområde F82, F83, F85 og F86. <http://naturstyrelsen.dk/naturbeskyttelse/natura-2000/natura-2000-planer/natura-2000-planlaegningen-2016-2021/forslag-til-natura-2000-planer/sjaelland-syd/>
- 7) Naturstyrelsen 2011. Natura 2000 plan for område 173. Natura 2000-plan 2009-2015. Smålandsfarvandet nord for Lolland, Guldborgsund, Bøtø Nor og Hyllekrog-Rødsand. Natura 2000-område nr. 173. Habitatområde H152, Fuglebeskyttelsesområde F82, F83, F85, F86. http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Natura2000/Natura_2000_planer/Se_Planerne/126_246/173_Smaalandsfarvandet.htm
- 8) Naturstyrelsen 2013: Natura 2000-basisanalyse 2016-2031. Revideret udgave. Halsted Kloster Dyrehave. Natura 2000-område nr. 178. Habitatområde nr. 157. <http://naturstyrelsen.dk/naturbeskyttelse/natura-2000/natura-2000-planer/natura-2000-planlaegningen-2016-2021/forslag-til-natura-2000-planer/sjaelland-syd/>
- 9) Naturstyrelsen 2011: Natura 2000-plan 2009-2015. Halsted Kloster Dyrehave. Natura 2000-område nr. 178. Habitatområde nr. 157. <http://naturstyrelsen.dk/naturbeskyttelse/natura-2000/natura-2000-planer/natura-2000-planer-2009-15/plan-126-246/178-halsted/>
- 10) DMU 2012: Deposition af N komponenter 2012 – kommuner. www.dmu.dk/Luft/Luftforurenings-modeller/Deposition/
- 11) DMU m.fl. 2009: NOTAT. Grøn Vækst – Videnbehov http://www.google.dk/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCEQFjAA&url=http%3A%2F%2Fpure.au.dk%2Fportal%2Ffiles%2F38211855%2F010511_DJF_DMU_notat_2_inkl_Baselinegruppens_kommentarer_og_sp_rgsm_l.pdf&ei=6urVLW0AYXVygOSwoBg&usq=AFOjCNHzBVIcnR4vRQ2CZPZNUqTWNXwWw&sig2=SU5sTosNSXH_CIm4jDox5A&bvm=bv.82001339,d.bGQ&cad=rja
- 12) GIS-temaer fra <http://arealinformation.miljoportal.dk/distribution/> vedr. DEVANO-kortlagte naturtyper og levesteder, beskyttede naturtyper, §7-naturtyper, risikoanalyser for målsatte vandløb, nitrat- og fosforklasser, nitratfølsomme indvindingsområder samt drikkevandsområder. . <http://arealinformation.miljoportal.dk/distribution/> og <http://miljoegis.mim.dk/spatialmap?&profile=natura2000planer2basis2013>
- 13) GIS-temaer fra Storstrøms amt med fund af sjældne og rødlistede arter: planter, padder, krybdyr, pattedyr og insekter.

- 14) Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV (www.dmu.dk/pub/FR635.pdf)
- 15) Habitatbeskrivelser, årgang 2005. Beskrivelse af danske naturtyper omfattet af habitatdirektivet (NATURA 2000 typer). www.dmu.dk/1_Om_DMU/2_Tvaer-funk/3_fdc_bio/ta/Habitat-beskrivelser-app4b-ver102.doc
- 16) Habitatdirektivbekendtgørelsen (Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, nr. 408 af d. 1. maj 2007, med senere ændringer.)
- 17) Miljøministeriet 2009: MILJØKLAGENÆVNETS PRAKSIS I SAGER OM MILJØGODKENDELSE AF HUSDYRBRUG ("PRAKSISNOTAT", 2. UDG.) 15. december 2009. <http://mst.dk/service/nyheder/nyhedsarkiv/2008/jul/nyhedsarkiv-landbrug/praksisnotat-om-mkn-afgoerelser/>
- 18) Miljøministeriet 2009: Bilag til Praksisnotatet - Notat om beskyttelsesniveauer m m <http://mst.dk/service/nyheder/nyhedsarkiv/2008/jul/nyhedsarkiv-landbrug/praksisnotat-om-mkn-afgoerelser/>
- 19) Miljøministeriet 2009: Bilag til Praksisnotatet - Notat om påvirkning af Natura 2000-områder. <http://mst.dk/service/nyheder/nyhedsarkiv/2008/jul/nyhedsarkiv-landbrug/praksisnotat-om-mkn-afgoerelser/>
- 20) Miljøministeriet 2009: Bilag til Praksisnotatet -DMUS vurdering af usikkerhed ved tærskelværdier for ammoniakfølsom natur. <http://mst.dk/service/nyheder/nyhedsarkiv/2008/jul/nyhedsarkiv-landbrug/praksisnotat-om-mkn-afgoerelser/>
- 21) Lolland Kommune 2008: Registrering af sjældne padder i Lolland Kommune. Upubliceret arbejdsdokument udarbejdet af Kåre Fog for Lolland Kommune.
- 22) Lolland kommune 2014: upublicerede registreringer foretaget af AGLAJA v. Eigil Pløger i november 2014 og august 2013.
- 23) Oplysninger på www.naturdata.dk
- 24) Oversigt over botaniske lokaliteter 3: Lolland, Falster, Møn og Bornholm (Miljøministeriet, 1982)
- 25) Dansk Pattedyratlas (2007). Gyldendal. ISBN 13: 9788702055061
- 26) Storstrøms Amt, 2000: Rødlistede insekter i det åbne land i 2000
- 27) Storstrøms Amt, 2001: Rødlistede fugle
- 28) Storstrøms Amt, 2006: Rødlistede padder og krybdyr i Storstrøms Amt 2006
- 29) Storstrøms Amt, 2006: Rødlistede skovinsekter i Storstrøms Amt 2006
- 30) Storstrøms Amt, 2006: Rødlistede mosser og laver i Storstrøms Amt 2006
- 31) Storstrøms Amt, 2006: Rødlistede planter 2006. En revision af rødlistede planter 1999.
- 32) Bekendtgørelse nr. 1695. Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.

Bilag 4

Bilag IV arter i Lolland Kommune

Art	Udbredelse/lokaltet	Er særligt sårbar overfor
Brandts Flagermus	Arten findes på få lokaliteter i Lolland Kommune.	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Findes i huse (og træer). Overvintrer i kældre, miner m.v.
Vandflagermus	Almindeligt forekommende i næsten hele kommunen.	Aktiviteter, der kan påvirke dens overvintringsområder. Findes i hule træer i nærheden af jagtområderne. Overvintrer i miner, kældre, brønde m.v. Jager over vandflader.
Frynseflagermus	Arten findes på få lokaliteter i Lolland Kommune.	Aktiviteter, der kan påvirke dens leve- og overvintringssteder Findes i hule træer, knyttet til skovområder. Overvintrer i miner, kældre m.v.
Troldflagermus	Arten findes på flere lokaliteter i Lolland Kommune.	Aktiviteter, der kan påvirke dens leve- og overvintringssteder. Findes i huse samt hule træer; stærkt knyttet til ældre løvskov.
Dværgflagermus	Almindeligt forekommende i hele kommunen.	Aktiviteter, der kan påvirke dens leve- og overvintringssteder. Overvintrer i bygninger og hule træer.
Brunflagermus	Almindeligt forekommende i næsten hele kommunen.	Aktiviteter, der kan påvirke dens leve- over overvintringssteder. Er knyttet til hule træer i løvskov.
Sydflagermus	Almindeligt forekommende i hele kommunen.	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Findes i bygninger. Stærkt mennesketilknyttet art.
Skimmelflagermus	Arten findes på en enkelt lokalitet i området ved Nakskov Fjord.	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Arten har udelukkende kvarter i bygninger året rundt.
Bredøret Flagermus	Ved overvågning. Detektorlytning i 2002-2005 blev registreret ved Søholt og Hamborg Skov. Det tyder på, at arten er mere udbredt og almindelig øst for Store Bælt end tidligere antaget.	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Findes i bygninger, kældre m.v.
Langøret Flagermus	Arten findes på flere lokaliteter i Lolland Kommune.	Aktiviteter, der kan påvirke dens leve- og overvintringssteder.

	Meget tyder på, at den ikke er sjælden, men blot overset mange steder.	Findes i bygninger og hule træer.
Stor vandsalamander	Almindeligt forekommende i hele kommunen	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Udsætning af fisk. Findes i lysåbne, ofte vegetationsrige, rene vandhuller.
Løgfrø	Kun 10-15 recente forekomster på Sydlolland	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Yngler i lysåbne, vegetationsrige, rene vandhuller. Raster på arealer med løs jord, hvor den kan grave sig ned.
Løvfrø	Almindeligt forekommende i den vestlige del af kommunen. Registret tæt på anlægget	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Findes i lysåbne, lavvandede vandhuller, rent vand, rig undervandsvegetation. Raster i brombærbuske, tjørn, gedebled, slåen m.v.
Spidssnudet frø	Almindeligt forekommende i hele kommunen. Det ser dog ud til, at den er forsvundet fra landbrugslandet, men har overlevet der, hvor der er moser, enge eller strandenge.	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Veje nær ynglesteder. Findes i vandhuller og søer gerne i sammenhæng med anden natur (eng, mose). Raster i enge, sumpede områder nær ynglestedet.
Springfrø	Almindeligt forekommende i hele kommunen. Registret tæt på anlægget	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Veje nær ynglesteder. Udsætning af fisk, ænder. Vandhuller uden fisk. Raster i bunker af sten og kvas i skove, levende hegn m.v.
Grønbroget tudse	Almindeligt forekommende i området omkring Nakskov Fjord og langs Lollands sydvestlige kyst. Registret tæt på anlægget	Ophør eller ændring af driften i yngleområder. Veje nær ynglesteder. Findes i lysåbne vandhuller med lav vegetation på brinkerne, og f.eks. markoversvømmelser. "Pionerart". Raster på land nær ynglevandhul f.eks. under sten, jordhuller.
Strandtudse	Et par forekomster i området ved Nakskov Fjord, en ved Riddertoft, en ved Kramnitse og en på Lindholm. Nogle af disse bestande er meget små og truede. Registret tæt på anlægget	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Veje nær ynglesteder. Findes i lavvandede, lysåbne, udtørrende vandhuller f.eks. på græssede strandenge. Raster i åbne områder med lav vegetation f.eks. græssede strandenge. Graver sig ned i jorden.
Klokkefrø	Uddøde på Lolland ca. 1975. Der har været en bestand i den	

	nordvestlige del af kommunen.	
Markfirben	Der vides kun lidt om artens tidligere forekomst. Den har tilsyneladende altid været sjælden på Lolland.	
Eremit	Findes i Halsted Kloster Dyrehave og Maltrup Skov. Tidligere fundet i Keldskov og Kristianssæde Skov (senest set i 1980erne).	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Lever i gamle løvtræer med smuldfyldte huller. I skove, parker.
Enkelt Månerude	Har haft forekomster i digegrave. Senest set i 1918 ved Rødbyhavn.	Tilgroning, vandstandssænkning, naturlig succession.
Mygblomst	Enkelte gamle voksesteder i den østlige del af kommunen	Tilgroning, vandstandssænkning.